

Szülői felelősség

Szülői felelősség alatt a gyermekkel és a gyermek vagyonával kapcsolatos jogok, illetve a gyermek és a gyermek vagyona iránti kötelezettségek összessége értendő. Noha a szülői felelősség tagállamonként más-más jelentéssel bír, a fogalom rendszerint magában foglalja a felügyeleti és a láthatási jogokat.

Ha Önök nemzetközi párkapcsolatban élnek, melyből egy vagy több gyermek született, különválás esetén meg kell állapodniuk a gyermekek feletti felügyeleti jog feltételeiről.

Mivel érdemes kezdeni?

Mi a felügyeleti jog? Mik a láthatási jogok?

Amíg a szülők együtt élnek, általában közösen gyakorolják a gyermekeik feletti felügyeleti jogot. Ha azonban a szülők felbontják a házasságukat vagy különválnak, el kell dönteniük, hogy a jövőben milyen módon gyakorolják ezt a felügyeletet.

A szülők dönthetnek akár úgy, hogy a gyermek felváltva lakik mindkét szülőnél, akár úgy, hogy csak az egyiküknél. Az utóbbi esetben a másik szülőnek általában láthatási jogot biztosítanak, hogy meghatározott időközönként találkozhatson gyermekével.

A felügyeleti jogok kiterjednek továbbá a gyermek iskoláztatásával és ellátásával kapcsolatos egyéb jogokra és kötelezettségekre, ideértve a gyermek gondozását és vagyonának kezelését. A gyermek feletti szülői felügyeleti jog általában a szülőket illeti meg, de az az intézet is felruházható szülői felügyeleti joggal, amelyre a gyermeket bízta.

Ki dönt a felügyeleti és láthatási jogokról?

Ezekben a kérdésekben a szülők közös megegyezéssel dönthetnek. Közvetítő vagy ügyvéd is segítséget nyújthat, ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni. Közvetítőt az oldal alján feltüntetett linken kereshet.

Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni, adott esetben bírósághoz kell fordulniuk. A bíróság határozhat úgy, hogy a gyermek feletti felügyeleti jog mindkét szülőt megilleti (közös felügyelet), vagy úgy, hogy a felügyeleti jogot az egyik szülő gyakorolja (kizárólagos felügyelet). Amennyiben a felügyeleti jog csak az egyik szülőt illeti meg, a bíróság láthatási jogokat biztosíthat a másik szülő számára.

Nemzetközi párok esetében az uniós szabályok határozzák meg, hogy melyik bíróságnak kell eljárnia az ügyben. A joghatósággal rendelkező bíróságot az oldal alján feltüntetett linken keresheti meg.

A fő cél annak megakadályozása, hogy mindkét szülő a saját országának bíróságához forduljon, és ugyanazon ügyben két határozat szülessen. Főszabályként a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti ország bírósága rendelkezik joghatósággal.

Végrehajtják-e a bíróság határozatát a másik uniós országban?

A határozatok elismerését és végrehajtását szolgáló mechanizmus biztosítja, hogy a bíróság határozatát kibocsátását követően a többi uniós országban is alkalmazzák. Ez a szülői felügyeleti jog gyakorlóinak számára megkönnyíti jogaik gyakorlását.

Így például a kapcsolattartási jogok tárgyában hozott ítéletet különleges eljárás nélkül elismerik egy másik uniós tagállamban, elősegítve ezzel a gyermek és szülei közötti kapcsolattartást.

Melyek az alkalmazandó uniós szabályok?

A gyermekek és szüleik közötti, határokon átnyúló kérdéseket rendező szabályok a [Brüsszel IIa. rendeletben](#) találhatóak. Ezek a szabályok valamennyi gyermekre azonos módon vonatkoznak, függetlenül attól, hogy házasságból vagy házasságon kívül születtek-e. A Brüsszel IIa. rendelet a házassági ügyek és a szülői felelősség tárgyában folytatott uniós igazságügyi együttműködés sarokköve. A rendelet 2005. március 1. óta Dánia kivételével valamennyi uniós országban alkalmazandó.

Ha szeretne részletesebben tájékozódni valamelyik tagállamról, válassza ki a kívánt ország zászlaját.

Kapcsolódó linkek

- [Közvetítő keresése](#)
- [Joghatósággal rendelkező bíróság keresése](#)
- [A tájékoztató füzet szövege](#)

A honlapot az Európai Bizottság tartja fenn. Az ezen az oldalon található információ nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. A Bizottság semmilyen felelősséget vagy kötelezettséget nem vállal az e dokumentumban foglalt vagy említett információk és adatok tekintetében. Kérjük, az európai oldalak szerzői jogi szabályai vonatkozásában vegye figyelembe a jogi nyilatkozatot.

A Bizottság megkezdte a portál tartalmának frissítését, amire az Egyesült Királyság EU-ból való kilépése miatt van szükség. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 18/01/2019

Szülői felelősség - Belgium

TARTALOMJEGYZÉK

- [1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?](#)
- [2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?](#)
- [3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?](#)
- [4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?](#)
- [5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?](#)
- [6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?](#)
- [7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?](#)
- [8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?](#)
- [9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?](#)
- [10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?](#)
- [11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?](#)
- [12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?](#)
- [13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?](#)
- [14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?](#)
- [15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?](#)
- [16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?](#)

- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség a gyermekek nagykorúságuk eléréséig vagy függetlenségük megszerzéséig tartó védelmét és képviselését biztosító jogintézmény. A szülői felelősség kiterjed a gyermek személyére és vagyonára is. A szülői felelősséget a polgári törvénykönyv (*Code civil*) 371–387ter., valamint 203. cikke szabályozza.

A szülői felelősséget a gyermek jog szerinti szülei, vagyis azok a személyek gyakorolják, akiket jogszabály vérrokonságon, örökbefogadáson vagy jogszabályon alapuló apasági, anyasági vagy élettársi kapcsolat alapján a szüleinek tekint. Amennyiben a jogszabály nem ismeri el a vér szerinti szülőket jog szerinti szülőnek, e személyek nem gyakorolhatnak szülői felelősséget.

A gyermekek nagykorúságuk eléréséig (18. életévük betöltéséig) vagy függetlenségük elnyeréséig tartoznak az apjuk és anyjuk felelőssége alá. A gyermek tartózkodására, tartására, egészségére, felügyeletére, oktatására, képzésére vagy fejlődésére vonatkozó döntések a szülők felelősségi körébe tartoznak (polgári törvénykönyv 203. cikk).

A szülői felelősség körébe tartozó jogok közül meg kell különböztetni a gyermek személyére vonatkozó felelősséget, a gyermek vagyonának kezelését, valamint a szülői felelősséggel járó egyes jogosultságokat. A gyermek személyére vonatkozó felelősség tovább bontható a „felügyeletre”, amely a gyermekkel való „együttélést” (vagyis a gyermek gondozását, a gyermek felügyeletét, valamint a gyermeknek a szülővel való együttéléséhez kapcsolódó oktatási döntések meghozatalát) jelenti és az oktatáshoz való jogra, amely a gyermek tartására, oktatására és képzésére vonatkozó döntések meghozatalából áll. A gyermek vagyonának kezelése tekintetében különbséget kell tenni a gyermek vagyonának igazgatásához való jog és e vagyon jogszerű használatának joga között. A különös jogosultságok a szülők a gyermek házasságával, örökbefogadásával és függetlenségével kapcsolatos jogai.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A kiskorú gyermek személyére vonatkozó szülői felelősséget általában a gyermek két szülője együttesen gyakorolja. Amennyiben a gyermek szülőktől való származása megállapításra került – függetlenül attól, hogy a szülők együtt élnek-e, illetve házasok-e –, a szülők együttesen gyakorolják a szülői felelősségből származó jogosultságokat (polgári törvénykönyv 373. és 374. cikk).

Amennyiben a gyermek apától vagy anyától való származása nem került megállapításra, vagy amennyiben az egyik szülő nem él, távol van vagy akarata kifejezésére képtelen, a másik szülő egyedül gyakorolja e felelősséget.

Harmadik (jóhiszeműen eljáró) személyek tekintetében a szülőről feltételezni kell, hogy a szülői felelősség egyedüli gyakorlása során a másik szülő jóváhagyásával jár el (polgári törvénykönyv 373. cikk).

Amennyiben a szülők nem képesek megegyezni a gyermek tartózkodására, a gyermek egészségére, oktatására, képzésére, szabadidejére vonatkozó fontos döntések vagy vallási, illetve filozófiai kérdések tekintetében, valamint, ha a megállapodásuk a gyermek érdekével ellentétesnek tűnik, a családjogi bíróság (*tribunal de la famille*) feljogosíthatja az egyik szülőt a szülői felelősség önálló gyakorlására.

Ebben az esetben a rögzített szabályok alapján a másik szülő továbbra is fenntartja (1) felügyelethez való jogát, vagyis a gyermek helyzetéről való tájékoztatásra vonatkozó jogot, illetve az illetékes családjogi bírósághoz fordulás jogát, ha véleménye szerint a másik szülő nem a gyermek érdekében jár el, valamint (2) a kapcsolattartáshoz való jogot. A kapcsolattartást kizárólag nagyon súlyos okból lehet megtagadni (polgári törvénykönyv 374. cikk).

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a gyermeknek nincs a szülői felelősséget gyakorló anyja és apja, a gyermeket gyámság alá kell helyezni (polgári törvénykönyv 375. cikk).

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Főszabály szerint a szülők különválása vagy a házasság felbontása nincs hatással a szülői felelősség gyakorlására vonatkozó szabályokra. A jogi elv az, hogy a gyermek két szülője együttesen gyakorolja a szülői felelősséget (lásd a 2. pontot). Ennek megfelelően mindketten gyakorolják és a különválást követően is gyakorolhatják a szülői felelősség körébe tartozó jogokat és egyik szülő sem hozhat egyedül olyan döntést, amely megakadályozza a másik szülőt a jogai gyakorlásában. A szülőnek tehát be kell szereznie a másik szülő hozzájárulását, enélkül nem járhat el. Például a gyermek tartózkodása tekintetében azonban a gyermekkel együtt élő szülő hozhatja meg a mindennapi rutinra, helyes viselkedésre stb. vonatkozó döntéseket.

A szülők megállapodhatnak a szülői felelősség gyakorlásának módjában, feltéve, hogy az a gyermek érdekét szolgálja.

Ellenkező esetben az ügyet a családjogi bíróság elé kell terjeszteni, amely úgy határozhat, hogy a szülői felelősség kizárólagos gyakorlásával az egyik szülőt bízza meg (lásd a 2. pontot).

Dönteni kell a gyermek tartózkodási helyéről, a gyermek népesség-nyilvántartásba való felvételének helyéről, valamint a szülőknek a gyermek tartásához, oktatásához és képzéséhez való hozzájárulásáról.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülőknek nem kell családjogi bírósághoz fordulniuk, a gyermek feletti szülői felelősség kérdését magánmegállapodással is rendezhetik. Az ebben való segítségnyújtás érdekében a szülők az eljárás során is bármikor akkreditált és megfelelően képzett mediátorhoz (jogászhoz, közjegyzőhöz vagy más akkreditált mediátorhoz) fordulhatnak (a polgári perrendtartás [Code judiciaire] 1730. cikke).

Amennyiben szükség esetén végre kívánják hajtatni e döntést, a szülőknek be kell nyújtaniuk a megállapodásukat a családjogi bírósághoz, amely megvizsgálja, hogy az a gyermek érdekét szolgálja-e.

A házasság annak helyrehozhatatlan megromlása miatt történő felbontása esetén (lásd a „Válás – Belgium” tájékoztatót) a szülők az eljárás során bármikor kérhetik a családjogi bíróságot, hogy hagyja jóvá a gyermekre vonatkozó ideiglenes intézkedésekről szóló megállapodást. A bíró elutasíthatja a megállapodás jóváhagyását, ha az nem a gyermekek érdekét szolgálja.

A házasság megegyezésen alapuló bontása esetén (lásd a „Válás – Belgium” tájékoztatót) a felek a házasság felbontását megelőző megállapodásban kötelesek meghatározni a szülői felelősségre vonatkozó intézkedéseket (a szülői felelősség gyakorlása, a kapcsolattartáshoz való jog, a gyermek vagyonának kezelése), valamint a szülőknek a gyermek tartásához, oktatásához, egészségéhez, képzéséhez és neveléséhez való, a házasság felbontására irányuló eljárás alatt és azt követő hozzájárulásaira vonatkozó megállapodásokat. A megállapodást az ügyész véleményezi, a családjogi bíróság pedig törölheti vagy módosíthatja azokat a rendelkezéseket, amelyek ellentétesek a kiskorú gyermekek érdekeivel. A családjogi bíróság felbontja a házasságot és a kiskorú gyermekek tekintetében jóváhagyja a megállapodásokat.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A bírósági titkár kérelem benyújtása esetén értesíti a feleket, hogy igénybe vehetnek közvetítést, békéltetést vagy a békés úton történő vitarendezés bármely egyéb formáját (polgári perrendtartás 1253ter. cikk /1). Emellett a bíró bármikor, amikor úgy véli, hogy lehetséges a békéltetés vagy a békeközvetítés, javasolhatja azt a feleknek. Amennyiben a felek hozzájárulnak, a bíró elnapolhatja az ügyet annak érdekében, hogy a felek megkíséreljék a megállapodás megkötését vagy az ügy közvetítés segítségével történő rendezését, illetve az ügyet át lehet tenni a békés úton történő vitarendezéssel foglalkozó szekcióhoz (polgári perrendtartás 1253ter. cikk /3).

Amennyiben a felek megállapodnak, a bíróság jóváhagyja e megállapodást, feltéve, hogy az nem nyilvánvalóan ellentétes a gyermek érdekével (polgári perrendtartás 1253ter. cikk /2).

Bármelyik fél a bírósági eljárástól függetlenül is javasolhatja közvetítés igénybevételét (polgári perrendtartás 1730. cikk). Az akkreditált mediátor segítségével megkötött megállapodás szintén a fenti feltételek mellett hagyható jóvá.

Végül a felek szakértők (szociális munkások, pszichológusok, gyermekpszichiáterek) segítségét is igénybe vehetik szakértői vélemény beszerzése érdekében, illetve kérelmezhetik, hogy a bírósági eljárás során szakértőt jelöljenek ki. Ezekben az eljárásokban az ügyész a gyermekekre vonatkozó tájékoztatást kér a szociális szolgáltatóktól, a családjogi bíróság pedig figyelembe veszi a gyermekek véleményét (polgári perrendtartás 1253ter. cikk /6).

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Amennyiben a szülők nem vagy csak részben állapodnak meg vagy, amennyiben a megállapodás a gyermek érdekével ellentétes, a családjogi bíróság határoz a szülői felelősség gyakorlásáról, figyelembe véve a szülők és – amennyiben életkora engedi – a gyermek véleményét, valamint a helyzetet és az ügy körülményeit. A bíróság elé terjeszthető kérdések közé tartoznak a következők:

- a szülői felelősség egyedüli vagy együttes gyakorlása (lásd a 2. pontot);
- a gyermek népszerűségi nyilvántartásba való elsődleges felvételének helye (=lakóhelye);
- a gyermek tartózkodási helye (megállapodás hiányában és a szülői felelősség együttes gyakorlása esetén a gyermek tartózkodási helyének egyenlő megosztását kell előnyben részesíteni, ha ezt legalább az egyik szülő kéri. Amennyiben nem ez a legmegfelelőbb megoldás, meghosszabbított tartózkodási idő vagy egyéb mód is választható. A családjogi bíróság figyelembe veszi a gyermek és a szülők egyedi körülményeit és érdekeit);
- gyermektartási hozzájárulás (mindegyik szülő képességeinek megfelelően köteles hozzájárulni a gyermek életviteléhez, tartásához, egészségéhez, felügyeletéhez, oktatásához, képzéséhez és fejlődéséhez).

A családjogi bíróságtól emellett kérhető a gyermek oktatásáról és képzéséről való döntés is. A felek emellett konkrét kérdéseket is a bíróság elé terjeszthetnek, például a szünidők szülők közti megosztására, egyes költségek megosztására, iskolába való beíratásra stb. vonatkozóan. Ez az ügy egyedi körülményeitől függ.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A tény, hogy az egyik szülő kizárólagosan gyakorolja a szülői felelősséget, nem jelenti azt, hogy korlátozás nélküli felhatalmazással rendelkezik a gyermekre vonatkozó döntések meghozatalára. Figyelembe kell venni a konkrét ügyben megkötött megállapodásokat is. Emellett a másik szülő továbbra is rendelkezik a gyermek oktatásának felügyeletéhez való joggal (lásd a 2. pontot).

A gyermekkel együtt, a másik szülő értesítése nélkül történő költözés hatással lehet a gyermek tartózkodási helyére, kapcsolattartási jogára stb. Ilyen esetben a költözésről nem értesített vagy ahhoz nem hozzájáruló fél keresetet nyújthat be a családjogi bírósághoz (polgári törvénykönyv 374. és 387 bis. cikk), illetve vészhelyzetben, amennyiben feltétlenül szükséges, az ideiglenes intézkedésekre vonatkozó kérelmeket elbíráló bíróhoz (*juge des référés*) (polgári perrendtartás 584. cikk negyedik bekezdés).

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

(Lásd a 2. pontot). Ennek megfelelően mindkettőn gyakorolják, és a jövőben is gyakorolhatják a szülői felelősség körébe tartozó jogokat (a gyermek szülői felügyelete, a gyermek oktatáshoz való jogának gyakorlása, a gyermek vagyonának jogszerű kezeléséhez és annak használatához való jog) és egyik szülő sem hozhat egyedül olyan döntést, amely megakadályozza a másik szülőt a jogai gyakorlásában. A szülőnek tehát be kell szereznie a másik szülő hozzájárulását, enélkül nem járhat el. Például a gyermek felügyelete tekintetében azonban a gyermekkel együtt élő szülő hozhatja meg a mindennapi rutinra, helyes viselkedésre stb. vonatkozó döntéseket. Harmadik (jóhiszeműen eljáró) személyek tekintetében a szülőről feltételezni kell, hogy a szülői felelősség egyedüli gyakorlása során a másik szülő jóváhagyásával jár el (polgári törvénykönyv 373. cikk).

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alakú szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A polgári perrendtartás 572 bis. cikk 4. pontja szerint a családjogi bíróság határoz a szülői felelősségre, valamint a kiskorú gyermekek tartózkodási helyére és kapcsolattartási jogára vonatkozó ügyben. A kérelemhez csatolandó dokumentumok a benyújtott keresettől függenek.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Egyes, a családjogi bíróság hatáskörébe tartozó ügyeket, például a szülői felelősségre, a tartózkodási helyre vagy a kapcsolattartási jogra vonatkozó ügyeket a jogszabály sürgősnek minősít és azokat *inter partes* keresettel, idézéssel vagy közös kérelemmel is meg lehet indítani. Ezekről az ügyekről közbenső ítélettel határoznak. Amennyiben az ügy idézéssel indul, a határidő legalább két nap (lásd a polgári perrendtartás 1035. cikkének második bekezdését). Egyéb esetben az első tárgyalást a kérelemnek a bíróság hivatalához való benyújtásától számított 15 napon belül meg kell tartani (polgári perrendtartás 1253 ter. cikk /4(2)).

A kiskorú gyermekekre vonatkozó ügyekben a feleknek nem csak az első tárgyaláson, hanem minden olyan tárgyaláson személyesen kell megjelenniük, ahol a gyermekre vonatkozó kérdéseket tárgyalnak, valamint a felek szóbeli érveinek előadására

szolgált tárgyalásokon is (polgári perrendtartás 1253*ter.* cikk (2), első és második albekezdés). Emellett minden kiskorú jogosult arra, hogy a szülői felelősségre, tartózkodási helyre és kapcsolattartási jogra vonatkozó releváns kérdésekben meghallgassák (polgári perrendtartás 1004. cikk (1) bekezdés 1. pont).

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

E tekintetben az általános szabályokat kell alkalmazni (lásd a „Költségmentesség – Belgium” tájékoztatót).

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A házasság megegyezésen alapuló bontása esetén, amennyiben a felek megállapodtak a szülői felelősség gyakorlása tekintetében, az ügyész kifejtette véleményét és a családjogi bíróság jóváhagyta a megállapodást és felbontotta a házasságot, főszabály szerint nincs lehetőség fellebbezésre.

Egyéb esetekben a szülői felelősségre vonatkozó határozattal szemben általában egy hónapos határidővel lehet fellebbezést benyújtani. E határidőt az ítélet kézbesítésétől vagy közlésétől (az egyoldalú kereset alapján hozott végzésekkel szembeni fellebbezés) kell számítani. Az ítélet kézbesítését bizonyos esetekben (például az ügyész kérelmére) a határidő meghosszabbítása érdekében el lehet halasztani.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A családjogi bíróság, amely a gyermek szülőkkel való együttélésének rendjét meghatározta, illetve a szülő vagy harmadik fél kapcsolattartási jogát megerősítette, később végrehajtási intézkedésekkel láthatja el a határozatát (polgári törvénykönyv 387*ter.* cikk (1) ötödik albekezdés). A bíróság meghatározza ezen intézkedések jellegét, valamint a végrehajtásokra vonatkozó szabályokat, figyelembe véve a gyermek érdekét és – szükség esetén – kijelöli azokat a személyeket, akik elkísérik a bírósági tisztviselőt a határozat végrehajtása érdekében. A családjogi bíróság kényszerítő bírságot szabhat ki a határozat betartásának biztosítása érdekében.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

2005. március 1-jétől a 2201/2003/EK – úgynevezett „Brüsszel IIa.” – tanácsi rendeletnek megfelelően a szülői felelősségre vonatkozó, bármely tagállamban (kivéve Dániában) meghozott határozatokat főszabály szerint automatikusan el kell ismerni. A kapcsolattartási jogokra és az elrabolt gyermek visszavételére vonatkozó határozatok kivételével azonban a végrehajtás feltétele a családjogi bíróságnak címzett végrehajtási kérelem benyújtása, amely bíróság a kérelem alapján közbenső ítéletet hoz.

Az egyszerűsített eljárás a házasság felbontására irányuló eljárásokon kívül nem alkalmazható azonban az e dátum előtt meghozott határozatokra. Ebben az esetben javasolt az elismerésre és végrehajtásra vonatkozó általános eljárás lefolytatása.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Bármelyik érdekelt személy kérelmezheti a családjogi bíróságtól a külföldön hozott határozat elismerésének megtagadását. A családjogi bíróság felfüggesztheti az eljárást, ha az érintett határozattal szemben annak származási országában fellebbezés van folyamatban.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A belga bíróságok főszabály szerint a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti jogot alkalmazzák.

A gyermek állampolgársága szerinti állam jogát kell alkalmazni azonban, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti jog nem biztosítja a gyermek személyének vagy vagyonának megfelelő védelmét. A belga jogot kell alkalmazni, ha az érintett külföldi jog által meghatározott intézkedések meghozatala ténylegesen vagy jogi szempontból nem lehetséges.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült

Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 28/06/2019

Szülői felelősség - Bulgária

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A bolgár jogrendben a szülői felelősségre és felügyeletre használt jogi szakkifejezések a „szülői jogok és kötelezettségek”, valamint a „szülői jogok gyakorlása”. Ebbe a fogalomba beletartoznak mindazok a jogok és kötelezettségek, amelyekkel a szülő a nagykorúságát be nem töltött gyermekkel kapcsolatban rendelkezik.

A bolgár jog különbséget tesz a 14 év alatti kiskorúak és a 14-18 év közötti kiskorúak között. A szülői jogok gyakorlása a gyermekek mindkét korcsoportjára kiterjed.

Örökbefogadás esetén egyrészt az örökbefogadottra és annak lemenőire, másrészt az örökbefogadóra és annak hozzátartozóira vonatkozó jogok és kötelezettségek ugyanazok, mint a vér szerinti rokonok esetében, viszont az örökbefogadott és annak lemenői, valamint az ő vér szerinti rokonaik közötti jogok és kötelezettségek megszűnnek.

A házasság felbontását kimondó ítéletben a bíróság a szülői jogok gyakorlásáról, a személyes kapcsolatokról, a házasságból született gyermekek tartásáról és a családi otthon használatáról is köteles rendelkezni, figyelemmel arra, mi szolgálja legjobban a gyermek érdekét.

A bíróság dönt arról, melyik szülőnek ítéli a szülői jogokat, és intézkedéseket rendel el e jogok gyakorlásával, a gyermekek és a szülők közötti személyes kapcsolatokkal és a gyermekek tartásával kapcsolatban. Annak eldöntése során, melyik szülő gyakorolja a szülői jogokat, a bíróság minden körülményt értékel, figyelemmel arra, mi szolgálja legjobban a gyermek érdekeit, valamint meghallgatja a szülőket és a gyermekeket, ha azok már betöltötték a 10. életévüket.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Főszabály szerint a szülői jogokat mindkét szülő egyetemlegesen gyakorolja.

A jog kifejezett rendelkezéseket tartalmaz arra nézve, hogy a nagyszülőket megilleti a gyermekkel való kapcsolattartás joga.

A kiskorú gyermekek kötelesek a szüleikkel együtt élni, hacsak fontos okok nem indokolják az ettől való eltérést. E kötelezettség be nem tartása esetén a bíróság a szülők kérelmére és a 10. életévét betöltött gyermek meghallgatását követően elrendeli a gyermek visszatérését a szüleihez.

Bármelyik szülő saját maga képviselheti a 14 év alatti gyermekét, a 14 és 18 év közötti gyermek jogügyleteihez pedig csak akkor adhatja beleegyezését, ha az szolgálja legjobban a gyermek érdekét.

A kiskorú gyermek ingatlan és ingó vagyonának – a romlandó áruk kivételével – elidegenítése, zálogjoggal való megterhelése vagy általában a vagyontárgyakkal való rendelkezés csak a szokásos tartózkodási helyük szerinti kerületi bíróság engedélyével és akkor lehetséges, ha ez a gyermek érdekében szükséges vagy elengedhetetlen. Kiskorú gyermek által adott ajándék, joglemondás, kölcsönzés, és más személy tartozásának záloggal, jelzáloggal vagy garanciavállalással történő biztosítása semmis és érvénytelen.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülő magatartása veszélyezteti a gyermek személyét, nevelését, egészségét vagy a vagyonát, a kerületi bíróság saját kezdeményezésére, illetve a másik szülő vagy az ügyész kérelmére megteszi a gyermek érdekét legjobban szolgáló szükséges intézkedéseket, és szükség esetén gondoskodik a gyermek megfelelő elhelyezéséről.

Ezekre az intézkedésekre akkor is sor kerül, ha a szülő tartós testi vagy mentális betegsége, illetve hosszan tartó távolléte miatt vagy más objektív okból nem képes a szülői jogainak gyakorlására. A szülő az alábbi különösen súlyos esetekben fosztható meg a szülői jogaitól: ha a szülő nem gondoskodik a gyermekről és tartósan, alapos ok nélkül nem fizeti a gyermektartást, vagy ha a szülő szakintézményben helyezte el a gyermeket, és a gyermek elvitelére kapott határidőt követő hat hónapon belül nem jelentkezett a gyermekért.

A szülői jogok megszüntetésére vonatkozó eljárást a kerületi bíróság saját kezdeményezésére, illetve a másik szülő vagy az ügyész kérelmére indítja el. A szülői jogok korlátozásával vagy megszüntetésével kapcsolatos ügyekben a bíróság minden esetben rendelkezik a szülők és a gyermekek közötti személyes kapcsolatokra vonatkozó intézkedésekről is.

A bíróság új körülmények felmerülése esetén vagy a szülő kérelmére visszaállíthatja a szülői jogokat.

A bíróság hivatalból tájékoztatja a szülő lakóhelye szerinti helyhatóságot a szülői jogok megszüntetéséről vagy az ezt követő visszaállításáról annak érdekében, hogy a 14 és 18 év közötti kiskorú részére gondnokot, illetve a 14 év alatti kiskorú részére gyámot rendeljenek ki.

A Szociális Jóléti Igazgatóság kérelmére a bíróság elrendelheti, hogy a gyermeket a családon kívül helyezték el, ha a szülei meghaltak, ismeretlenek, megfosztották őket szülői jogaiktól, korlátozottan gyakorolhatják szülői jogukat, vagy ha – akár objektív okok miatt, akár alapos ok nélkül – tartósan nem gondoskodik a gyermekről, illetve ha a gyermek családon belüli erőszak áldozata és a testi, szellemi, erkölcsi, értelmi vagy szociális fejlődése súlyosan veszélyeztetett. A gyermeket szociális intézetben vagy nevelőcsaládnál helyezik el, a gyermekek védelméről szóló 1996. évi hágai egyezmény 11. cikke szerinti esetekben is.

A bíróság elrendelheti a gyermek rokonoknál, nevelőcsaládnál vagy szakintézményben történő elhelyezését. A bíróság végzésének kihirdetéséig a gyermek aktuális lakcíme szerint illetékes Szociális Jóléti Igazgatóság ideiglenes elhelyezési igazgatási eljárás alá vonja a gyermeket.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha az együtt élő szülők nem értenek egyet a szülői jogokkal kapcsolatos kérdésekben, a jogvita a kerületi bíróság elé kerül, ahol meghallgatják a szülőket és szükség esetén a gyermeket is. A bíróság ítélete ellen az általános szabályok szerint lehet fellebbezéssel élni.

Ha a szülők nem élnek együtt, és nem jutnak egyetértésre abban, kit illessen meg a gyermek felügyelete, a jogvitát a gyermek szokásos tartózkodási helye szerint illetékes kerületi bíróság dönti el, a 10. életévét már betöltött gyermek esetében a gyermek meghallgatása után. A bíróság ítélete ellen az általános szabályok szerint lehet fellebbezéssel élni.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők köthetnek bíróságon kívüli megállapodást a szülői jogok biztosítása és azok gyakorlása tárgyában, valamint a szülői jogokkal nem rendelkező szülővel való kapcsolattartás szabályairól, de ezeknek a megállapodásoknak nincsen jogilag kötelező ereje. A bíróságon kívüli megállapodás lététől függetlenül bármelyik szülő bírósághoz fordulhat a szülői jogok vagy a gyermekkel való kapcsolattartás kérdésében, és a bíróság – a bíróságon kívüli megállapodástól függetlenül – dönt arról, hogy az adott időponttól hogyan kell gyakorolni a szülői jogokat. Ugyanezt a jogi keretet kell alkalmazni a gyermek azon szülővel való kapcsolattartására, akinek nincs felügyeleti joga és nem él együtt a gyermekkel.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A közvetítésről szóló törvény szerint a családi ügyeket érintő vitákban lehetséges a közvetítés igénybevétele, de a szülői jogokkal kapcsolatban kötött megállapodás csak akkor lesz jogilag kötelező, ha azt a polgári eljárásról szóló törvénykönyvvel összhangban kifejezetten jóváhagyja a bíróság.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság a bíróság elé kerülő bármely kérdésben dönthet, beleértve azt is, hol legyen a gyermek szokásos tartózkodási helye, melyik szülő gyakorolja a szülői jogokat, milyen rendszert alakítanak ki a gyermek és a másik szülő közötti kapcsolattartásra, továbbá ideértve a szülő látogatási/kapcsolattartási jogát, a gyermektartás-fizetési kötelezettséget, az iskola kiválasztását, a gyermek nevét stb. Lásd a 3. és 4. kérdésekre adott válaszokat.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Általában a szülői jogokat gyakorló szülő dönt a gyermek mindennapi életével kapcsolatos kérdésekben, ideértve például, hogy a gyermek milyen iskolába fog járni. Van néhány olyan kérdés, amelyben mindkét szülő beleegyezésére szükség van, például ha a gyermek részére személyazonosító okmányt állítanak ki, vagy ha a gyermek elhagyja az ország területét (tekintet nélkül az utazás hosszára és céljára, ideértve a nyaralást is).

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ha a szülők nem laknak együtt, a bíróság köteles rendelkezni arról, melyik szülő rendelkezik a szülői jogokkal, és hogyan történik a másik szülővel való kapcsolattartás. A fentiek sérelme nélkül a szülők előtt korlátozás nélkül nyitva áll az a lehetőség, hogy a bíróságon kötött megállapodás keretében szélesebb körben, a szokásos gyakorlatnál részletesebben rendezzék a gyermek és a másik szülő közötti kapcsolattartást. A joggyakorlat szerint és a házassági ügyekben bevett gyakorlat alapján a gyermek szokásosan havonta kétféle vagy több munkaszüneti napot, az iskolai szünet alatt pedig meghatározott számú hetet tölt a másik szülővel.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Az illetékes bíróság az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti kerületi bíróság. Ha a kérelem gyermektartási igényhez kapcsolódik, a kérelmező az ő szokásos tartózkodási helye szerinti bírósághoz is benyújthatja kérelmét.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A szülői jogokkal kapcsolatos ügyekben az általános eljárási szabályok irányadók.

Ha a kérdést házasság felbontására irányuló, folyamatban lévő ügy keretében vizsgálják, a szülők kérhetik a bíróságtól ideiglenes intézkedés meghozatalát a gyermek feletti szülői jogok gyakorlása, illetve a másik szülővel való kapcsolattartás szabályozása tárgyában.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Az ügyben érintett felek a költségmentességről szóló törvény alapján a költségmentességre vonatkozó általános szabályok és feltételek szerint folyamodhatnak költségmentességért.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A kerületi bíróság határozatai a döntés kézhezvételétől számított két héten belül a járásbíróságon fellebbezhetők meg az általános szabályok szerint.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A bíróság ítéleteit a polgári eljárásról szóló törvénykönyvvel összhangban hajtják végre. A törvénykönyv kifejezetten rendelkezik bizonyos cselekmények végrehajtására vonatkozó kötelezettségekről vagy tilalmakról, valamint a gyermek átadásának kötelezettségéről. Az ítélet végrehajtását a kérelmező választása szerinti állami vagy magánvégrehajtó végzi.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az alkalmazandó jogszabály a házassági jogi ügyekben és a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról és az ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet és a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 621. cikke (a 2007. július 24. óta hatályos formában).

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az alkalmazandó jogszabály a házassági jogi ügyekben és a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról és az ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet és a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 622. cikke (a 2007. július 24. óta hatályos formában).

Általános illetékessége annak a körzeti bíróságnak van, amelynek illetékességi területén a másik fél szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy ha az utóbbinak nincs állandó lakcíme Bulgáriában, akkor az a bíróság, amelynek illetékességi területén az érintett fél szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, illetve ha az érintett fél nem rendelkezik Bulgáriában szokásos tartózkodási hellyel, akkor a Szófia Városi Bíróság.

A Szófia Városi Bírósághoz kell benyújtani a külföldi bíróság által hozott ítélet vagy más külföldi hatóság határozatának elismerésére és végrehajtására irányuló kérelmet, ha annak tárgya a szülői jogok gyakorlása vagy a gyermek jogellenes elvitele esetén a szülői jogok gyakorlásának helyreállítása, összhangban a gyermekek feletti felügyeleti jogot érintő határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a felügyeleti viszonyok helyreállításáról szóló, 1980. évi európai egyezményrel, amelynek megkötésére 1980. május 20-án került sor Luxemburgban (és amelyet Bulgária törvényben erősített meg; Állami Közlöny (SG) 21. sz., 2003 [SG 104. sz., 2003] [a továbbiakban: luxemburgi egyezmény]). A bíróság az igazságügyi minisztérium vagy a kérelmező, valamint a külföldi ítélet vagy határozat felei és az ügyész részvételével nyilvános ülést tart. A bíróság a gyermek aktuális lakcíme szerinti helyhatóság Szociális Jóléti Igazgatóságának kérelmére meghallgatja a gyermeket. A külföldi ítélet vagy határozat elismerésére és végrehajtására irányuló eljárás felfüggesztésére a következő körülmények fennállása esetén kerül sor: a vita érdemében bírósági eljárás van folyamatban, és ez az ügy az adott ítélet vagy határozat kibocsátásának államában lefolytatott eljárást követően indult. Ugyanez az eljárás az irányadó, ha a szülői jogok gyakorlásának tárgyában egy másik ítélet vagy határozat bolgár bíróság általi elismerése és/vagy végrehajtása van folyamatban. Az adott bíróságot haladéktalanul értesíteni kell, és a bírónak az értesítéstől számított egy hónapon belül határozatot kell hoznia.

A bíróság ítéletét a kérelem benyújtásának időpontját követő egy hónapon belül ki kell bocsátani. Fellebbezés a Szófia Városi Bíróságnál lehetséges, amelynek az ítélete jogerős.

Az eljárást a gyermek elvételét követően hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó kérelmekre is alkalmazni kell, ha a határozat szerint az elvétel jogellenes volt. A luxemburgi egyezményben részes másik államban kibocsátott határozat elismerését és végrehajtását a 8. és a 9. cikk alapján akkor utasítják el, ha teljesülnek az egyezmény 10. cikkének (1)

bevezetésében meghatározott követelmények, és annyiban hagyják jóvá, amennyiben a határozat az elfogadásának államában végrehajtható. Ugyanezt az eljárást kell alkalmazni a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló egyezmény hatálya alá tartozó esetekre.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülő-gyermek kapcsolatot a szokásos tartózkodási helyük államának jogszabályai szabályozzák. Ha a szülő és a gyermek nem rendelkezik közös szokásos tartózkodási hellyel, kapcsolatukat a gyermek szokásos tartózkodási helyének vagy állampolgárságának állama szerinti jogszabályok szabályozzák, attól függően, hogy melyik a kedvezőbb a gyermek számára. Gyámsági és gondnoksági ügyekben annak az államnak a jogát kell alkalmazni, amelyben a gyámság vagy gondnokság alatt álló személy szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik. A gyámság vagy gondnokság alatt álló személy és a gyám vagy gondnok közötti kapcsolatra azok a jogszabályok irányadók, amelyek a személy gyámság vagy gondnokság alá helyezése idején voltak alkalmazandók.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 17/10/2016

Szülői felelősség - Csehország

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
 - 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?
-

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség kérdését a polgári törvénykönyv (89/2012 sz. törvény) szabályozza. E fogalom az alábbiakból álló jogokat és kötelezettségeket foglalja magában:

- a gyermek ellátása, különös tekintettel a gyermek egészségére, fizikai, érzelmi, szellemi és erkölcsi fejlődésére,
- a gyermek védelme,
- személyes kapcsolattartás a gyermekkel,
- a gyermek felnevelésének és iskoláztatásának biztosítása,
- a gyermek lakóhelyének meghatározása,
- a gyermek képviselője és vagyonának kezelése.

A szülői felelősség a gyermek születésekor veszi kezdetét, és akkor ér véget, amikor a gyermek eléri teljes cselekvőképességét. A szülői felelősség időtartamát és körét csak bíróság változtathatja meg. A szülői felelősséget a szülők a gyermek érdekében összhangban gyakorolják. Mielőtt a szülők a gyermek érdekeit érintő döntést hoznának, tájékoztatják a gyermeket minden olyan szükséges dologról, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek képes legyen az adott kérdésben a saját véleményének megfogalmazására és a szülők felé való kifejezésére; ezt a rendelkezést azonban nem kell alkalmazni akkor, ha a gyermek nem képes az információk megfelelő befogadására, a saját véleményének megfogalmazására vagy arra, hogy ezt a szülők felé kifejezze. A szülők kötelesek különös figyelmet fordítani a gyermek véleményére, és azt a döntéshozatal során kötelesek figyelembe venni. A gyermek személyével kapcsolatos szülői felelősséget a szülők a gyermek fejlettségi szintjének megfelelő módon és körben gyakorolják. Ha a szülők a gyermek iskoláztatásával vagy munkavállalásával kapcsolatos döntést hoznak, figyelembe kell venniük a gyermek véleményét, képességeit és adottságait.

Amíg a gyermek cselekvőképessé nem válik, a szülők jogosultak a részére iránymutatást adni a fejlődési képességeinek megfelelő nevelési eszközök alkalmazásával, beleértve a gyermek erkölcsének, egészségének és jogainak, továbbá más személyek jogainak és a közrendnek a védelmét célzó korlátozások alkalmazását. A gyermek köteles ezen intézkedéseknek alávetni magát. A nevelési eszközök csak a körülményeknek megfelelő formában és körben alkalmazhatók, és nem veszélyeztethetik a gyermek egészségét vagy fejlődését, és nem sérthetik a gyermek emberi méltóságát.

Az általános elv szerint a teljes cselekvőképességgel nem rendelkező kiskorúak az adott életkorú személyek értelmi és akaratilag értelemmel rendelkező jogcselekmények végzésre jogosultak. A szülők kötelesek és jogosultak a gyermeket képviselni minden olyan jogi eljárásban, amelyben a gyermek még nem jogosult eljárni. A szülők közösen képviselik a gyermeket, de bármelyikük eljárhat egyedül; ha jóhiszemű harmadik féllel szemben bármelyik szülő egyedül jár el a gyermek képviselőjeként, úgy kell tekinteni, hogy a másik szülővel egyetértésben cselekszik. Egyik szülő sem képviselheti a gyermeket, ha ez közte és a gyermek közötti vagy ugyanazon szülők több gyermekének érdekei közötti összeférhetetlenséghez vezetne. Ilyen esetben a bíróság gyámot rendel ki a gyermek számára. Ha a szülők nem tudnak megegyezni abban, melyikük képviselje a gyermeket egy jogi eljárásban, a bíróság dönti el – a szülők valamelyikének kérelmére –, melyik szülő és milyen módon fog törvényesen eljárni a gyermek nevében.

A szülők kötelesek és jogosultak a gyermek tulajdonával gazdálkodni, különös tekintettel annak gondos kezelésére. Kötelesek a gyermek tulajdonával kapcsolatos kiadások fedezéséhez szükségesnek nem tartott források biztonságos kezelésére. A gyermek vagyonának konkrét részeire vonatkozó jogi eljárások során a szülők a gyermek képviselőjeként járnak el; egyik szülő sem képviselheti a gyermeket, ha ez közte és a gyermek közötti vagy ugyanazon szülők több gyermekének érdekei közötti

összeférhetetlenséghez vezetne. Ilyen esetben a bíróság gyámot rendel ki a gyermek számára. Ha egy szülő megszegi a gyermek vagyonának gondos kezelésére vonatkozó kötelezettségét, akkor a szülők egyetemleges felelősséggel tartoznak a keletkezett károk megtérítéséért. Ha a házastársak nem tudnak megegyezni a gyermek vagyonának kezelésével kapcsolatos alapvető kérdésekben, erről a házastársak egyikének kérelme alapján a bíróság dönt. A szülők a bíróság beleegyezésével végezhetnek olyan jogcselekményeket, amelyek a gyermek fennálló vagy jövőbeli vagyonára vagy annak egyes részeire vonatkoznak, kivéve, ha azok mindennapi ügyletek vagy – kivételes esetben – elhanyagolható értékű tulajdonra vonatkoznak.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felelősség minkét szülő kötelezettsége. Mindkét szülő rendelkezik szülői felelősséggel, hacsak attól meg nem fosztották. Nincs jelentősége annak, hogy a gyermek szülei házasságot kötöttek-e, és hogy a gyermek házasságban vagy azon kívül született-e.

A szülők közös megegyezéssel gyakorolják a szülői felelősséget. Ha a gyermek ügyében hozandó döntés késedelme veszélyel járna, az egyik szülő egyedül eljárva is hozhat döntést, azonban köteles a helyzetről haladéktalanul tájékoztatni a másik szülőt. Ha bármelyik szülő egyedül jár el a gyermek ügyében jóhiszemű harmadik féllel szemben, úgy kell tekinteni, hogy a másik szülővel egyetértésben cselekszik. Ha a szülők nem tudnak megegyezni a gyermek számára fontos kérdésben, különösen, ha ez a gyermek érdekeit érinti, akkor az egyik szülő kérelmére a bíróság jár el; ezt a szabályt akkor is alkalmazni kell, ha az egyik szülő kizárja a másikat a gyermek tekintetében fontos kérdésben történő döntéshozatalból. Fontos kérdésnek minősül különösen a gyermek lakóhelyének és iskoláztatásának kiválasztása, illetve munkavállalása, de nem tartoznak ide a szokásos egészségügyi és hasonló egyéb eljárások.

A bíróság a szülői felelősség felfüggesztéséről dönthet, ha a szülőket valamilyen komoly körülmény akadályozza a szülői felelősségük gyakorlásában, és ha ez a gyermek érdekében szükségesnek tekinthető. Ha a szülő nem megfelelően gyakorolja szülői felelősségét, és a gyermek érdekében szükségesnek tekinthető, a bíróság korlátozhatja a szülői felelősségét vagy annak gyakorlását, egyben meghatározva a korlátozás terjedelmét. Ha a szülő visszaél szülői felelősségével vagy annak gyakorlásával, és/vagy súlyosan elhanyagolja szülői felelősségét vagy annak gyakorlását, a bíróság megfoszthatja őt szülői felelősségétől. Ha a szülő szándékos bűncselekményt követ el gyermeke ellen, vagy ha – büntetőjogilag felelősségre nem vonható – gyermekét bűncselekmény elkövetésére használja fel, a bíróság különösen mérlegeli, hogy ez okot ad-e szülői felelősségének megvonására.

Ha valamelyik szülő meghalt vagy ismeretlen, illetve ha valamelyik szülő nem rendelkezik szülői felelősséggel, vagy szülői felelősségének gyakorlását felfüggesztették, akkor a másik szülő gyakorolja a szülői felelősséget; ezt a szabályt akkor is alkalmazni kell, ha valamelyik szülő szülői felelősségét vagy annak gyakorlását felfüggesztették. Ha a szülők egyike sem rendelkezik teljes szülői felelősséggel, ha mindkét szülő szülői felelősségének gyakorlását felfüggesztették, és/vagy ha a szülők szülői felelősségét az ismertett körülmények valamelyike érinti, de egymástól eltérően, akkor a bíróság gondnokot rendel ki a gyermek részére, aki rendelkezik a szülők kötelezettségeivel és jogaival, vagy a szülők helyett gyakorolja e jogokat és kötelezettségeket. Ha a szülői felelősség vagy annak gyakorlása korlátozás alá esik, a bíróság gyámot rendel ki a gyermek számára.

Gyermek örökbefogadása esetén a szülői felelősségből eredő jogok és kötelezettségek az örökbefogadásra vonatkozó határozat jogerőre emelkedésének pillanatával átszállnak az örökbefogadóra.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a bíróság egy szülő cselekvőképességének korlátozásáról dönt, a szülői felelősségéről is döntenie kell. Teljes cselekvőképességének megszerzéséig fel van függesztve annak a kiskorúnak a szülői felelőssége, aki maga is szülő, de cselekvőképessé nyilvánítás vagy házasság útján még nem szerzett teljes cselekvőképességet; ez nem érinti azonban a gyermek gondviselésével kapcsolatos kötelezettségeinek és jogainak gyakorlását, hacsak a bíróság a szülő személyére tekintettel úgy nem határoz, hogy a szülő teljes cselekvőképességének megszerzéséig e kötelezettségek és jogok gyakorlását felfüggeszti. A cselekvőképessége korlátozásának időtartamára fel van függesztve azon szülő szülői felelősségének gyakorlása, akinek a cselekvőképességét e területen korlátozták, hacsak a bíróság a szülő személyére tekintettel úgy nem határoz, hogy a szülőnek megmarad azon joga és kötelezettsége, hogy a gyermekének gondját viselje és vele kapcsolatot tartson.

A gyermekekre vonatkozó szülői felelősséget gyakorolni képes szülők hiányában a bíróság gondnokot rendel ki a gyermek részére. A gondnok a gyermek tekintetében a szülő valamennyi kötelezettségével és jogával rendelkezik, de nem köteles anyagilag támogatni és eltartani a gyermeket. Kivételes esetekben eltérően is meghatározható a kötelezettségek és jogok köre a gondnok személyére vagy a gyermek helyzetére tekintettel, illetve arra figyelemmel, hogy a szülők miért nem rendelkeznek az összes kötelezettséggel és joggal. A gondnoknak teljes cselekvőképességgel kell rendelkeznie, és olyan életmódot kell folytatnia, amely biztosítja, hogy képes megfelelően ellátni ezt a szerepet. A bíróság két személyt – főszabály szerint házastársakat – is kijelölhet a

gondnok szerepére. Ha ez nem ellentétes a gyermek érdekeivel, a bíróság a szülő által megjelölt személyt jelöl ki a gyermek gondnokának. Egyéb esetben a bíróság egy hozzátartozót vagy a gyermekhez, illetve a családjához közel álló személyt jelöli ki a gyermek gondnokának, kivéve, ha valamelyik szülő kifejezetten kizárta e személy kijelölését. Ilyen személy hiányában a bíróság más megfelelő személyt jelöl ki gondnoknak. Ha természetes személy nem jelölhető ki a gyermek gondnokának, a bíróság egy hatóságot jelöl ki a gyermek szociális és jogi védelmére mindaddig, amíg a bíróság más gondnokot nem jelöl ki a gyermek részére, vagy amíg egy gondnok el nem fogadja ezt a szerepet. A gondnok felett a bíróság gyakorol felügyeletet. A gondnok a feladata ellátásának elején és befejezésekor is köteles vagyoni leltárt készíteni. Rendszeresen beszámolót kell készítenie a bíróság számára a gyermekről, a gyermek fejlődéséről, valamint vagyonának kezeléséről. A gondnok minden olyan döntését, amely nem minősül mindennapi ügyletnek, a bíróságnak kell jóváhagynia.

A másik lehetőség a gyermek nevelőszülői gondozásba adása. A nevelőszülői tevékenység más személy gyermekének személyes gondviselése; ez azonban nem foglalja magában a másik gyermekének sajátként való elfogadását úgy, mint az örökbefogadás esetén. A gyermek felnevelése során a nevelőszülő ésszerű körben gyakorolja a szülő kötelezettségeit és jogait. Csak a gyermek mindennapi ügyeiben köteles és jogosult dönteni, ezek tekintetében a gyermeket képviselni és a vagyonát kezelni. Köteles a gyermek szüleit a gyermekre vonatkozó fontos kérdésekben tájékoztatni. Ha a körülmények indokolják, a bíróság további kötelezettségeket és jogokat írhat elő a nevelőszülőnek. A gyermek szülei megtartják a szülői felelősségükből fakadó kötelezettségeiket és jogukat, beleértve a rendszeres személyes kapcsolattartás, valamint a gyermekkel kapcsolatos tájékoztatás jogát is, azon kötelezettségek és jogok kivételével, amelyekkel a törvény a nevelőszülőt ruhazza fel, kivéve, ha a bíróság különös méltánylást érdemlő okból ettől eltérően rendelkezik. A nevelőszülő nem tartozik a gyermek felé anyagi támogatási és tartási kötelezettséggel.

A nevelőszülőnek biztosítania kell a megfelelő ellátást, a Cseh Köztársaságban kell laknia, és el kell fogadnia a gyermek nevelőszülői gondozásba vételét. Főszabályként a nevelőszülő a gyermek hozzátartozója, de lehet olyan más személy is, akire a gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó hatóság rábízta a nevelőszülői feladatot (e célból a járásbíróság nyilvántartja a nevelőszülői feladat ellátására alkalmas jelentkezőket). A bíróság a gyermeket akár határozott időre (például addig, amíg a szülője kezelés alatt áll), akár határozatlan időre is nevelőszülői gondozásba adhatja. A nevelőszülői gondozás így megoldást jelenthet valamely családi válsághelyzetre, vagy biztosíthatja az alternatív családi környezetben történő nevelést. Annak érdekében, hogy minél kevesebb gyermeket kelljen intézeti vagy intézményszerű környezetben elhelyezni, a nevelőszülői gondozás előnyt élvez az intézeti elhelyezéssel szemben. A nevelőszülő nevelőszülői juttatást kap az államtól (például a gyermek szükségleteinek kielégítéséhez történő hozzájárulást, a nevelőszülői gondozás végén adott hozzájárulást, nevelőszülői illetményt stb.).

A polgári törvénykönyv ezenfelül szabályozza a gyermek más személy általi felügyelet alá vételének intézményét arra az esetre, ha sem a szülők, sem a gondnok nem tudja személyesen ellátni a gyermeket. Az ilyen felügyelet nem a nevelőszülői gondozás vagy az örökbefogadást kötelezően megelőző gondozás alternatívája. Ezt előnyben kell részesíteni a gyermek intézeti elhelyezésével szemben. A gondviselőnek biztosítania kell a megfelelő ellátást, a Cseh Köztársaságban kell laknia, és el kell fogadnia azt, hogy a gyermeket személyes gondviselésébe veszi. A gondviselő kötelezettségeit és jogait a bíróság állapítja meg; a nem szabályozott kérdésekben a nevelőszülőkre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A szülők törvényes képviselőként – a gyermek ügyeinek intézése érdekében, a személyes jogállásra vonatkozó ügyek kivételével – írásbeli megállapodást köthetnek egy szakértelemmel rendelkező személlyel vagy akár más megfelelő személlyel a képviselői ellátására. Ha a gyermek ír alá ilyen képviselői megállapodást, az nem gyakorol hatást a szülők által ellátott törvényes képviselőre. Ha a törvényes és szerződéses képviselők nem tudnak megegyezni, a gyermek érdekeinek figyelembe vételével a bíróság dönt.

Ha a gyermek felnevelése, illetve testi, értelmi vagy szellemi állapota és/vagy megfelelő fejlődése olyan mértékben veszélyeztetett vagy szenved zavart, hogy az ellentétes a gyermek érdekeivel, és/vagy ha a szülők súlyos okból nem tudják biztosítani a gyermek felnevelését, a bíróság kötelező intézkedésként elrendelheti a gyermek intézeti nevelésbe vételét. Különösen akkor jár el így a bíróság, ha a korábbi intézkedések nem vezettek eredményre. Ennek során a bíróság mindig megvizsgálja, hogy előnyösebb lenne-e a gyermeket egy természetes személy gondjaira bízni. Az intézeti nevelés legfeljebb három évre rendelhető el, de ez (többször is) meghosszabbítható (mindig legfeljebb három évvel), ha az intézeti nevelés elrendelésének okai továbbra is fennállnak. Ha már nem állnak fenn azok az okok, amelyek alapján az intézeti nevelést elrendelték, vagy ha a gyermek gondviselése az intézeti neveléstől eltérő más módon is biztosítható, a bíróság haladéktalanul megszünteti az intézeti nevelést, és ugyanakkor dönt arról is, hogy a körülményekre tekintettel ezt követően kire bizza a gyermeket.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülők házasságának felbontása tekintetében alapvető feltétel a gyermek gondviselésének kérdésében hozott döntés. Döntése során a bíróság a gyermek érdekét veszi figyelembe; a szülők kölcsönös megállapodásától a bíróság csak akkor tér el, ha ez a gyermek érdekében szükséges. A bíróság a gyermeket az egyik szülő gondviselésébe adhatja, illetve megosztott vagy közös

felügyelet alá helyezheti; a bíróság a szüleitől eltérő más személy gondviselésébe is adhatja a gyermeket, ha ez a gyermek érdekében szükséges. Döntése során a bíróság figyelembe veszi a gyermek személyiségét, különös tekintettel a fejlődési lehetőségeivel kapcsolatos adottságaira és képességeire, továbbá a szülők életmódját, a gyermek érzelmi orientációját és háttérét, az egyes szülőknek a felnevelés biztosítására vonatkozó képességét, annak a nevelési környezetnek az aktuális és várható stabilitását, amelyben a gyermeknek élnie kell, valamint a gyermeknek a testvéreihez, nagyszüleihez, más rokonaihoz és egyéb személyekhez fűződő érzelmi kötelekeit. A bíróság mindig figyelembe veszi, hogy eddig melyik szülő látta el megfelelően a gyermeket, és melyik gondoskodott megfelelően az érzelmi, szellemi és erkölcsi fejlődéséről, valamint hogy melyik szülő kínál jobb lehetőségeket a gyermek egészséges és eredményes fejlődéséhez. A bíróság azt is figyelembe veszi, hogy a gyermeknek joga van arra, hogy mindkét szülőjétől ellátásban részesüljön, és hogy velük rendszeresen személyes kapcsolatot tartson, valamint hogy annak a szülőnek, akinek nem ítéli meg a gyermek elhelyezését, joga van arra, hogy rendszeresen tájékoztatást kapjon a gyermekről; a bíróság ezenfelül azt is vizsgálja, hogy a szülő mennyire képes egyetértésre jutni a másik szülővel a gyermek nevelése tekintetében. A bíróság jóváhagyhatja a szülők által kötött megállapodást is, kivéve, ha a szülői felelősség gyakorlásának általuk tervezett módja nincs összhangban a gyermek érdekeivel.

Ha egy teljes cselekvőképességgel nem rendelkező kiskorú szülei nem élnek együtt, és nem tudnak megegyezni a gyermek gondviselésének rendezéséről, erről a bíróság hivatalból dönt. A gyermek gondviselésére vonatkozó döntéshozatal során a bíróság hasonló szabályokat követ, mint a szülők válása esetében.

A gyermeket gondozó szülő és a másik szülő közösen döntenek el, hogyan tartja a kapcsolatot a gyermekkel az a szülő, aki nem a gondviselője. Ha a szülők nem tudnak megegyezni, vagy ha a gyermek nevelési érdekeivel és a családi kapcsolatokkal összhangban ez szükséges, a bíróság szabályokat hoz a szülő és a gyermek közötti kapcsolattartásra vonatkozóan. Indokolt esetekben a bíróság meghatározhatja a szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás helyszínét. Ha a gyermek érdekében szükséges, a bíróság korlátozhatja és/vagy megtilthatja a gyermek és a szülő közötti személyes kapcsolattartást.

A körülmények változása esetén a bíróság hivatalból is módosítja a szülői felelősségből eredő kötelezettségek és jogok teljesítésére vonatkozó határozatot.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők házasságának felbontása esetén a szülők által a szülői felelősség teljesítésének módjáról kötött megállapodásnak szabályoznia kell, hogy az egyes szülők hogyan gondoskodnak a gyermekről a válás után. Ebben a megállapodásban a szülők szabályozhatják a szülők és a gyermek közötti kapcsolattartást is. Az ilyen megállapodást a bíróságnak kell jóváhagynia, amire akkor nem kerül sor, ha egyértelmű, hogy a szülői felelősség gyakorlásának a megállapodás szerinti módja nem áll összhangban a gyermek érdekeivel. Ugyanez vonatkozik a szülők közötti megállapodásra abban az esetben is, ha a gyermek szülei nem élnek együtt.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A gyermek érdekeinek védelme érdekében a kiskorú gondviselésével kapcsolatos eljárás során a bíróság a szülők megegyezését ösztönzi. A bíróság a szülők számára egy legfeljebb 3 hónapos időtartamra előírhatja a bíróságon kívüli békítési vagy közvetítői foglalkozásokon, illetve családterápián való kötelező részvételt, vagy gyermekpszichológus szakértővel való találkozásokat írhat elő a számukra.

Ezenfelül lehetőség van az úgynevezett házassági és családi tanácsadási központ szolgáltatásainak igénybevételére is, amelyek képzett pszichológusok és szociális munkások alkalmazásával nyújtanak segítséget.

A gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó hatóság meg is győzheti vagy fel is világosíthatja a jogszabályokról és a saját viselkedésének következményeiről azt a szülőt, aki nem tartja tiszteletben a gyermek vagy a másik szülő jogait (például a gondviselés vagy a rendszeres kapcsolattartás terén). A gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó hatóság szakértői tanácsadás kötelező igénybevételét is előírhatja a szülők számára, ha a szülők szakértői tanácsadás nélkül nem képesek megoldani a gyermek nevelésével kapcsolatos problémákat, különös tekintettel a gyermek nevelésének vagy láthatási jogainak módosítását érintő vitákra.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

A megjelölt feltételeknek való megfelelés esetén a bíróság a szülők kérésére különösen a szülők és a gyermekek közötti kapcsolatok alábbi kérdéseiben dönt:

- a) személyi vonatkozású jogok (például a gyermek család- és utónevének meghatározásához való jog, vagy a gyermek örökbefogadásához való hozzájárulás joga),
- b) a gyermek gondviselése és a gyermekkel való kapcsolattartás szabályozása,
- c) a gyermek gondviselésének alternatív formái (például gondnokság, más személy felügyelete, nevelőszülői gondozás, intézeti nevelés),
- d) tartási és anyagi támogatási kötelezettségek,
- e) képviselő és a gyermek vagyonának kezelése, a gyermek jogcselekményeihez való hozzájárulás,
- f) a gyermek számára fontos kérdések, amelyekben a szülők nem tudnak megegyezni (fontos kérdéseknek minősül különösen a lakóhely meghatározása, a gyermek iskolájának vagy munkahelyének megválasztása, de nem tartoznak ide a szokásos egészségügyi és hasonló eljárások).

Leggyakrabban a bíróság dönti el, kire bízta a gyermeket, és esetleg azt is, hogyan szabályozza a gyermekkel való kapcsolattartást, a tartást és az anyagi támogatást.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A gyermek gondviselése csak egy része a szülői felelősség körébe tartozó kötelezettségeknek és jogoknak. Ha nem fosztják meg a szülői felelősségétől azt a szülőt, aki nem a gyermek gondviselője, és a szülői felelősségét nem is korlátozzák és nem függesztik fel, akkor a többi elem tekintetében továbbra is gyakorolja a szülői felelősséget és nem veszíti el azt a jogát, hogy a gyermekekre vonatkozó fontos kérdésekben dönthessen. A szülői felelősséget a szülők kölcsönös megegyezés alapján, a gyermek érdekeivel összhangban gyakorolják. Ha a gyermeket érintő ügyvel kapcsolatos döntéshozatal során a késedelem veszélye merül fel, az egyik szülő egyedül is meghozhatja a döntést vagy megadhatja a beleegyezést; erről azonban haladéktalanul tájékoztatnia kell a másik szülőt.

Ha a szülők nem tudnak megegyezni a gyermek számára fontos kérdésben, különösen, ha ez a gyermek érdekeit érinti, akkor az egyik szülő kérelmére a bíróság jár el; ezt a szabályt akkor is alkalmazni kell, ha az egyik szülő kizárja a másikat a gyermek tekintetében fontos kérdésben történő döntéshozatalból. Akkor is a bíróság dönt a szülő kérelmére, ha a szülők nem tudnak megegyezni abban, melyikük képviselje a gyermeket egy jogi eljárásban vagy a gyermek vagyonának kezelésével kapcsolatos fontos ügyben.

A szülők kötelesek egymást tájékoztatni a gyermekkel és annak érdekeivel kapcsolatos minden fontos kérdésben.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A polgári törvénykönyv különbséget tesz a következő esetek között: a gyermek elhelyezése valamelyik szülőnél, a szülők megosztott vagy közös felügyelete alatt vagy a szülőktől eltérő más személynél. Amikor arról hoz döntést a bíróság, kinek a gondjaira bízta a gyermeket, döntése során a gyermek érdekeit kell szem előtt tartania. A bíróság tartózkodhat a megosztott vagy közös felügyeletre vonatkozó döntés meghozatalától, ha a szülők képesek egymással kommunikálni és együttműködni.

Közös felügyelet (közös nevelés)

A gyermek gondviselésére vonatkozó szabályozás e formája azt jelenti, hogy nem születik kifejezett döntés arról, hogy a gyermeket az egyik szülő gondjaira bíznák. A gyakorlatban ez azzal jár, hogy közös felügyelet esetén az egyik szülő például a gyermek iskoláztatásáról gondoskodik, míg a másik a sporttevékenységéről, az egyik a nyelvoktatását biztosítja, míg a másik a gyermek iskolán kívüli elfoglaltságaira összpontosít. Mindkét szülő osztozik a gyermek egészségügyi ellátásának és anyagi szükségleteinek (például étkeztetés, mosás, ruházkodás stb.) biztosításában. Ha a gyermeket közös felügyelet alá helyezik, ebben mindkét szülőnek egyet kell értenie.

Megosztott felügyelet (váltakozó nevelés)

A megosztott felügyelet azt jelenti, hogy a gyermeket pontos időtartam meghatározása mellett váltakozva helyezik el az egyik, illetve a másik szülőnél. A bíróság pontosan meghatározza a fenti időtartamok alatt gyakorolt jogokat és kötelezettségeket is.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A szülői kötelezettségekre és jogokra vonatkozó kérelmet annál a körzeti bíróságnál kell előterjeszteni (Prágában a kerületi bíróságnál, Brnóban a városi bíróságnál), amelynek illetékességi területén a kiskorú lakóhelye található, ha pedig nincs állandó lakcíme, annál a körzeti bíróságnál, amelynek illetékességi területén él. Kiskorúak ügyeiben a bíróság hivatalból is dönthet.

A kérelem tartalmi kellékei a kérelem típusától függően változnak. Mindig szükséges azonban feltüntetni az érintettek nevét, utónevét és címét vagy az ügyben érintettek és képviselőik születési azonosítószámait, a lényeges tényeket, a kérelmező által hivatkozott bizonyítékokat, és a kérelemből egyértelműen ki kell tűnnie annak, mit kér a kérelmező, és melyik bíróság a kérelem címzettje.

A kérelemnek a szóban forgó ügyre vonatkozó valamennyi fontos dokumentumot tartalmaznia kell – például a születési és a házassági anyakönyvi kivonatot, a gyermeket érintő ügyben korábban hozott bírósági határozatot stb. A kérelmet a szükséges példányszámban, papíron kell benyújtani úgy, hogy a bíróságnál maradó egy példány mellett minden fél megkaphasson egy szükséges példányt.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A bíróság kiskorú gondviselését érintő ügyekben hivatalból is indíthat eljárást.

Előzetes döntés keretében a bíróság – ha a felek viszonyának ideiglenes rendezése érdekében szükséges, vagy attól lehet tartani, hogy a bírósági határozat végrehajtása veszélybe kerül, akkor még az ügy érdemében hozott határozat kibocsátása előtt – kötelezheti az eljárásban részt vevő felet az alapvető tartás megfizetésére, és/vagy a gyermeket az egyik szülő vagy a bíróság által meghatározott személy gondviselésébe utalhatja. Előzetes döntést általában kérelemre hoz a bíróság, ha azonban az ügy érdemében hivatalból is indítható eljárás (így pl. kiskorú gondviselésére irányuló bírósági eljárásban), akkor hivatalból is hozható előzetes döntés. A törvény eltérő rendelkezésének hiányában az a bíróság felelős az előzetes döntés meghozataláért, amelyik az adott ügyben eljárásra illetékes. Az előzetes döntés meghozatalára vonatkozó kérelemnek tartalmaznia kell a polgári eljárásról szóló törvénykönyv (a módosított 99/1963 sz. törvény) 42. cikkének (4) bekezdésében és 75. cikkében meghatározott elemeket, azaz különösen a következőket: a címzett bíróság adatai; ki a kérelmező, és mire vonatkozik a kérelem, vagyis a kérelmezett előzetes döntés indokoltságát igazoló tények bemutatása; a kérelem által elérni kívánt cél, vagyis milyen típusú előzetes döntést kérelmez a kérelmező; annak ténybeli alátámasztása, hogy szükség van a felek kapcsolatának előzetes szabályozására, vagy hogy felmerült a bírósági határozat végrehajtásának veszélyeztetése; ezenkívül meg kell jelölni a kérelem elkészítésének időpontját, és a kérelmezőnek vagy képviselőjének alá kell írnia a kérelmet. A kérelemhez csatolni kell a kérelmező által hivatkozott okiratokat. Az előzetes döntések esetében általában az a szabály, hogy az előzetes döntés következtében esetlegesen előálló kár vagy más veszteség miatti kártérítés biztosítása érdekében a kérelmezőnek legkésőbb az előzetes döntésre irányuló kérelemnek a bírósághoz történő benyújtása napján meghatározott összegű biztosítékot kell letétbe helyeznie. Nem szükséges azonban biztosíték letétbe helyezése, ha az előzetes döntés tartásra vagy anyagi támogatásra vonatkozik, vagy ha a bíróság hivatalból is meghozhatja az előzetes döntést. A bíróság késedelem nélkül meghozza az előzetes döntést. Ha a késedelem nem jár veszéllyel, a bíróságnak lehetősége van a kérelem benyújtását követő 7 napon belül meghozni az előzetes döntést. A bíróság a felek meghallgatása nélkül hozza meg döntését. Az előzetes döntés meghozatalakor a bíróság arra kötelezi a kérelmezőt, hogy a számára előírt határidőn belül nyújtsa be a bírósághoz az eljárás megindítására vonatkozó kérelmét. Arról is határozhat, hogy az előzetes döntés csak meghatározott ideig marad hatályban.

A különleges bírósági eljárásokról szóló törvény (a módosított 292/2013 sz. törvény) különleges előzetes döntésről rendelkezik arra az esetre, ha egy kiskorú megfelelő ellátás nélküli helyzetben van, függetlenül attól, hogy van-e olyan személy, aki jogosult a gyermekről gondoskodni, vagy ha a gyermek élete, megfelelő fejlődése vagy más fontos érdeke súlyos veszélynek vagy zavarnak van kitéve. Ilyen esetben a bíróság csak a gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó hatóság kérelmére hozhat előzetes döntést, amelyben a szükséges ideig szabályozza a gyermek helyzetét, és elrendeli, hogy a gyermeket a határozatban megjelölt megfelelő környezetben helyezték el. Ilyen előzetes döntéssel lehetőség van átmenetileg nevelőszülői gondozásba helyezni a gyermeket mindaddig, amíg a szülő súlyos okból nem képes ellátni a gyermekét, vagy az átmeneti időszak lejártá után örökbefogadást megelőző gondozásba helyezni a gyermeket, illetve kérni a szülők örökbefogadáshoz történő beleegyezését, vagy azt kimondani, hogy az örökbefogadáshoz nem szükséges a szülők beleegyezése. Az előzetes döntésre vonatkozó kérelemről a bíróság haladéktalanul, de legkésőbb a benyújtást követő 24 órán belül határoz. A határozatot a meghozatalát követően azonnal végre kell hajtani, és a bíróság ennek érdekében együttműködik az illetékes hatóságokkal.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A bírósági illetékekről szóló törvény (a módosított 549/1991 sz. törvény) értelmében a kiskorúakra vonatkozó gyámsági és gondnoksági bírósági eljárások illetékmentesek. Ez azt jelenti, hogy nem köteles bírósági illetéket fizetni az a kérelmező, aki a szülői kötelezettségekre és jogokra vonatkozó kérelmet nyújt be.

Bizonyos feltételek mellett lehetőség van jogi képviselőt ingyenesen vagy csökkentett díj mellett kirendelni. A bíróság képviselőt rendel ki annak az érintettnek a kérelmére, akinek tekintetében a bíróság várhatóan teljes vagy részleges bírósági költségmentességet fog megállapítani, ha ez például az érintett érdekeinek védelmében szükséges. Ha a fél érdekeinek védelmében szükséges, ügyvédet rendelnek ki a számára. A képviselő kirendelését a fél helyzetének indokolnia kell (a gyakorlatban ez jelenthet pénzügyi nehézségeket vagy hátrányos szociális helyzetet, de mindig figyelembe kell venni az eset egyedi körülményeit), és a fél jogainak érvényesítésére vagy védelmére irányuló kezdeményezés nem lehet önkényes vagy nyilvánvalóan megalapozatlan.

A költségmentességnek az Európai Unión belüli, határokon átnyúló vitákban történő biztosításáról szóló törvény (a módosított 629/2004. sz. törvény) szabályozza a költségmentesség nyújtását az Európai Unió tagállamaiban folyó azon jogi eljárások tekintetében, amelyekben különböző tagállamokban élő természetes személyek érintettek. Ez a költségmentesség az eljárások tárgyalási és végrehajtási szakaszaira egyaránt vonatkozik.

Az ügyvédi hivatásról szóló törvény (a módosított 85/1996. sz. törvény) határozza meg, milyen feltételek mellett kérhető közvetlenül a Cseh Ügyvédi Kamarától ingyenes jogi tanácsadó kijelölése.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, van lehetőség fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatos határozat ellen. A szülői felelősségből eredő jogok és kötelezettségek tekintetében első fokon a körzeti bíróságok járnak el. Az első fokú bíróságok határozatai elleni fellebbezések tekintetében a járásbíróságok (Prágában a városi bíróság) járnak el. A bíróság döntése ellen a fellebbezés tárgyát képező írásos bírósági határozat kézhezvételét követő 15 napon belül lehet fellebbezni, ha azt a törvény nem zárja ki (például nem lehet fellebbezni a gyermek gondviselése tárgyában a szülők által kötött megállapodás bírósági jóváhagyása ellen). A fenti tizenöt napos határidő lejártát követően is időben benyújtottnak minősül a fellebbezés, ha a fellebbező a fellebbviteli bíróságtól kapott téves információk alapján járt el.

Hangsúlyozni kell, hogy bizonyos határozatok ideiglenesen végrehajthatók lehetnek – ezek még akkor is végrehajthatók, ha fellebbezést nyújtottak be ellenük. Ideiglenesen végrehajthatók a tartás teljesítését előíró határozatok és azok a határozatok, amelyek egy nevelési intézkedés meghosszabbítását írják elő, amellyel a gyermeket átmenetileg kiemelték a szülei vagy más személy felügyelete alól.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A Cseh Köztársaságban a kiskorú gondviselésével kapcsolatos határozat végrehajtására irányuló kérelmet a bírósághoz kell benyújtani. A határozat végrehajtására alkalmazott eljárásra a különleges bírósági eljárásokról szóló törvény (a módosított 292/2013 sz. törvény) vonatkozik.

Ilyen eljárásokra a kiskorú tekintetében általános illetékességgel rendelkező bíróság, vagyis az a körzeti bíróság (Prágában a kerületi bíróság, Brnóban a városi bíróság) az illetékes, amelynek az illetékességi területén a kiskorú a szülők közti megállapodás, a bíróság határozata vagy más meghatározó tények alapján lakóhellyel rendelkezik. A kérelemnek tartalmaznia kell minden szükséges információt (a jogosult és a kötelezett felek, a kötelezett fél kötelezettségének köre és tartalma, a vonatkozó kötelezettségnek való megfelelés határideje, valamint az úgynevezett végrehajtási jogcím meghatározása – a végrehajtandó határozat megjelölése).

Egy határozat végrehajtásának elrendelését megelőzően a bíróság – ha ezt különös okból indokoltnak találja és/vagy ha a kötelezett fél nem kapott tájékoztatást a kötelezettsége be nem tartásának következményeiről – felhívhatja a kötelezett felet a határozat vagy a megállapodás teljesítésére, és tájékoztathatja arról a lehetőségről, hogy a határozat bíróság kiszabásával vagy a gyermek elhelyezésének megváltoztatásával is végrehajtható. A bíróság azt is kérheti a gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó illetékes hatóságtól, hogy a kötelezett felet vezesse rá a kötelezettségeinek teljesítésére anélkül, hogy a határozat végrehajtását kellene elrendelni.

Ha egy személy azt követően sem teljesíti a kötelezettségét, hogy erre a bíróság utasította, a bíróság elrendeli a határozat bíróság kiszabásával történő végrehajtását, amire több alkalommal is sor kerülhet. Az egyedi bíróságösszeg nem haladhatja meg a 50 000 cseh koronát. További intézkedésként a bíróság elrendelheti a közvetítővel vagy gyermekpszichológus szakértővel való találkozást, illetve egy alkalmazkodási program kidolgozását annak érdekében, hogy elősegítse a gyermek és a vele való kapcsolattartásra jogosult személy közötti fokozatos kapcsolatfelvételt.

Ha az említett intézkedések végrehajtása ellenére az érintett nem teljesíti kötelezettségét, vagy a körülményekből nyilvánvaló, hogy ez a megközelítés nem vezetett a kötelezettségek teljesítéséhez, a bíróság kivételes esetben elrendelheti a gyermeknek attól a személytől való elvételére vonatkozó határozat végrehajtását, akinél a megállapodás vagy a határozat alapján a gyermek nem lehetne. A gyermek elvételéről szóló határozatot a kötelezett fél részére csak a végrehajtás során kézbesítik.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az Európai Unió tagállamainak bíróságai által a szülői felelősség tárgyában hozott határozatokat a Cseh Köztársaságban különleges eljárás nélkül, a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelettel összhangban ismerik el. Azonban bármely, jogi érdeklélő személy kérelemmel fordulhat a bírósághoz egy határozat elismerésére vagy el nem ismerésére vonatkozó határozat kibocsátása iránt. A Cseh Köztársaságban első fokon a körzeti bíróságok (Prágában a kerületi bíróságok, Brnóban a városi bíróság) illetékesek az ilyen eljárások lefolytatására. Az illetékes bíróság a kérelmező általános illetékességgel rendelkező körzeti bírósága, egyébként pedig az a körzeti bíróság, amelynek illetékességi területén az elismerés szempontjából lényeges esemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet.

Mielőtt a szülői felelősség tárgyában másik tagállamban kibocsátott határozatot a Cseh Köztársaságban végrehajtanák, azt a fent megjelölt 2201/2003/EK rendelet szerinti különleges eljárással összhangban végrehajthatóvá kell nyilvánítani. A Cseh Köztársaságban a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet a helyileg illetékes körzeti bírósághoz (Prágában a kerületi bírósághoz, Brnóban a városi bírósághoz) kell benyújtani. A területi illetékességet a 2201/2003/EK rendelettel összhangban azon személy szokásos tartózkodási helye határozza meg, aki ellen a végrehajtást kérik, vagy a gyermek szokásos tartózkodási helye; ha ezek egyike sem abban a tagállamban van, ahol a végrehajtásra sor kerül, akkor a területi illetékességet a határozat végrehajtásának helyszíne határozza meg.

A gyermekkel való kapcsolattartás jogáról és a gyermek visszaadásának elrendeléséről szóló, a 2201/2003/EK rendelet 11. cikkének (8) bekezdése alapján kibocsátott határozatok a 2201/2003/EK rendelet 41. és 42. cikke értelmében anélkül végrehajthatók egy másik tagállamban, hogy a végrehajthatóvá nyilvánítással és a határozat elismerésével szemben kifogást lehetne emelni, feltéve, hogy a határozatot az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban a 2201/2003/EK rendelet mellékletében található formanyomtatvány használatával hitelesítették.

A határozat elismerése vagy el nem ismerése, illetve a határozat végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelemhez csatolni kell egyrészt a határozat egy olyan példányát, amely megfelel a hitelességének elismeréséhez szükséges feltételeknek (például a határozat másodpéldánya vagy hitelesített másolata), másrészt a határozat kibocsátása szerinti tagállam illetékes hatósága által a 39. cikk szerint, a 2201/2003/EK rendelet mellékletében meghatározott formanyomtatványon kiadott igazolást. Amennyiben a döntéshozatalra valamelyik fél távollétében került sor, be kell nyújtani egy eredeti példányt vagy egy hitelesített másolatot abból a dokumentumból, amely megerősíti egyrészt azt, hogy a fél nem jelent meg az eljárásban, másrészt azt, hogy kézbesítették az eljárást megindító kérelmet vagy azzal egyenértékű okiratot, vagy be kell mutatni bármely olyan iratot, amely rögzíti, hogy az alperes egyértelműen elfogadta a határozatot. Ha a fél távollétében hozott ítélet esetében nem nyújtják be az igazolást vagy a szükséges okiratot, az eljárást a 2201/2003/EK rendelet 38. cikkének (1) bekezdése szerint kell lefolytatni.

Az említett rendeletben megjelölt feltételeknek való megfelelés esetén a másik uniós tagállamból származó, szülői felelősséggel kapcsolatos ügyben hozott határozat végrehajtását célzó eljárás megegyezik a nemzeti határozatok végrehajtásával. Tovább információk az előző kérdésnél találhatók.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A bíróság határozata elleni jogorvoslati intézkedést (fellebbezést) az adott határozatot hozó bírósághoz kell benyújtani. A jogorvoslati intézkedésről felsőbb szintű bíróság dönt.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülői felelősséggel kapcsolatos eljárásokban alkalmazandó jogot a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-i hágai egyezmény szerint kell meghatározni. Az 1996. évi egyezményrel szemben elsőbbséget élvez bármely olyan kétoldalú nemzetközi megállapodás, amely a Cseh Köztársaságra nézve kötelező, kivéve, ha a felek az 1996. évi egyezmény 52. cikkének (1) bekezdése szerinti nyilatkozatot tettek (ilyen nyilatkozat született a

Cseh Köztársaság és Lengyelország közötti kétoldalú megállapodás tekintetében, amely biztosította az 1996. évi egyezmény elsőbbségét).

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 25/03/2020

Szülői felelősség - Észtország

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelezései?

A szülői felelősség a kiskorú gyermek felügyeletét jelenti, amely a szülőnek a gyermek gondozására vonatkozó kötelezettségét és jogát foglalja magában. A szülői felelősség a gyermek személyéről való gondoskodásra (*személy feletti felügyelet*), a gyermek vagyonának kezelésére (*vagyon feletti felügyelet*), valamint a gyermekkel kapcsolatos kérdésekben való döntésre vonatkozó jogból áll. A vagyon feletti felügyelet a gyermek vagyonának kezelésére, valamint a gyermek képviselésére vonatkozó jogot és kötelezettséget jelenti. Ez nem zárja ki a gyermek azon jogát, hogy a jogszabályban meghatározott esetekben önállóan kezelje saját vagyonát.

A szülő döntéshozatali joggal rendelkezik a kiskorú gyermeke tekintetében, ami a gyermekre vonatkozó mindennapi (általános felügyelettel kapcsolatos) döntések meghozatalát teszi lehetővé. Főszabály szerint a mindennapi ügyekben való döntéshozatal az olyan általános döntések meghozatalát jelenti, amelyek gyakran előfordulnak és amelyek nincsenek hosszú távú hatással a gyermek fejlődésére. E döntéshozatali jog mellett a felügyeleti jogot gyakorló szülő jogosult a kiskorú gyermeke képviselésére. A közös felügyeletet gyakorló szülők közös képviselési joggal rendelkeznek.

Mindkét szülőt megilleti a kapcsolattartási jog, amely a szülők a gyermekkel való közvetlen kapcsolat fenntartására irányuló kötelezettségét és jogát jelenti. A kapcsolattartási jog nem függ a szülői felügyelet fennállásától. A szülőket a kiskorú gyermekeik tekintetében emellett tartási kötelezettség is terheli.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülők és gyermekek kölcsönös jogai és kötelezettségei a származásból keletkeznek, amelyet a jogszabályban meghatározott eljárás segítségével lehet megállapítani. A gyermeknek életet adó nő a gyermek anyja. A gyermek nemzésében részt vevő férfi a gyermek apja. Vélelmezni kell, hogy a gyermek apja a gyermek születésekor a gyermek anyjával házasságban élő férfi, az apaságát elismerő férfi vagy az a férfi, akinek apaságát a bíróság megállapította.

A házasságban élő szülők közös szülői felelősséggel, vagyis a gyermekeik feletti közös felügyeleti joggal rendelkeznek. Amennyiben a gyermek születésekor a gyermek szülei nem házasok, őket közös szülői felelősség terheli, kivéve, ha az apaság vagy anyaság elismerésére irányuló szándéknyilatkozat benyújtásakor kijelentik, hogy a szülői felelősséget az egyik szülőre kívánják átruházni.

Amennyiben a kiskorú gyermek egyik szülője sem jogosult képviselésre vagy a gyermek származását nem lehet megállapítani, a gyermek számára törvényes gyámot kell kirendelni. Ebben az esetben a törvényes gyám rendelkezik felügyeleti joggal. A törvényes gyám feladata a gyermek nevelésének, valamint a gyermek személyes és vagyoni érdekei védelmének biztosítása.

Törvényes gyám teljesen cselekvőképes természetes személy (például a gyermek rokona vagy harmadik személy) vagy jogi személy (vállalkozás vagy helyi önkormányzat) lehet. Jogi személy akkor nevezhető ki törvényes gyámként, ha nincs megfelelő természetes személy, vagy ha a szülő végrendeletében vagy öröklési szerződésben meghatározta, hogy törvényes gyámként jogi személyt kell kijelölni. A jogi személy köteles a gyámsága alatt álló személyek számára természetes személy gyámokat keresni és biztosítani e gyámok számára a tanácsadást és a képzést.

A törvényes gyám kijelöléséig a gyám feladatait ideiglenesen a gyermek népszerűségi nyilvántartásba bejegyzett szokásos tartózkodási helye szerinti helyi vagy városi önkormányzat látja el, feltéve, hogy a gyámság elrendelésének feltételei fennállnak. A gyám feladatainak ellátása során a helyi vagy városi önkormányzatot a törvényes gyám jogai és kötelezettségei illetik meg.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők nem képesek vagy nem hajlandók gyakorolni a gyermek felett a szülői felelősséget, hozzájárulhatnak a gyermek örökbeadásához. A szülő örökbeadáshoz való hozzájárulása a gyermek születését követő nyolcadik hét elteltével lép hatályba és az örökbeadási kérelmet kizárólag a szülő hozzájárulásának hatálybalépését követően lehet benyújtani a bírósághoz. A szülő hozzájárulásával a gyermeket az örökbeadáshoz való hozzájárulási nyilatkozat hatálybalépését megelőzően is át lehet adni gondozásra az őt örökbe fogadni kívánó személynek.

Amennyiben a kiskorú gyermek egyik szülője sem rendelkezik képviselési joggal, vagy a gyermek származását nem lehet megállapítani, a bíróság hivatalból, illetve a helyi vagy városi önkormányzat, valamint bármely érdekelt személy kérelmére kirendelheti a törvényes gyámot.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha a szülők házasságukat felbontották vagy különváltak, dönteniük kell a további felügyelettel kapcsolatos kérdések rendezéséről. A felügyeleti joggal rendelkező szülők megállapodhatnak a közös képviselői jogok gyakorlásának módjáról. A felügyeletre vonatkozó megállapodás megváltoztatásához – ideértve a közös felügyelet megszüntetését is – azonban a bíróság közbenjárására van szükség.

A kérelemre lefolytatott eljárásban bármelyik szülő jogosult kérelmezni a bíróságtól, hogy a gyermek feletti felügyeleti jogot részben vagy egészben rá ruházzák. A bíróság keresetre indult eljárásban is határozhat a felügyeleti jogról, ha azt a házasság felbontásával vagy tartásdíj fizetésével együttesen kéri.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A felügyeleti joggal rendelkező szülők szabadon dönthetnek a közös felügyelet gyakorlásáról. A felügyeletre vonatkozó megállapodás megváltoztatása – ideértve a közös felügyelet megszüntetését is – azonban kizárólag a bíróság előtt lehetséges. A felügyeleti jogra vonatkozó kérdéseket jogilag kötelező módon a bíróság rendezheti. A gyermekre vonatkozó ügyek tárgyalásakor a bíróságoknak elsősorban a gyermek érdekét kell szem előtt tartaniuk, figyelembe kell venniük ugyanakkor az érintett felek körülményeit és jogos érdekeit is. A felügyeleti jogra vonatkozó ügyek családjogi jogvitáknak minősülnek, amelyeket a bíróságok kérelem alapján tárgyalnak és határozatban döntenek el. Annak érdekében, hogy a gyermekre vonatkozó jogai megállapításra kerüljenek, a szülőnek kérelmet kell benyújtania a bírósághoz.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A felügyeleti joggal rendelkező szülők szabadon dönthetnek a közös felügyelet gyakorlásáról. A felügyeletre vonatkozó megállapodás megváltoztatása – ideértve a közös felügyelet megszüntetését is – azonban kizárólag a bíróság előtt lehetséges. A megállapodás létrejötte érdekében a szülők családjogi közvetítői eljárást vehetnek igénybe. A szülőket a helyi önkormányzat irányítja a megfelelő intézményhez. A szülők például önállóan, illetve családjogi közvetítő segítségével is megegyezhetnek a gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó eljárásban, de ha a megállapodást megsértik, bírósághoz kell fordulniuk végrehajtási eszköz (vagyis határozat) beszerzése érdekében.

A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó eljárás meghatározása során a bíróság a bírósági eljárás alatt békéltető szervként is eljár és a szülők közti, a gyermek láthatására vonatkozó megállapodásra törekszik. A bíróság a lehető leghamarabb meghallgatja a feleket és felhívja a figyelmüket a családi tanácsadói segítség igénybevételének lehetőségére, különösen annak érdekében, hogy a gyermek gondozására és a gyermekért való felelősségre vonatkozó közös álláspontot tudjanak kialakítani. A bíróság felfüggesztheti a gyermekre vonatkozó eljárást, feltéve, hogy az eljárás felfüggesztése nem károsítja a gyermek érdekét, és az érintett felek hajlandók a bíróságon kívüli tanácsadásban való részvételre, illetve, ha a bíróság álláspontja szerint a jogvitát más okból meg lehet oldani a felek közti megállapodással.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróságok hatásköre a kapcsolattartási jogra, a felügyeleti jog megváltozására, a felügyeleti jog visszaállítására, a tartásdíjfizetési kötelezettségre, valamint a tartásdíj összegének a szülő kérelmére történő megváltoztatására vonatkozó ügyekre terjed ki.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermekre vonatkozó minden kérdésben?

A szülők és gyermekek kölcsönös jogai és kötelezettségei a gyermekek származásán alapulnak, ami azt jelenti, hogy a szülő, akitől a gyermek származik, köteles gondoskodni a gyermekéről. A szülő és gyermek kölcsönös jogai és kötelezettségei attól függenek, hogy a gyermek felett ki gyakorol felügyeleti jogot, vagyis, ha a gyermek felett csak egy szülő gyakorol felügyeleti jogot, a szülő a másik szülő megkérdezése nélkül dönthet a gyermekre vonatkozó minden kérdésben.

A szülő a felügyeleti jogot gyakorolhatja önállóan a gyermek születésétől fogva, például, ha az apaság vagy anyaság elismerésére irányuló szándéknyilatkozat benyújtásakor a szülők kijelentik, hogy a szülői felelősséget az egyik szülőre kívánják átruházni. Az egyik szülő később is megszerezheti a felügyelet egyedüli gyakorlására vonatkozó jogot, például a következő három esetben.

A szülő megszerzi a felügyelet egyedüli gyakorlására vonatkozó jogot, ha a kérelemre lefolytatott eljárásban kérte a bíróságtól, hogy a gyermek feletti felügyeleti jogot részben vagy egészben rá ruházzák. A szülő általában akkor kérelmezi a felügyeleti jog egyedüli gyakorlását, ha a közös felügyeletet gyakorló szülők tartósan külön élnek vagy más okból nem kívánják a továbbiakban közösen gyakorolni a felügyeletet.

A szülő emellett egyedül gyakorolhat felügyeletet azokban az esetekben is, amelyekben a szülők közös felügyeletet gyakoroltak, de az egyik szülő felügyeleti jogának gyakorlását felfüggesztették. Amennyiben a gyermek feletti, jogszabály vagy bírósági határozat alapján fennálló egyedüli felügyeleti jogot felfüggesztik és a felfüggesztés okai várhatóan nem fognak megszűnni, a bíróság a másik szülőt bízza meg a felügyeleti joggal, ha ez a gyermek érdekének megfelel.

A bíróság akkor is a másik szülőt bízza meg a felügyeleti joggal, ha az egyedüli felügyeleti jogot gyakorló szülő meghal vagy megvonják tőle a felügyeleti jogot, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek érdekével.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Amennyiben a szülők közös felügyelettel rendelkeznek, a gyermek felett közösen gyakorolják a felügyeletet, valamint közösen és együttesen viselik a felügyelettel járó kötelezettségeket, figyelembe véve a gyermek általános jóllétét. A közös felügyeletet gyakorló szülők közös képviseleti joggal is rendelkeznek.

Amennyiben a közös felügyeletet gyakorló szülők a gyermek szempontjából fontos kérdésben nem értenek egyet, a bíróság – a szülő kérelmére – e kérdés eldöntésére feljogosíthatja az egyik szülőt. A döntéshozatali jog átengedése esetén a bíróság korlátozhatja a jogot gyakorló szülő döntéshozatali jogát, vagy további kötelezettségeket írhat elő számára.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felügyeleti jogra vonatkozó jogvitákról a megyei bíróságok határoznak. Felügyeleti jogra vonatkozó vita esetén a felperesnek kérelmet kell benyújtania a megyei bírósághoz a kérelemre induló eljárásban történő tárgyalása érdekében. A kérelmet a gyermek lakóhelye szerinti megyei bírósághoz kell benyújtani.

A kérelemben meg kell jelölni a bíróság nevét, a kérelmező személyes adatait, az érintett személyeket és gyermekeiket, valamint a kérelmező kifejezett követelését. Emellett a kérelemben szerepelniük kell a tényeknek, és a kérelmezőnek fel kell sorolnia és be kell mutatnia a rendelkezésére álló bizonyítékokat. A kérelmet a kérelmezőnek vagy a kérelmező képviselőjének alá kell írnia. Képviselővel való eljárás esetén a kérelemhez csatolni kell a meghatalmazást vagy a képviseleti jogosultságot igazoló más iratot.

A kérelmet és az írásbeli bizonyítékokat a bírósághoz észt nyelven, írásban kell benyújtani. Amennyiben az ügyben benyújtott kérelem, kereset, panasz vagy ellentmondás nem észt nyelven készült, a bíróság felszólítja az e dokumentumot benyújtó személyt, hogy a bíróság által meghatározott határidőn belül gondoskodjon annak fordításáról.

A szülők gyermekre vonatkozó jogainak megállapítására és a gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó ügyeket – vagyis a felügyeleti joggal kapcsolatos ügyeket – kereset alapján is tárgyalni lehet, ha ezt a házasság felbontására vagy tartásdíj megfizetésére vonatkozó keresetben kérik.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A bíróságok a keresetre vonatkozó rendelkezések alapján tárgyalják a kérelemre indult, felügyeleti joggal kapcsolatos ügyeket, figyelembe véve a kérelemre indult eljárások tekintetében meghatározott különbségeket (lásd a polgári perrendtartást [1]).

A sürgősségi eljárásban a bíróság csak a kiskorú gyermektől külön élő szülő által fizetendő tartásdíjra vonatkozó követelésről határozhat. A felügyeleti jogra vonatkozó ügyeket nem lehet egyszerűsített eljárásban tárgyalni. A felügyeleti jogra vonatkozó eljárások azonban kérelemre induló eljárások, ennek megfelelően különböznek a rendes eljárástól. A kérelemre indult eljárásban – jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – a bíróság maga állapítja meg a tényeket és gyűjti össze a bizonyítékokat. A bíróságot jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában nem kötik az eljárásban részt vevő felek által előadott kérelmek és tények, valamint a tények felek általi értékelése. A tárgyalásokon a jegyzőkönyv készítésére, valamint az iratkézbítésre vonatkozó szabályok szintén kevésbé szigorúak. A felügyeleti jogra vonatkozó ügyekben a bíróságok a felügyelet eljárás alatti gyakorlását, vagy az eljárás alatt a gyermekkel való kapcsolattartást szabályozó, illetve a megállapodások későbbi betartását biztosító intézkedéseket is alkalmazhatnak.

A bíróság akkor alkalmazhat megelőző vagy ideiglenes intézkedéseket, ha jogosan feltételezhető, hogy az intézkedések alkalmazásának elmaradása esetén a határozat végrehajtása nehéz vagy lehetetlen lenne. A kérelemre induló családjogi ügyekben minden olyan bíróság alkalmazhat ideiglenes intézkedéseket, amelynek illetékességi területén az intézkedést meg kell hozni. Az ilyen intézkedések közé tartozik például a gyermek visszavitele a másik szülőhöz vagy a törvényes tartási kötelezettség teljesítése; a bíróságok többek között elrendelhetik, hogy az alperes az eljárás időtartama alatt fizesse meg a tartásdíjat vagy nyújtson biztosítékot a fizetési kötelezettség teljesítésére vonatkozóan.

[1] Polgári perrendtartás (RT I 2005, 26, 197; RT I, 2014.06.21., 58). Online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513122013001/consolide>.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Amennyiben a bíróság úgy véli, hogy a természetes személy a pénzügyi helyzetéből kifolyólag nem képes viselni az eljárás költségeit, részben vagy egészben mentesítheti a személyt a jogi segítségnyújtás költségeinek és az illetéknek a megfizetése alól.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A kérelemre lefolytatott eljárásban hozott ítélet olyan határozat, amelyre jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában a kereset alapján meghozott határozat szabályait kell alkalmazni. A felügyeleti jog tárgyában hozott határozattal szemben a fellebbezési eljárásokra vonatkozó általános rendelkezések szerint lehet fellebbezni, ha a fellebbező fél álláspontja szerint az első fokon eljáró bíróság határozatát jogszabályi rendelkezés megsértésére alapozta (például, ha az első fokú bíróság helytelenül alkalmazott egy anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabályi rendelkezést). A fenti okokból semmisségi panaszt is be lehet nyújtani a Legfelsőbb Bírósághoz.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A felügyeleti jogra vonatkozó ügyeket kérelemre lefolytatott eljárásban kell tárgyalni. A kérelemre tárgyalt családjogi ügyben a bíróság által hozott határozat jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában a határozat hatálybalépésétől kezdve végrehajtható. A kérelemre indult eljárásban hozott határozat végrehajtható okirat. Amennyiben az adós önként nem tesz eleget a felügyeleti jogra vonatkozó határozatnak, a határozatot a kérelmező által benyújtott kérelem alapján végrehajtási eljárásban kell végrehajtani. Ennek érdekében a kérelmezőnek ahhoz a bírósági végrehajtóhoz kell benyújtania kérelmét, amelynek illetékességi területén az adós lakóhelye vagy székhelye, illetve az adós vagyona található. A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó ügyben a bírósági végrehajtó a végrehajtási eljárásban együttműködik a gyermek lakóhelye, vagy kivételes esetben a kötelezett lakóhelye szerinti helyi önkormányzat olyan képviselőjével, aki a gyermekekkel való kommunikáció területén szakértelemmel rendelkezik. Szükség esetén a bírósági végrehajtó javasolhatja a helyi önkormányzat számára, hogy a gyermeket ideiglenesen szociális intézményben helyezték el. Amennyiben a kötelezett akadályozza a végrehajtást, pénzbírság fizetésére kötelezhető.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003/EK tanácsi rendelet értelmében az egyik tagállamban meghozott határozatot a másik tagállamban külön eljárás nélkül el kell ismerni. A rendeletet Dánia kivételével minden európai uniós tagállamban alkalmazni kell.

A mindkét fél közös gyermeke tekintetében a szülői felelősség gyakorlásáról valamely tagállamban hozott határozat, amely az adott tagállamban végrehajtható, és amelyet kézbesítettek, más tagállamban akkor kerül végrehajtásra, ha bármely érdekelt fél kérelmére ott végrehajthatóvá nyilvánították. Ennek érdekében végrehajthatóvá nyilvánításra irányuló kérelmet kell benyújtani a bírósághoz.

Az a bíróság, amelyhez a kérelmet be kell nyújtani [itt](#) található.

Az elismerést kérelmező vagy vitató, illetve a végrehajthatóvá nyilvánítást kérelmező félnek be kell nyújtania:

- a határozat másolatát, amely megfelel a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek; valamint
- a szülői felelősségre vonatkozó határozatra vonatkozó igazolást.

A formanyomtatványt [itt](#) találja.

A szülői felelősségére vonatkozó határozat nem ismerhető el:

- ha az ilyen elismerés – a gyermek érdekeit figyelembe véve – nyilvánvalóan ellentétes azon tagállam közrendjével, ahol az elismerést kérik;
- ha – a sürgős eseteket kivéve – a határozatot úgy hozták meg, hogy nem adtak lehetőséget a gyermek meghallgatására, megsértve ezzel annak a tagállamnak az eljárási alapelveit, ahol az elismerést kérik;
- ha a határozatot az alperes távollétében hozták, amennyiben az alperesnek nem kézbesítették az eljárást megindító vagy azzal egyenértékű iratot megfelelő időben és olyan módon, hogy az alperes védelméről gondoskodhasson, kivéve ha megállapítást nyer, hogy az alperes egyértelműen elfogadta a határozatot;
- bármely személy kérelmére, aki azt állítja, hogy a határozat sérti a szülői felelősségét, ha azt úgy hozták meg, hogy e személy meghallgatására nem adtak lehetőséget;

e) ha a határozat összeegyeztethetetlen a szülői felelősségre vonatkozó későbbi határozattal, amelyet abban a tagállamban hoztak, ahol az elismerést kérik;

f) ha a határozat összeegyeztethetetlen egy későbbi, szülői felelősségre vonatkozó határozattal, amelyet a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti másik tagállamban vagy harmadik államban hoztak, feltéve hogy a későbbi határozat megfelel az elismerés feltételeinek abban a tagállamban, ahol az elismerést kérik;

vagy

g) nem tartják be a 2201/2003/EK tanácsi rendelet 56. cikkében meghatározott eljárást.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az a bíróság, amelyhez a kérelmet be kell nyújtani [itt](#) található.

Az elismerést kérelmező vagy vitató, illetve a végrehajthatóvá nyilvánítást kérelmező félnek be kell nyújtania:

a) a határozat másolatát, amely megfelel a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek; valamint

b) a szülői felelősségre vonatkozó határozatra vonatkozó, a 2201/2003/EK tanácsi rendelet 39. cikkében meghatározott igazolást.

A formanyomtatványt [itt](#) találja.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Az észt nemzetközi magánjogi törvény [1] szerint a gyermek és szülő közötti kapcsolatra a gyermek lakóhelye szerinti ország jogát kell alkalmazni.

Emellett a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló 1996. évi hágai egyezményt is alkalmazni kell az egyezmény aláíró államaiban.

Az alkalmazandó jog meghatározását a jogi segítségnyújtásra vonatkozó egyezmények is befolyásolhatják. Az Észt Köztársaság a következő országokkal kötött a jogi segítségnyújtásra vonatkozó megállapodásokat:

- megállapodás az Észt Köztársaság, a Litván Köztársaság és a Lett Köztársaság között a jogsegélyről és a jogi kapcsolatokról (1993);
- megállapodás az Észt Köztársaság és az Orosz Föderáció között a jogsegélyről és a jogi kapcsolatokról polgári, családjogi és büntetőügyekben (1993);
- megállapodás az Észt Köztársaság és Ukrajna között a jogsegélyről és a jogi kapcsolatokról polgári és büntetőügyekben (1995);
- megállapodás az Észt Köztársaság és a Lengyel Köztársaság között a jogsegélyről és a jogi kapcsolatokról polgári, munkajogi és büntetőügyekben (1999).

Mivel a Litvániával, Lettországgal és Lengyelországgal a jogi segítségnyújtás területén kötött megállapodások aláírói felei az 1996. évi hágai egyezménynek is aláíró felei, a felek úgy döntöttek, hogy az alkalmazandó jog meghatározása során az egyezmény rendelkezéseit alkalmazzák.

[1] Nemzetközi magánjogi törvény (RT I 2002, 35, 217). Online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513112013009/consolide>.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekezünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 07/10/2019

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A „szülői felelősség” fogalma – amelyet Írországban „gyámságnak” neveznek – a gyermekre vonatkozó jogok és kötelezettségek összességét foglalja össze, amellyel a személyt jogszabály, bíróság vagy jogi megállapodás ruházza fel. A szülői felelősség gyakorlója felügyeleti és kapcsolattartási joggal, valamint a gyermek jóllétéhez kapcsolódó egyéb jogokkal rendelkezik.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Általában a gyermek házasságban élő szülei rendelkeznek a gyermek feletti közös szülői felelősséggel. Amennyiben a szülők nem házasok, a szülői felelősség általános gyakorlója az anya, de gyámként – a felek közti megállapodásban vagy a bíróság eljárása következtében – a vér szerinti apát is ki lehet nevezni.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen. Az egészségügyi igazgatóság a TUSLA gyermek- és családsegítő szolgáltatások osztályán keresztül a kerületi bírósághoz (*District Court*) fordulhat a tizennyolc évesnél fiatalabb gyermekeket érintő ilyen felügyeleti végzések meghozatala érdekében. Kivételes körülmények között a bíróság a szülői felelősség gyakorlására gyámot nevezhet ki, ha a szülő nem hajlandó vagy nem képes azt gyakorolni. A végrendeleti gyám a szülő halála esetén gyakorolhatja a szülői felelősséget, ha őt erre végrendeletben, pótvégrendeletben vagy bírósági kijelöléssel felhatalmazták. Ilyen felhatalmazás hiányában az egészségügyi igazgatóság a TUSLA gyermek- és családsegítő szolgáltatások osztályán keresztül a kerületi bírósághoz fordulhat a tizennyolc évesnél fiatalabb gyermekeket érintő ilyen felügyeleti végzések meghozatala érdekében, ha a gyermek szülei elhunytak vagy a gyermek gondozására egyébként képtelenek.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Amennyiben a gyermek szülei felbontják házasságukat vagy különválnak, a felügyeleti jogra és kapcsolattartási jogra vonatkozó kérdéseket a szülők megállapodással rendezhetik. Amennyiben nem tudnak megállapodni, a szülők bírósághoz fordulhatnak, aminek következtében a bíró felügyeleti jogra vagy láthatásra vonatkozó végzést hozhat. Amennyiben a gyermek mindkét szülője eljárhat gyámként, erre a házasság felbontása vagy a különválás nincs hatással, a házasságon kívüli apa gyámságát azonban – rendkívül kivételes körülmények között és csak abban az esetben, ha erre a gyermek érdekében szükség van – a bíróság megszüntetheti.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülői felelősségre vonatkozó megállapodást kötő szülők a megállapodás jogi kötőerővel való felruházása érdekében kötelesek azt benyújtani a bírósághoz, ahol a megállapodást ezt tanúsító végzésbe foglalják. A bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy a megállapodás megfelelően védi a gyermek jogait és megtagadhatja a végzés meghozatalát, ha nem tudott megbizonyosodni arról, hogy mindkét szülő eleget tesz a gyermekre vonatkozó kötelezettségeinek. E megállapodások nem szüntethetik meg egyik szülő gyámságát sem.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A felek választhatják a konfliktusmegoldás peren kívüli módját is, például a közvetítés vagy a tanácsadás igénybevételét.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíró a gyermek jóllétére vonatkozó bármely kérdésben határozhat, ideértve többek között a gyámsággal, felügyeleti joggal és kapcsolattartási joggal kapcsolatos kérdéseket. Lásd még a fenti 4. és 5. kérdést – a házasság szülei és a vér szerinti anya által viselt gyámságot nem szüntetheti meg a bíróság, de a személy szülői felelősségének gyakorlását bizonyos feltételekhez kötheti.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Nem. Bár a gyermek felett egyedüli felügyeleti jogot gyakorló szülő szabadon dönthet a gyermek mindennapos gondozására és felügyeletére vonatkozó kérdésekben, a gyermek felügyeleti jogot nem gyakorló, de gyámnak minősülő szülője jogosult részt venni a gyermek jóllétével kapcsolatos minden ügyben, ideértve többek között a gyermek oktatását biztosító intézmény és a gyermek lakóhelyének megválasztását.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ha a szülők között nincs jelentősen ellenséges viszony, számukra közös felügyeleti jogot lehet biztosítani, amely lehetővé teszi, hogy a szülők közösen hozzák meg a gyermek érdekeihez kapcsolódó jelentős és a mindennapi gondozásra vonatkozó döntéseket. A közös felügyelet nem azt jelenti, hogy mindkét szülő jogosult azonos időt eltölteni a gyermekkel; ehelyett azt biztosítja, hogy mindkét szülő rendelkezik a gyermekre vonatkozó jogokkal és terhelik őket a gyermekre vonatkozó kötelezettségek.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felek, akik a szülői felelősségre vonatkozó kérelmet kívánják benyújtani, azt általában a kerületi bírósághoz nyújthatják be; a házassági jogi eljárásokhoz kapcsolt egyes kérelmek esetén azonban előfordulhat, hogy a körzeti bírósághoz (*Circuit Court*) vagy

a Felsőbírósághoz (*High Court*) kell fordulni. A Felsőbíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a gyermek jogellenes elvitelére vonatkozó ügyekben.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Igen. *Ex parte*, vagyis a másik fél értesítése nélkül is bírósághoz lehet fordulni, amennyiben a gyermeket veszélyeztetné, ha a kérelmező a szokásos módon értesítené az alperest.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen. Költségmentességet a polgári jogi költségmentességi program keretében lehet igénybe venni. A program rászorultsági alapon működik.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen. Az elsőfokú bíróság (vagyis azon bíróság, amely előtt az eljárás kezdődött) határozatával szemben lehetőség van fellebbezésre; általában azonban nem lehetséges fellebbezni a fellebbviteli bíróság határozatával szemben.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősségre vonatkozó határozatot végrehajtani kívánó személyek számára ajánlott, hogy a megfelelő bíróságok vagy intézmények szabályait is tekintsék meg. Az *ex parte* kérelmek kivételével minden esetben értesíteni kell az alperest arról, ha valamely határozat végrehajtására irányuló eljárást kíván megindítani.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Lásd a 14. kérdésre adott választ.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A Felsőbírósághoz, amely teljes körű és eredeti hatáskörrel rendelkezik.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A 2000. évi gyermekvédelmi (hágai egyezményről szóló) törvény jogi kötőerőt biztosít a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló 1996. évi hágai egyezménynek, amely alkalmazandó e területen; emellett szintén alkalmazni kell a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003/EK tanácsi rendeletet (Brüsszel IIa. rendelet) is.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 18/11/2019

Szülői felelősség - Görögország

TARTALOMJEGYZÉK

- [1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelezései?](#)
- [2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?](#)

- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség a szülők joga és kötelezettsége. Ez magában foglalja a gyermek személyéről történő gondoskodást, vagyonának kezelését, illetve a személyét vagy vagyonát érintő ügyekben, ügyletekben vagy jogvitákban a gyermek képviselését. Ennélfogva a szülői felelősség biztosítja a kiskorú személyi és vagyoni jogainak védelmét.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felelősséget a két szülő közösen gyakorolja. A szülői felelősség gyakorlása körében a szülők által hozott bármely döntésnek a gyermek érdekeire tekintettel kell történnie.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők bármelyike gyakorlati okokból (pl. kórházi kezelés, fogva tartás) vagy jogi okokból (cselekvőképesség hiánya) kifolyólag nem képes a szülői felelősség gyakorlására, akkor az adott szülő pusztán rendelkezni fog ezzel a joggal, míg a szülői felelősséget a másik szülő egyedül gyakorolja.

Ha egyik szülő sem képes a szülői felelősség gyakorlására, a kiskorú gyermeket gyámság alá helyezik; a szülők szülői felelőssége megmarad abban formában, hogy pusztán rendelkeznek ezzel a joggal, de nem képesek azt gyakorolni.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A házasság felbontása vagy az életközösség megszűnése esetén – amennyiben mindkét szülő él – a szülői felelősség kérdésében a bíróság dönt. A szülői felelősség odaítélhető az egyik szülőnek vagy mindkettejüknek közösen, ha ebben egyetértnek, és egyidejűleg rendezik a gyermek lakóhelyének kérdését is. A bíróság másként is dönthet, így különösen meg is oszthatja a szülői felelősség gyakorlását a szülők között, vagy azt harmadik személyre is ruházhatja.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ha a bíróságnak kell döntenie a szülői felelősség gyakorlása kérdésében (így pl. a házasság felbontása vagy az életközösség megszűnése esetén), a bíróság figyelembe veszi a szülők közötti megállapodásokat, azonban ezek nem kötelezik a bíróságot. Az ilyen megállapodásokra nem vonatkozik semmiféle alaki előírás, pusztán az szükséges, hogy ezeket szabályszerűen közöljék a bírósággal. A szokásos ügymenet szerint egy olyan okirat benyújtására kerül sor, amelyet az érdekelt felek készítenek, és amely tartalmazza a közöttük létrejött megállapodást. Ezt kifejezetten előírja a törvény azokban az esetekben, amikor a házasság közös megegyezéssel történő felbontására kiskorú gyermekekkel rendelkező szülők között kerül sor, amikor is kötelező benyújtani a bíróságnak a gyermekek felügyeleti jogának rendezésére és a kapcsolattartásra vonatkozó írásbeli megállapodást.

Minden egyéb tekintetben a szülők informálisan is – minden alaki előírás vagy hivatalos eljárás betartása nélkül – megegyezhetnek a szülői felelősség gyakorlásáról annak érdekében, hogy egymás között a gyakorlatban megosszák a felelősség gyakorlását úgy, hogy bizonyos tekintetben az egyik szülő gyakorolja a felelősséget, más tekintetben pedig a másik: például az egyik szülő gyakorolja a gyermek feletti felügyeleti jogot, a másik kezeli a kiskorú vagyonát és képviseli az érdekeit.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, és a gyermek érdeke az, hogy döntés szülessen, a kérdésben a bíróság dönt. Alternatív vitarendezési eszközként közvetítés (mediáció) vehető igénybe.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

Ha a szülők nem tudnak megegyezni a szülői felelősségük gyakorlásának egy bizonyos kérdésében, és ezzel bírósághoz fordulnak, akkor a bíróság csak ebben a kérdésben dönthet. Előfordulhat, hogy ez egy olyan kérdés, amely a szülői felelősség gyakorlása során merül fel, és a szülők nem értenek benne egyet, mert mindketten a saját véleményükhöz ragaszkodnak, így a gyermek érdekét szem előtt tartó döntésre van szükség. A kérdés lehet tárgyát tekintve jelentős, mint például a gyermek utónevének megválasztása, egy műtétbe való beleegyezés stb., vagy lehet olyan kérdés is, amely tárgyát tekintve ugyan nem túlságosan jelentős, de amelyet a szülők elég fontosnak tartanak ahhoz, hogy bírósághoz forduljanak vele.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Főszabályként igen, ha a kérdés az egyik szülőnek odaítélt felügyeleti jog körébe tartozik. A szülők bármikor dönthetnek úgy, hogy nem fogadják el a bíróságnak azt a döntését, hogy egyedül az egyik szülőnek ítéli oda a felügyeleti jogot: még a bíróság ítélethirdetése után is megállapodhatnak abban, hogy másként egyeznek meg, és a másik szülőnek is szerepet biztosítanak a gyermekről való gondoskodásban, feltéve természetesen, hogy ez a megegyezés szolgálja legjobban a gyermek érdekét.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ez azt jelenti, hogy a gyermekről történő gondoskodásra vonatkozó döntéseket a szülőknek közösen kell meghozniuk.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Az illetékes bíróság mindig az első fokon eljáró bíróság egyesbírója (*μονομελής πρωτοδικείο*). A keresetet a területi illetékességgel rendelkező bíróságnál kell benyújtani, valamint kézbesíteni kell az alperes részére; a kereset alapjául szolgáló iratokat is be kell nyújtani a bírósághoz.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Az első fokon eljáró bíróság egyesbírója a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 681(B) és (C) cikkeiben meghatározott különleges eljárás szerint hozza meg a döntését. Az ügyek tárgyalásának felgyorsítása érdekében ehhez a munkaügyi jogviták eljárása szolgál modellként. A szülői felelősséggel kapcsolatos viták döntően személyes jellegéből fakadóan alkalmazni kell a házassági ügyek eljárására vonatkozó bizonyos rendelkezéseket, valamint a nem peres eljárásoknak a nyomozó hatóságra és a bíróság által hivatalból lefolytatott bizonyításfelvétellelre vonatkozó szabályait is. Ha azonban a szülői felelősség gyakorlására vonatkozó vita a

polgári eljárásról szóló törvénykönyv 592. cikkének (1) bekezdésében említett házassági viták valamelyikéhez kapcsolódik (pl. házasság felbontása vagy házasság érvénytelenítése), illetve ha a törvénykönyv 614. cikkének (1) bekezdésében említett vitákkal függ össze (pl. apaság megállapítása), a bíróság köteles a törvénykönyv 598–612. és 616–622. cikkeiben meghatározott eljárást alkalmazni. Sürgős ügyekben átmeneti beavatkozásra (*ασφαλιστικά μέτρα*), illetve veszélyhelyzetben ideiglenes intézkedésre (*πρωσωρινή διαταγή*) kerülhet sor.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, a költségmentességre vonatkozó általános feltételek szerint.

13 Lehető-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A szülői felelősségre vonatkozó bírósági ítélet visszavonható vagy megváltoztatható, ha időközben megváltoztak azok a feltételek, amelyekre figyelemmel a bíróság döntött. A szülői felelősségre vonatkozó ítélet egyébként a rendes jogorvoslatok útján, a szokásos követelményekhez igazodva támadható meg (ténykérdésben és jogkérdésben benyújtott fellebbezés [*έφεση*], csak jogkérdésben tett fellebbezés [megsemmisítés, *αναίρεση*], semmisségi kérelem [*ανακοπή ερημοδικίας*], felülvizsgálat [*αναψηλάφηση*]).

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősségre vonatkozó ítélet a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 950. cikke alapján érvényesíthető, ha kötelezettségeket is megállapít, például, ha nem csak a szülői felelősség vagy a szülői felügyelet kérdését vagy a gyermekkel való kapcsolattartást rendezi, de emellett elrendeli a gyermek visszavételét, vagy meghatározza a kapcsolattartási szabályokat, illetve megtiltja a feleknek, hogy ezzel ellentétesen cselekedjenek. Így különösen: a) a gyermek átadását vagy visszaadását elrendelő ítélet előírja azon szülő számára, akinél a gyermek van, hogy tegyen a bíróság rendelkezései szerint, és ha nem tartja be a bíróság ítéletét, akkor ugyanez az ítélet rendelkezhet legfeljebb 50 000 EUR összegű bírság automatikus kiszabásáról, amelyet a gyermek átadását vagy visszaadását kérő fél részére kell megfizetni, illetve határozhat legfeljebb egy évig terjedő ideiglenes fogva tartásról is, vagy mindkét szankcióról együttesen (közvetett végrehajtás [*έμμεση εκτέλεση*]); és b) amennyiben akadályozzák egy szülőnek a gyermekével történő személyes kapcsolattartásra vonatkozó jogát, a kapcsolattartásról rendelkező ítélet a kapcsolattartást akadályozó szülőt bírsággal vagy elzárással fenyegetheti (kiegészítő végrehajtás [*αναπληρωματική εκτέλεση*]).

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A szülői felelősség tárgyában más tagállamban hozott bírósági ítéleteket a görög közigazgatási hatóságok minden további formáság nélkül automatikusan elismerik. A görög bíróságok jogosultak arra, hogy egy külföldi ítélet vagy egy külföldi ítélet elismerésére vonatkozó kérelem érvényességéről a származási tagállam hatáskörének előzetes vizsgálata nélkül döntsenek. Görögországban történő elismerés kérelmezése esetén a görög bíróság akkor utasíthatja el a szülői felelősségre vonatkozó ítélet elismerését, ha: a) ez ellentétes lenne a belföldi közrenddel, mindig figyelemmel arra, mi szolgálja legjobban a gyermek érdekét; vagy b) ez összeegyeztethetetlen lenne egy későbbi ítélettel, amelyet a görög bíróságok a szülői felelősség tárgyában hoztak. Ezenfelül a görög bíróságok – ha az elismerés kérelmezésének helye szerinti tagállam bíróságaként a 2201/2003/EK tanácsi rendelet értelmében a gyermek tartózkodási helye alapján joghatósággal rendelkeznek – eltérően is rendezhetik a gyermek feletti szülői felelősség kérdését azáltal, hogy utóbb saját döntést hoznak az ügyben anélkül, hogy előzetesen megvizsgálják a származási tagállam joghatóságát és az ítéletének kötelező természetét (például hogy lehet-e ellene fellebbezni).

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A szóban forgó ügyekben az illetékes bíróság az első fokon eljáró egyesbíróság, amely a vita jellegének megfelelő eljárás alapján tárgyalja az ügyet.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülő-gyermek kapcsolatot sorrendben az alábbiak szabályozzák: (1) az utolsó közös állampolgárságuk szerinti jogrend; (2) az utolsó közös szokásos tartózkodási helyük szerinti jogrend; (3) a gyermek állampolgársága szerinti jogrend.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem

vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 21/10/2016

Szülői felelősség - Spanyolország

 Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [es](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bírő a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A spanyol jogban a szülői felelősséget általában a „patria potestad” (szülői hatalom) kifejezéssel említik. Ezt a kiskorú személyének és vagyonának védelmével a törvény erejénél fogva, illetve bírósági határozattal megbízott természetes személyek (általában a szülők), illetve jogi személyek jogai és kötelezettségei alkotják.

A szülői felelősséget mindig a gyermekek javára kell gyakorolni, személyiségükkel összhangban, testi és lelki épségük tiszteletben tartásával. A szülői felelősség a következő kötelezettségeket és jogokat tartalmazza:

1. a gyermekek gondozása, felügyelete, táplálása, nevelése és megfelelő iskoláztatásának biztosítása;
2. a gyermekek képviselése és vagyonuk kezelése.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülők szülői felelősséggel tartoznak kiskorú gyermekeik irányában.

A szülők különválása, válása, szétköltözése vagy együttélésük megszűnése esetén – kivételes körülményektől eltekintve – a kiskorú személyére és vagyonára vonatkozó jogok és kötelezettségek mindkét szülőt megilletik.

Ha a szülők külön élnek, a szülői felelősséget az a szülő gyakorolja, akivel a gyermek él. A másik szülő indoklással alátámasztott kérelmére azonban a bíróság a gyermek érdekében dönthet úgy, hogy a másik szülő részére is biztosítja az előbbi szülővel közösen gyakorolható szülői felelősséget, vagy megoszthatja az apa és az anya között a szülői felelősség gyakorlásával járó feladatokat.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A spanyol jog értelmében – ha a szülők egyáltalán nem vagy nem kielégítően teljesítik a kiskorúak gondviselése terén törvényben meghatározott védelmi kötelezettségüket – bírósági felügyelet mellett más hozzátartozók, személyek vagy intézmények is kijelölhetők a kiskorúakra vonatkozó szülői felelősség gyakorlására.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülők különválása vagy házasságuk felbontása esetén a szülői felelősség meghatározható:

- a szülők együttes kérésére, ún. szabályozó megállapodásban (*convenio regulado*), amelyet bíróságnak kell jóváhagynia;
- bírósági határozattal, kontradiktórius eljárásban.

A szülői felelősség a kiskorúak védelmének intézményeként mindkét szülőt megilleti.

A kiskorúak gondviselésére és felügyeletére vonatkozó döntések az alábbiak szerint összegezhetők:

- A szülők egyike részére történő odaítélés; ez a leggyakrabban alkalmazott döntés a szülők – akár közös megegyezéssel, akár kontradiktórius eljárásban kimondott – különválása vagy házasságuk felbontása esetén; a felügyeletet nem gyakorló szülő részére általában láthatási jogot biztosítanak.
- Közös odaítélés váltakozó időszakokkal, amelyekben a kiskorú hol az egyik, hol pedig a másik szülővel van.
- Kivételes alapon – ha a körülmények ezt indokolják és a kiskorú érdekében áll – hozható a gondviselést és a felügyeletet más személy részére odaítélő bírósági határozat is, akár a szülők javaslatára, akár közvetlen bírósági döntéssel.

Azokban az esetekben, amikor valamely hatóság felelős a gyermek gondviseléséért, ezt a helyzetet fenntartják, és a felügyeletet egyik szülőnek sem ítélik oda.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülői felelősséggel kapcsolatos kérdésekben megállapodást kötő szülők kötelesek egy olyan aláírt szabályozó megállapodást benyújtani, amely tartalmaz minden olyan kérdéskört, amelyben megállapodtak. Ebben egyebek mellett kifejezetten ki kell térni az alábbiakra:

- a kiskorú gondviselése és felügyelete;
- a szülők láthatási jogának rendezése;
- a szülői felelősség gyakorlása;
- a családi lakhely használata;

- a kiskorú számára fizetendő gyermektartási díj.

A szabályozó megállapodást az illetékes elsőfokú bírósághoz benyújtott kérelemmel együtt kell benyújtani. A szülőknek meg kell erősíteniük a megállapodást a bíróság előtt. Ezt követően a bíró elbírálja a megállapodást, miután meghallgatta az ügyészt és – ahhoz már elég idősek – a kiskorúakat.

Ha ez nem sérti a gyermekek érdekeit, a bíróság jóváhagyja a házaspár által a házasság érvénytelenítése vagy felbontása, illetve a különválás következményei tekintetében kötött megállapodásokat. Ha a felek a nagyszülők és az unokák közötti kapcsolattartás és kommunikáció vonatkozásában javasolnak szabályozást, a bíró ezt a nagyszülők meghallgatása és beleegyezésének megszerzése után jóváhagyhatja.

A megállapodás elutasítását indokolással ellátott határozatba kell foglalni. Ilyenkor a házaspárnak adott esetben jóváhagyásra új javaslatot kell a bíró elé terjeszteniük.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A felek közötti megállapodás érdekében a bírósági döntés legjobb alternatívája a családjogi közvetítés (mediáció).

Bármely megkötött megállapodás csak akkor végrehajtható, ha azt a bíróság jóváhagyta.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság határozatában a bírónak minden esetben a kiskorú gyermekek érdekét szem előtt tartva kell döntést hoznia az alábbi kérdésekben, lehetőleg – ha megfelelő ítélőképességgel rendelkeznek – a gyermekek meghallgatása után, és elkerülve a testvérek egymástól való elszakítását:

- az egyik vagy mindkét szülő részére biztosított felügyeletre és gondviselésre, valamint az iskoláztatásra vonatkozó bírósági intézkedések;
- a láthatással kapcsolatos intézkedések, megjelölve a szülők és gyermekeik közötti kommunikáció és közös időöltés időpontját, módját és helyét;
- kivételesen e láthatási jogok korlátozhatók vagy felfüggeszthetők, ha ezt komoly körülmények indokolják, vagy ha az egyik szülő súlyosan és ismételtelen megszegi kötelezettségeit;
- a szülői felelősség odaítélése, valamint – ha ez szükséges és a gyermek érdekében áll – e felelősségnek az egyik szülő általi teljes vagy részleges gyakorlásáról szóló döntés, beleértve indokolt esetben e felelősség gyakorlásának megvonását is;
- az egyes szülők által fizetendő, a gyermek szükségleteinek fedezését szolgáló tartás megállapítása a fennálló anyagi körülményekre figyelemmel, és a tartás kielégítő voltának biztosításához szükséges intézkedések elfogadása;
- ha a szülők között nem jött létre megállapodás, a családi lakóhely és a közösen használt dolgok használatának odaítélése, a kiskorú gyermekek felett felügyeletet gyakorló házaspár előnyben részesítésével.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Főszabályként a szülői felelősségben a két szülő osztozik. A kiskorút érintő valamennyi kérdés eldöntésének és rendezésének jogát mindkét szülő gyakorolja, még akkor is, ha csak egyikük kapott felügyeleti jogot.

Abban az esetben, ha a szülők nem értenek egyet a kiskorú gyermekről hozható vagy hozandó döntéseket illetően – amelyek vonatkozhatnak iskolai vagy nevelési kérdésekre (például iskolaválasztás és tanórákon kívüli tevékenységek), az egészségügyi ellátásra (például orvosválasztás), személyt érintő kérdésekre (például névválasztás vagy vallásos nevelés), vagy a kiskorúak lakóhelyéül szolgáló helyre vagy országra stb. –, és nem lehetséges a megállapodás, a vita rendezése érdekében bármelyik szülő bírósághoz fordulhat.

Mindkét szülő és (amennyiben kellő belátási képességgel rendelkezik) a gyermek meghallgatását követően a bíró további tárgyalás nélkül az apának vagy az anyának ítéli a döntéshozatali jogot. Ha ismét vita vagy más olyan ok merül fel, amely súlyosan akadályozza a szülői felelősség gyakorlását, a bíró a döntéshozatali jogot teljes egészében vagy részben az egyik szülőre ruházhatja, vagy a két szülő között megoszthatja. Mindezeket az intézkedéseket legfeljebb két éves időtartamra lehet meghozni.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ha a kiskorú felügyeletét közösen kapja meg a két szülő, a gyakorlatban a kiskorú mindennapos gondozásában és ellátásában a két szülő előzetesen megállapított időszakonként – amelyek általában egybeesnek az iskolai időszakokkal (pl. félévek, évek) – váltja egymást.

A tanítási szünetek időtartamát a két szülő megosztja egymás között.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A közös megegyezéssel különválásra vagy a házasság ilyen felbontására irányuló eljárások esetében a házaspár vagy a kérelmezők bármelyikének utolsó közös lakóhelye szerinti elsőfokú bíróság rendelkezik illetékességgel.

A kontradiktórius házassági perekben a házastársak lakóhelye szerinti elsőfokú bíróság illetékes; abban az esetben, ha a házastársak eltérő bírósági körzetekben laknak, a felperes dönti el, hogy a házaspár utolsó lakóhelye vagy az alperes lakóhelye szerinti bíróságot választja.

A kizárólag a kiskorú gyermekek felügyeletével, gondviselésével és tartásával kapcsolatos olyan eljárásokban, ahol a szülők nem házasok, a szülők utolsó közös lakóhelye szerinti elsőfokú bíróság illetékes. Ha eltérő bírósági körzetekben laknak, a felperes dönti el, hogy az alperes vagy a kiskorú lakóhelye szerinti bíróságot választja.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Ezekben az esetekben az alábbi eljárások alkalmazandók:

ha a felek megállapodtak, a polgári eljárásról szóló törvény 777. cikkében megjelölt közös megegyezéssel eljárás a különválás, a házasság felbontása és – ha nem áll fenn házasság – a kiskorú gyermekek felügyelete, gondviselése és tartása ügyében hozandó végleges intézkedések tekintetében;

ha a felek nem állapodtak meg, a polgári eljárásról szóló törvény 770. és 774. cikkében meghatározott kontradiktórius peres eljárást kell lefolytatni, amely akkor is alkalmazandó a családjogi eljárásokban és a kiskorúakra vonatkozó eljárásokban, ha a szülők nem házasodtak össze.

Sürgős ügyekben az alábbi eljárások szerinti intézkedések elfogadása kérelmezhető:

Ideiglenes intézkedések házasság semmissé nyilvánítására, különválásra és házasság felbontására irányuló kérelem benyújtását megelőzően, vagy olyan eljárásokban, amelyek tárgya kiskorú gyermekek felügyelete, gondviselése és tartása. Ezt a polgári eljárásról szóló törvény 771. és 772. cikke szabályozza.

A törvény kifejezetten kimondja, hogy amennyiben fennáll a sürgős intézkedés indoka, az első határozatban azonnali hatályú intézkedéseket lehet elrendelni.

Házassági eljárás vagy kiskorú ügyében benyújtott kereset befogadásából eredő – az előző esetekkel megegyező – ideiglenes intézkedések. Ezt a polgári eljárásról szóló törvény 773. cikke szabályozza.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Teljes vagy részleges költségmentesség vehető igénybe, ha a kérelmező igazolja, hogy megfelel a költségmentességről szóló törvényben meghatározott, költségmentességre jogosító feltételeknek (lásd: „Költségmentesség – Spanyolország”).

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A megfellebbezhető határozatok körének megállapításához különbséget kell tenni a szülői felelősség tárgyában hozható lehetséges határozatok között, így:

- a kontradiktórius peres ügyekben hozott összes határozat ellen fellebbezéssel lehet élni a tartományi törvényszék előtt;
- a közös megegyezéssel alapján folyó eljárásokban hozott határozatok ellen csak akkor lehet fellebbezéssel élni a tartományi törvényszék előtt, ha ezek olyan intézkedést tartalmaznak, amely eltér a szabályozó megállapodás feltételeitől.

A törvény nem biztosít jogorvoslati lehetőséget az előzetes ideiglenes intézkedésekre, ideiglenes intézkedésekre vagy a szülői felelősség gyakorlására vonatkozó határozatok ellen.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

Ha a szülői felelősségről hozott bírósági határozatokat nem teljesítik önként, a határozatot kibocsátó elsőfokú bíróságtól kérhető a nem teljesített intézkedés vagy intézkedések végrehajtásának elrendelése.

Meg kell jelölni azt az ítéletet vagy határozatot, amelynek végrehajtását kérik, és azt a személyt, aki ellen a végrehajtás fogantatosítandó.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A közös gyermeket érintő házassági eljárásokban a szülői felelősség gyakorlásáról valamely tagállamban hozott, e tagállamban végrehajtható és az érintettekkel közölt határozatokat Spanyolországban bármelyik érdekelt fél kérelmére eljárásen kívül elismerik, összhangban a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendelet rendelkezéseivel.

A végrehajtás érdekében végrehajtási kérelmet kell benyújtani ahhoz a bírósághoz, amelynek illetékességi területén a kiskorú él, és ahol a határozat végrehajtását kérik. A végrehajtási kérelmet az V. mellékletben található formanyomtatványon – mellékelve a végrehajtani kívánt határozatnak a hitelesség minden követelményének megfelelő másolatát – kell benyújtani. Az eljárásban ügyvéd vagy jogi képviselő részvétele kötelező.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Ha az érdekelt az Európai Unió egy másik tagállamának bírósága által a szülői felelősség tárgyában hozott határozat spanyolországi elismerése ellen kifogást kíván emelni, ahhoz az elsőfokú bírósághoz kell fordulnia, amelytől a határozat elismerését kérték, és hivatkoznia kell a 2201/2003/EK rendeletben el nem ismerési okként meghatározott valamely indok fennállására.

A következő okokra lehet hivatkozni:

- a határozat – figyelembe véve a gyermek mindenek felett álló érdekét – nyilvánvalóan ellentétes a közrenddel,
- a gyermek meghallgatására nem adtak lehetőséget (sürgős esetekben nem elfogadható ok),
- ha az eljárást ez érintett távollétében folytatták le, a keresetet nem adták át vagy nem küldtek róla írásos értesítést, kivéve ha bizonyítják, hogy a határozatot az érintett elfogadta,
- ha nem hallgatták meg azt a felet, aki az elismerést vitatja, és azt állítja, hogy a határozat a szülői felelősség gyakorlását akadályozza,
- valamint ha összeegyeztethetetlen egy másik, később hozott határozattal.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A gyermekek védelméről szóló 1996. évi Hágai egyezménynek megfelelően az alkalmazandó jog a kiskorú szokásos tartózkodási helye szerinti jog.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 05/04/2019

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség a szülőket terhelő kötelezettségek és őket megillető jogok összessége, amelyek célja a gyermek személyhez fűződő jogainak és vagyoni jogainak, valamint a gyermek érdekének védelme és előmozdítása. A szülők kötelesek a gyermek fejlődési szükségleteinek és képességeinek megfelelő szülői felügyeletet biztosítani. Egyetlen szülő sem mondhat le a szülői felelősségre vonatkozó jogáról. A szülők – a gyermek életkorának és érettségének megfelelő mértékben – kötelesek a szülői felelősség egyes konkrét kérdéseit megbeszélni a gyermekkel és azokról a gyermekkel megegyezni.

A szülői felelősség magában foglalja a gyermek egészséghez, fejlődéshez, gondoskodáshoz és védelemhez, neveléshez és oktatáshoz, kapcsolattartáshoz, a lakóhely megválasztásához való személyhez fűződő jogainak védelmére, valamint a gyermek vagyonának kezelésére vonatkozó jogokat és kötelezettségeket. A szülői felelősség magában foglalja emellett a gyermek személyhez fűződő és vagyoni jogainak és érdekeinek képviselőjére vonatkozó jogokat és kötelezettségeket is.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülők egyenlő mértékben, közösen, megállapodás útján jogosultak és kötelesek gyakorolni szülői felelősségüket. Amennyiben a szülők tartósan külön élnek, a közös szülői felügyeletről szóló tervben kötelesek megállapodni a szülői felügyelettel kapcsolatos

kérdésekről. A közös felügyeletet bíróság is szabályozhatja, a bíróság ítélete ilyen esetben az összes releváns kérdést illetően a szülőknek a közös felügyeletről szóló tervben szereplő megállapodásain alapul. Közös felügyelet esetén a szülőknek törekedniük kell arra, hogy a felmerülő kérdésekről megegyezéssel döntsenek.

Bármely szülő – teljesen vagy részben, illetve a gyermekre vonatkozó valamely konkrét fontos kérdés eldöntéséhez szükséges mértékben – önállóan is gyakorolhatja a szülői felügyeletet. A fenti esetekben a másik szülő szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó jogát kizárólag bírósági ítéletben lehet korlátozni, a gyermek érdekének figyelembevételével. Amennyiben valamely szülő halálát megelőzően a szülők közösen gyakorolták a szülői felügyeletet, a túlélő szülő a másik szülő halála vagy holtjának nyilvánítása esetén bírósági ítélet nélkül köteles önállóan gyakorolni a szülői felügyeletet. Erre vonatkozó bírósági ítélet esetén bármely szülő jogosult önállóan gyakorolni a szülői felügyeletet, ha a szülők a bírósági eljárás során nem egyeztek meg közös szülői felügyeletről szóló tervről vagy más szabályokról. Ilyenkor a bíróságnak azt a szülőt kell előnyben részesítenie, aki hajlandóságot tanúsított az együttműködésre és a közös szülői felügyeletről szóló tervben való megegyezésre.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a szülő kiskorú vagy a szülői felügyelet valamely konkrét területe tekintetében cselekvőképességétől megfosztották, az általa gyakorolt szülői felelősséget jogi akadályok miatt fel kell függeszteni. Amíg a felfüggesztés hatályban van, az említett szülő a gyermek felett napi szinten önállóan, a gyermek másik szülőjével együtt vagy a családjogi törvény (*Obiteljski zakon*) gyám kijelölésére vonatkozó rendelkezései alapján kijelölt gyámmal együtt gyakorolhatja a felügyeletet. Az említett szülő nem jogosult a gyermek képviselésére és amennyiben cselekvőképességétől megfosztották, nem jogosult a gyermek képviselésére azokban a kérdésekben, amelyekre vonatkozóan őt cselekvőképességétől megfosztották. A gyermeket a másik szülő vagy a gyám fogja képviselni, és a gyám köteles a másik szülő kéréseinek eleget tenni.

Amennyiben a gyermek szülei, illetve a gyermek valamely szülője és a gyám nem értenek egyet a gyermekre vonatkozó fontos döntéshez kapcsolódó képviselésben, a bíróság a gyermek, az egyik szülő vagy a gyám kérelmére *ex parte* ítéletet hoz arról, hogy az ügyben ki képviselheti a gyermeket.

A gyermek, az egyik szülő vagy egy szociális jóléti központ kérelmére a bíróság távol lévő, illetve ismeretlen helyen tartózkodó szülő esetén, valamint, ha a szülői felügyelet gyakorlásában bármely szülő objektív okokból tartósan akadályoztatva van, *ex parte* ítéletben dönt a szülői felügyelet felfüggesztéséről (a szülői felügyelet tényleges akadályok miatti felfüggesztése). Az érintett szülő a szülői felügyelet fenti okból történő felfüggesztésének időtartama alatt nem gyakorolhatja a szülői felügyeletet. A felfüggesztés időtartama alatt a szülői felügyeletet a másik szülő önállóan gyakorolja, vagy a gyermeket a családjogi törvény rendelkezésének megfelelően gyámság alá kell helyezni. A gyermek, a felügyeleti jog felfüggesztésével érintett szülő vagy a gyermekjóléti központ kérelme alapján a bíróság *ex parte* ítéletet hoz a szülői felügyelet tényleges akadályok miatti felfüggesztésének megszüntetéséről, ha a felfüggesztés alapjául szolgáló okok már nem állnak fenn.

Amennyiben a szülők közösen gyakorolják a felügyeletet és egyikük meghal, a túlélő szülő a továbbiakban önállóan gyakorolja a szülői felügyeletet. Amennyiben a szülői felügyeletet egyedül gyakorló szülő meghal, a bíróság a gyermek, a túlélő szülő vagy a gyermekjóléti központ kérelmére, *ex parte* ítéletben feljogosítja a túlélő szülőt a szülői felügyelet gyakorlására, amennyiben úgy ítéli meg, hogy ez a gyermek érdekében áll. Amennyiben mindkét szülő meghal, a gyermekjóléti központ gyámság alá helyezi a gyermeket. Élete során a szülői felügyeletet gyakorló szülő végrendeletben vagy közjegyzői okiratban (horvátul „*anticipirana naredba*” [„előzetes döntés/utasítás”]) kijelölheti azt a személyt, aki véleménye szerint halála esetén legmegfelelőbb a gyermek feletti felügyelet gyakorlására. Amennyiben a szülő halála esetén a gyermek számára gyám kerül kirendelésre, a gyermek véleményét és a túlélő szülő kívánságait figyelembe kell venni, kivéve, ha a vélemény/kívánságok figyelembevétele nem szolgálja a gyermek érdekét.

A családjogi törvény 224. cikke szerint a gyermeket gyámság alá kell helyezni, ha a szülei meghaltak, eltűntek vagy ismeretlenek, illetve, ha legalább egy hónapja ismeretlen helyen tartózkodnak; ha a szüleit megfosztották a szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó jogtól; ha szülei, akiket olyan területre vonatkozóan fosztottak meg cselekvőképességüktől, amely a szülői felügyelet gyakorlását akadályozza, nem bízták a gyermeket a gyámság feltételeinek megfelelő személy felügyeletére, vagy ha a szülei hozzájárultak a gyermek örökbeadásához. A családjogi törvény 225. cikke szerint a gyermekjóléti központ dönt a gyermek gyámság alá helyezéséről és a gyám kijelöléséről. A gyermekjóléti központ a gyermeket – a családjogi törvény eltérő rendelkezésének hiányában – gyám, más személy, nevelőszülők, gyermekotthon vagy szociális jóléti tevékenységet végző jogi személy rendszeres felügyeletére bízhatja.

Amennyiben megállapításra kerül, hogy a gyermek személyhez fűződő jogai és érdekei sérültek, vagy a gyermek jogai, érdekei és fejlődése veszélyben van, szakértő véleménye alapján a gyermek személyhez fűződő jogait és érdekeit védő intézkedéseket kell

hozni. A gyermek jogai akkor vannak veszélyben, ha a gondoskodás nem megfelelő, ha a gyermek pszichoszociális nehézségekkel küzd (ami megnyilvánulhat a gyermek viselkedésében, érzelmi problémáiban, iskolai problémáiban vagy a felnövésével kapcsolatos egyéb problémákban), vagy a fenti körülmények megvalósulásának valószínűsége esetén.

A gyermek jogainak és érdekének védelme céljából a szociális jóléti központ:

1. biztonsági intézkedés meghozatalával kiveheti a gyermeket a családi otthonból és biztosíthatja a gyermek családi otthonon kívüli való elhelyezését;
2. a szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatos hiba vagy mulasztás esetén figyelmeztetést küldhet;
3. biztosíthatja, hogy a szülők a szülői felügyeletre vonatkozó szakszerű segítségben és támogatásban részesüljenek; valamint
4. megszervezheti, hogy a szülők intenzív szakszerű támogatásban részesüljenek és az általuk gyakorolt szülői felügyeletet ellenőrzésre kerüljön.

A gyermek személyhez fűződő jogainak és érdekének védelme céljából a bíróság:

1. ideiglenesen másik személy, nevelőszülők vagy szociális jóléti intézmény gondozásába adhatja a gyermeket;
2. távoltartási végzést hozhat;
3. megfoszthatja a szülőt a gyermekkel egy háztartásban élés jogától és a gyermek rendszeres felügyeletével másik személyt, nevelőszülőket vagy szociális jóléti intézményt bízhat meg;
4. amennyiben a gyermek viselkedés zavarokkal küzd, a gyermek nevelőszülőknél vagy szociális jóléti intézményben való elhelyezésével segítséget nyújthat a gyermek felneveléséhez; illetve
5. megfoszthatja a szülőket a szülői felügyeleti joguktól.

A gyermek jogainak és érdekének védelmét szolgáló intézkedések keretében a családjogi törvény olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek szabályozzák többek között a gyermek ideiglenes elhelyezését, illetve a gyermek más személy gondozásába való ideiglenes elhelyezését, a szülőknél a gyermekkel egy háztartásban való együttélésére vonatkozó joguktól történő megfosztását stb.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülői felelősséggel kapcsolatos kérdéseket a közös szülői felügyeletről szóló terv készítésével vagy bírósági ítélet segítségével lehet rendezni.

A közös felügyeleti terv a szülők közti írásbeli megállapodás, amely meghatározza a szülői felügyelet közös gyakorlásának módját olyan esetekben, amelyekben a gyermek szülei tartósan nem élnek együtt családként. A közös szülői felügyeleti tervben a következőket kell meghatározni:

1. a gyermek lakóhelyéül szolgáló hely és cím,
2. a gyermek által az egyes szülőkkel eltöltendő idő tartama,
3. a gyermekre vonatkozó fontos döntések meghozatalához szükséges egyetértéssel kapcsolatos információk megosztásának és a gyermekre vonatkozó fontos információk megosztásának módjai,
4. a gyermektől külön élő szülő tartási kötelezettségének mértéke; valamint
5. a jövőben felmerülő kérdések rendezésének módja. A szülők saját maguk is elkészíthetik a közös felügyeleti tervet, vagy arról a kötelező tanácsadási eljárás, illetve családjogi közvetítői eljárás során is megállapodhatnak.

Amennyiben a szülők nem tudnak megállapodni egy közös felügyeleti tervben vagy azt a bíróság elutasítja, bármely szülő vagy a gyermek keresetet nyújthat be a gyermekkel együtt élő szülővel kapcsolatos kérdések rendezése érdekében, a szülői felügyelet gyakorlásával, a gyermek másik szülővel való kapcsolattartásával, valamint a gyermektartással kapcsolatban. Az annak meghatározását szolgáló eljárásokban, hogy a gyermek melyik szülővel éljen, valamint a szülői felügyelet gyakorlására és a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó ügyekben a bíróságot nem kötik a felek kérelmei. Amennyiben a bíróság véleménye szerint a felek közti megállapodás a gyermek érdekét szolgálja, e megállapodás alapján ítéletében meghatározhatja, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, hogyan tarthat kapcsolatot a másik szülővel, illetve, hogy a szülői felügyeletet miként kell gyakorolni.

A bíróság a házasság helyrehozhatatlan megromlását, érvénytelenségét vagy a házasság felbontását megállapító határozatában, valamint egyéb olyan esetekben, amikor a szülők külön élnek, valamint az anyaság vagy apaság vitatására vonatkozó ügyben hozott határozatában hivatalból dönt arról, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, a szülői felügyelet gyakorlásának módjáról, a gyermek másik szülővel való kapcsolattartásáról, valamint a gyermektartásról, ha ilyen ítélet meghozatala a bírósági eljárás kimenetelére és az ügy tényállására tekintettel lehetséges és szükséges.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A végrehajthatósághoz a közös felügyeleti tervet az *ex parte* eljárás során be kell nyújtani a bíróságnak, lehetővé téve a bíróság számára, hogy ellenőrizze annak tartalmát, valamint, hogy a családjogi törvény rendelkezései alapján jóváhagyja vagy elutasítsa azt. A közös felügyeleti tervet a gyermek életkora és érettsége alapján, illetve olyan esetben, ha a módosításokra a körülmények lényeges megváltozása esetén van szükség módosítani lehet. Amennyiben módosítják, a tervet az *ex parte* eljárás keretében be kell nyújtani a bíróságnak annak érdekében, hogy a bíróság megvizsgálhassa annak tartalmát és jóváhagyhassa vagy elutasíthassa a módosításokat.

A bíróság – amennyiben véleménye szerint a felek közti megállapodás a gyermek mindenképp felett álló érdekét szolgálja, e megállapodás alapján – ítéletében meghatározhatja, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, hogyan tarthat kapcsolatot a másik szülővel, illetve, hogy a szülői felügyeletet miként kell gyakorolni. Amennyiben a szülők a közös szülői felügyelet mellett döntenek, a megállapodásban a közös felügyeleti tervben szereplő minden fontos kérdéstről rendelkezni kell. A jogorvoslatok és a bírósági ítéletek módosítása tekintetében a bíróság a szülők közös szülői felügyeletre vonatkozó megállapodása alapján hozott ítélete ugyanolyan joghatással rendelkezik, mint a bíróság által jóváhagyott közös felügyeleti terv. Nincs szükség az ítéletben a szülői felügyeletre vagy a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó magyarázó feljegyzésekre, ha az ítélet a szülők fenti, a közös szülői felügyeletet meghatározó megállapodásán alapul.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Amennyiben a szülők nem tudnak megállapodni egy közös felügyeleti tervben, a szociális jóléti központ javasolja számukra, hogy arról családjogi közvetítői eljárás keretében egyezzenek meg, kivéve, ha a konkrét ügyre kötelező békeközvetítői feltételek vonatkoznak. Amennyiben a házasságot felbontani kívánó szülők nem jutnak megállapodásra a közös felügyeleti terv tekintetében, a szociális jóléti központ felvilágosítja őket, hogy az egyik házastárs által megindított, a házasság felbontására irányuló eljárás keretében a bíróság hivatalból megteszi a következőket:

1. dönt arról, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, a szülői felügyeleti kérdésekről, a gyermek másik szülővel való kapcsolattartásáról, valamint a gyermektartásról;
2. a családjogi törvény alapján lehetővé teszi a gyermek számára, hogy kifejtse véleményét; valamint
3. a családjogi törvény rendelkezéseinek megfelelően különös gyámot rendel ki a gyermek számára.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

A családjogi törvény 413. cikke szerint a bíróság a házasság helyrehozhatatlan megromlását, érvénytelenségét, a házasság felbontását, valamint az egyéb olyan eseteket megállapító határozatában, amelyekben a szülők külön élnek, illetve az anyaság vagy apaság vitatására vonatkozó ügyben hozott határozatában hivatalból dönt, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, a szülői felügyelet gyakorlásának módjáról, a gyermek másik szülővel való kapcsolattartásáról, valamint a gyermektartásról, ha ezen ítélet meghozatala a bírósági eljárás kimenetelére és az ügy tényeire tekintettel lehetséges és szükséges.

A bíróság

1. korlátozhatja vagy megtilthatja a gyermek másik szülővel való kapcsolattartását;
2. úgy határozhat, hogy a kapcsolattartást szakértőnek kell felügyelnie;
3. az ügy körülményeire tekintettel meghatározhat a gyermek jogait és érdekét védő intézkedéseket; illetve
4. határozhat a mostohaanyával vagy mostohaapával való kapcsolattartásra vonatkozó szabályokról, ha e személyek a házasság felbontásakor együtt éltek a gyermekkel és ellátták a felügyeletét.

A családjogi törvény 417. cikke alapján a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó eljárásokban a bíróság köteles figyelmeztetni a szülőket, hogy e kapcsolattartás kiemelten fontos a gyermek jóléte szempontjából és – a családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügyek kivételével – köteles arra ösztönözni a szülőket, hogy igyekezzenek megállapodni és részt venni a

családjogi közvetítői eljárásban, valamint, amennyiben a szülők nem tudnak megállapodni, köteles biztosítani, hogy az a helyszín, ahol a gyermek a másik szülővel kapcsolatot fog tartani, a másik szülőt érintő földrajzi és időbeli korlátokra tekintettel megfelelő a gyermek számára. A bíróság ítéletének tartalmaznia kell, hogy a másik szülő milyen módon, milyen időpontban és hol veheti át és hova viheti vissza a gyermeket, valamint szükség esetén a kapcsolattartás költségeire vonatkozó részleteket is. Az ítélet indokolásában a bíróság írásban figyelmezteti a feleket, hogy milyen jogkövetkezményekkel jár, ha nem tesznek eleget a gyermek másik szülővel való kapcsolattartása elősegítésére vonatkozó kötelezettségnek (ideértve a pénzbírságot, a szabadságvesztést, valamint az azt meghatározó ítélet módosítását, hogy a gyermek melyik szülővel éljen).

A családjogi törvény 418. cikke szerint a bíróság a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó eljárásban meghatározhat egy vagy több végrehajtást biztosító intézkedést, ha feltételezhető, hogy a gyermekkel együtt élő szülő nem fogja betartani a kapcsolattartásra vonatkozó ítéletet, így különösen:

1. kijelölhet egy olyan személyt, aki segítséget nyújt a gyermek másik szülővel való kapcsolattartását lehetővé tevő ítélet vagy megállapodás végrehajtásában; valamint
2. elrendelheti, hogy a gyermekkel együtt élő szülő készpénzbiztosítékot helyezzen letétbe. Az ilyen rendelkezések meghozatala során a bíróság különösen azt veszi figyelembe, hogy a gyermekkel együtt élő szülő korábban milyen magatartást tanúsított.

A családjogi törvény 419. cikke alapján a bíróság a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó eljárásban meghatározhat a gyermek visszavételét biztosító vagy a kapcsolattartó szülőt a gyermek elrablásában megakadályozó intézkedéseket (például elrendelheti, hogy a kapcsolattartó szülő a kapcsolattartás idejére helyezze letétbe az intézkedést elrendelő bíróságon az útlevelét, elrendelheti, hogy a kapcsolattartó szülő készpénzbiztosítékot helyezzen letétbe, megtilthatja a kapcsolattartó szülő tulajdonjogainak elidegenítését vagy megterhelését (e tilalom adatait a közhiteles nyilvántartásokba is bejegyezzük), előírhatja a kapcsolattartó szülő számára, hogy a gyermekkel a kapcsolattartás helyén rendszeresen látogasson el egy erre felhatalmazott intézménybe, például szociális jóléti központba, meghatározhatja, hogy a kapcsolattartásra hol kerüljön sor, megtilthatja, hogy a gyermek elhagyja azt az országot, ahol a kapcsolattartásra sor kerül, valamint az ilyen tiltások adatait rögzítheti nemzeti vagy nemzetközi információs rendszerekben is). A fenti intézkedések meghatározása során a bíróságnak tekintettel kell lennie különösen a kapcsolattartó szülő által korábban tanúsított magatartásra.

A családjogi törvény 421. cikke szerint a szülői felügyeletet és a gyermek kapcsolattartására vonatkozó szabályokat meghatározó ítéletnek nem kell indokolást tartalmaznia, ha az ítélet a szülők által a családjogi törvény rendelkezéseinek megfelelően kötött megállapodáson alapul, vagy ha az ítéletet szóban, minden fél jelenlétében kihirdették és a felek lemondtak a jogorvoslati jogukról.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A családjogi törvény 99. cikke értelmében a szülő önállóan képviseli a gyermeket azon szülői felügyeleti kérdések tekintetében, amelyek esetében a másik szülőre a családjogi törvény rendelkezéseinek megfelelően vagy bírósági ítélet alapján korlátozás vonatkozik.

A családjogi törvény 105. cikke szerint bármely szülő – teljesen vagy részben, illetve a gyermekre vonatkozó valamely konkrét fontos kérdés eldöntéséhez szükséges mértékben – önállóan is gyakorolhatja a szülői felügyeletet. A fenti esetekben a másik szülő szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó jogát kizárólag bírósági ítéletben lehet korlátozni, a gyermek érdekének figyelembevételével. Amennyiben valamely szülő halálát megelőzően a szülők közösen gyakorolták a szülői felügyeletet, a túlélő szülő a másik szülő halála vagy holtján nyilváníttása esetén bírósági ítélet nélkül köteles önállóan gyakorolni a szülői felügyeletet. Az egyedüli szülői felügyeleti jogról való döntés során a bíróság eldönti, hogy a szülői felügyeletet gyakorló szülő önállóan képviselheti-e a gyermeket a gyermek alapvető személyhez fűződő jogaira vonatkozó ügyekben, vagy ezt a családjogi törvény 100. cikkében meghatározott módon, csak a másik szülő beleegyezésével teheti-e meg (a gyermek alapvető személyhez fűződő jogaira vonatkozó ügyekben való képviselése a gyermek nevére, állandó vagy ideiglenes lakcímére, valamint a vallási meggyőződésének megválasztására vagy megváltoztatására vonatkozó ügyekben való képviselést jelenti).

A családjogi törvény 110. cikke értelmében, függetlenül attól, hogy a szülői felügyeletet közösen gyakorolják vagy azt az egyik szülő egyedül gyakorolja, a szülők jogosultak önállóan dönteni a gyermeket érintő mindennapos kérdésekben az alatt az idő alatt, amíg a gyermek náluk tartózkodik. Vészhelyzet esetén, vagyis a gyermeket érintő közvetlen veszély esetén bármely szülő jogosult a másik szülő beleegyezése nélkül meghozni a gyermek érdekét szolgáló intézkedéseket. Erről a lehető leghamarabb értesítenie kell a másik szülőt.

Függetlenül attól, hogy a szülői felügyeletet közösen gyakorolják vagy azt az egyik szülő egyedül gyakorolja, a szülők kötelesek megosztani egymással a gyermek egészségére, a nevelésének következetességére, valamint a gyermek iskolai és iskolán kívüli tevékenységeire vonatkozó információkat. Az ilyen információmegosztásnak gyorsnak és átláthatónak kell lennie, és kizárólag a gyermekekre kell összpontosítania.

Egyik szülő sem élhet vissza az együttműködési kötelezettségével annak érdekében, hogy kontrollálja a másik szülőt.

A fentiekén kívül a családjogi törvény 112. cikkének megfelelően a szülői felügyelet valamely területén korlátozás alatt álló szülő jogosult a gyermekkel való kapcsolattartásra, a gyermekkel kapcsolatos mindennapos döntések meghozatalára, a gyermeket fenyegető közvetlen veszélyhelyzetben sürgős intézkedések meghozatalára, valamint a gyermek személyhez fűződő jogait érintő fontos körülményekre vonatkozó információk megismerésére. E jogokat kizárólag bírósági ítélet korlátozhatja vagy vonhatja el, amennyiben a korlátozásra vagy elvonásra a gyermek érdekében védelme céljából van szükség. A szülői felügyeletet nem gyakorló szülő jogosult a gyermek személyhez fűződő jogait érintő fontos körülményekre vonatkozó információt kérni a másik szülőtől, ha eziránt jogos érdeke áll fenn, olyan mértékig, amely nem ellentétes a gyermek érdekével. Jogvita esetén a bíróság *ex parte* eljárásban, a gyermek vagy az egyik szülő kérelme alapján ítéletet hoz a gyermek érdeke védelmének biztosítása céljából.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A családjogi törvény 108. cikke szerint, amennyiben a szülők közösen gyakorolják a felügyeletet, megegyezés alapján kell meghozniuk minden, a gyermekre vonatkozó fontos döntést és ilyen módon kell megadniuk hozzájárulásukat. A gyermekre vonatkozó fontos döntések a gyermek az alapvető személyhez fűződő jogaival kapcsolatos ügyekben való képviselőre, valamint a gyermek értékes vagyontárgyaival és tulajdonjogával kapcsolatos ügyekben való képviselőre vonatkoznak. A gyermekre vonatkozó fontos döntések lehetnek emellett olyan döntések is, amelyek lényegesen befolyásolhatják a gyermek életét, ilyen például a gyermek kapcsolattartása a hozzá közel álló személyekkel, rendkívüli orvosi eljárások vagy kezelések, valamint a gyermek iskola szabad megválasztására vonatkozó joga. E döntések akkor érvényesek, ha azokhoz a másik szülő hozzájárul. Kivételes esetben, pl. sürgős orvosi eljárás esetén a betegek jogainak védelmét szabályozó különös rendelkezéseket kell alkalmazni. A családjogi törvény 100. cikke olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek szabályozzák a gyermek képviselőt az apavető személyhez fűződő jogaira (a gyermek nevének, állandó vagy ideiglenes lakcímének megváltoztatására, valamint a vallási meggyőződés megválasztására vagy megváltoztatására) vonatkozó ügyekben. A gyermek alapvető személyhez fűződő jogaira vonatkozó ügyekben való képviselő akkor érvényes, ha a gyermeket képviselő szülő beszerezte a gyermek képviselőre jogosult másik szülő írásos hozzájárulását. A jogszabályban előírt esetekben nincs szükség ilyen hozzájárulásra, ha a gyermekkel együtt élő szülő beszerezte a szociális jóléti központ hozzájárulását. Amennyiben a gyermeket képviselő szülő nem tudja beszerezni az írásos hozzájárulást, a bíróság *ex parte* eljárásban, a gyermek vagy valamely szülő kérelmére dönt arról, hogy a gyermek érdekében melyik szülő képviselje a gyermeket az adott ügyben.

A családjogi törvény 101. cikke határozza meg a gyermek értékes vagyontárgyaira vagy tulajdonjogára vonatkozó ügyekben való képviselővel kapcsolatos szabályokat.

A családjogi törvény 109. cikke értelmében, amennyiben a gyermek képviselőre jogosult szülők nem tudnak megegyezni a gyermeket érintő fontos döntésekről, a bíróság *ex parte* eljárásban, a gyermek vagy valamely szülő kérelmére eldönti, hogy melyik szülő fogja képviselni a gyermeket az adott ügyben. Amennyiben a fontos döntések a gyermek személyhez fűződő jogaira vonatkoznak, a szülőknek az *ex parte* eljárás megindítása előtt kötelező tanácsadási eljárásban kell részt venniük.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A kérelmeket és a kereseteket a területileg illetékes városi bírósághoz kell benyújtani.

A polgári perrendtartás (*Zakon o parničnom postupku*) 34. cikke szerint mindig a városi bíróságok határoznak első fokon a következő jogvitákban: a házasság helyrehozhatatlanul megromlott-e, vagy a házasságot érvényteleníteni kell-e, vagy fel kell-e bontani; az apaság vagy anyaság megállapítására és vitatására vonatkozó jogviták; annak a szülőnek a meghatározása, akivel a gyermek élni fog; valamint a szülői felügyeletre vonatkozó ügyek, amennyiben a házasság helyrehozhatatlan megromlásával, a házasság érvénytelenítésével vagy felbontásával kapcsolatos eljárás folyamatban van.

A családjogi törvénynek megfelelően azon házastársaknak, akik a saját kiskorú gyermekük fölötti szülői felügyeletet közösen gyakorolják, kötelező tanácsadást kell igénybe venniük, mielőtt a házasság felbontására irányuló kereset nyújtanának be, illetve mielőtt a szülői felügyeletre és kapcsolattartásra vonatkozó egyéb bírósági eljárást indítanának meg. A családjogi törvény azon rendelkezései, amelyek a saját kiskorú gyermek fölötti szülői felügyeletet közösen gyakorló házastársak által az előtt igénybe veendő kötelező tanácsadásra vonatkoznak, hogy a házasság felbontására irányuló kereset benyújtanák, megfelelően alkalmazandók a szülői felügyelet meghatározására és a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó kereset megindítása előtti kötelező tanácsadásra is, ha a gyermek szüleinek házassága/élettársi kapcsolata helyrehozhatatlanul megromlott. A törvény meghatározza azokat az eseteket, amelyekben nem kell kötelező tanácsadást igénybe venni. A kötelező tanácsadási eljárás a fél erre irányuló kérelmével indul meg. A kérelmet a szociális jóléti központhoz, írásban vagy szóban (nyilvánításba vételre kerülő nyilatkozattal) kell előterjeszteni. A kötelező tanácsadási szolgáltatást a gyermek állandó vagy ideiglenes lakcíme, vagy a házastársak vagy élettársak utolsó közös – állandó vagy ideiglenes – lakcíme szerint illetékes szociális

jóléti központ szakértő csapata biztosítja. A kötelező tanácsadás olyan eljárás, amely a családtagok személyes részvételén alapul (képviselők részvétele nem megengedett). A kötelező tanácsadási eljárás lezárulását követően a szociális jóléti központ jelentést készít, amely a tanácsadás lezárulásának napjától számított hat hónapig érvényes.

Az első családügyi közvetítői találkozón való megjelenés szükséges ahhoz, hogy a kérelmező benyújthassa a házasság felbontására irányuló kérelmét.

A benyújtott kereset típusától (házassági jogvita; az anyaság vagy apaság megállapítására vagy vitatására irányuló jogvita; szülői felügyeleti jogvita, kapcsolattartásra vonatkozó jogvita, megegyezésen alapuló bontásra irányuló kereset, valamint a közös szülői felügyeleti terv jóváhagyására irányuló kérelem) függően a kérelmezőnek többek között a kötelező tanácsadási jelentést/az első családügyi közvetítői találkozón való megjelenés bizonyítékát/a közös szülői felügyeleti tervet kell is be kell nyújtania. A szükséges dokumentumok a benyújtott keresettől függenek.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A gyermekkel kapcsolatos családügyi kérdésekre vonatkozó keresetek esetén az illetékes szerveknek kell a gyermek érdekét védő, sürgős intézkedést hozniuk.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen. A költségmentességet a költségmentességről szóló törvény (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne novine* [NN; a Horvát Köztársaság Hivatalos Közlönye] 143/2013. sz.) szabályozza.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen. A felek az ítélet példányának kézbesítésétől számított tizenöt napon belül nyújthatnak be fellebbezést az első fokú határozattal szemben, kivéve, ha a polgári perrendtartás más határidőt szab. Jogszabály ellenkező rendelkezésének hiányában a családügyi törvény által szabályozott különös *ex parte* eljárásokban hozott elsőfokú ítéletekkel szemben is benyújtható fellebbezés. A fellebbezést az ítélet kézbesítésétől számított tizenöt napon belül kell benyújtani.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A területileg illetékes városi bírósággal kell felvenni a kapcsolatot. A végrehajtási eljárást a végrehajtási törvény (*Ovršni zakon*) rendelkezéseinek megfelelően kell lefolytatni, de a családügyi törvény egyes különös intézkedéseket tartalmaz a gyermek átadásának biztosítását szolgáló végrehajtásra és a gyermekkel való kapcsolattartás fenntartásának biztosítását szolgáló végrehajtásra vonatkozóan (családügyi törvény 509–525. cikk).

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A horvát jogszabályok és más országok bizonyos jogviszonyokra vonatkozó szabályozásai közötti kollízió feloldásáról szóló törvénynek (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (NN 53/91., 8/01. sz.) megfelelően a külföldi bíróság által hozott ítélet elismerése érdekében keresetet kell benyújtani.

2013. július 1-jétől kezdődően Horvátország alkalmazza a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendeletet. E rendelet III. fejezete megfelelően alkalmazandó a szülői felelősségre vonatkozó határozatok elismerésére és végrehajthatóságának megállapítására.

Az elismerésre vagy az elismerés megtagadására irányuló kérelmet, a végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelmet és a végrehajtási javaslatot a területileg illetékes városi bírósághoz kell benyújtani.

A kérelmeket és a kereseteket a területileg illetékes városi bírósághoz kell benyújtani.

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni a külföldi bíróságok által hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó eljárásokban.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A fellebbezést a városi bírósághoz kell benyújtani. A fellebbezést a megyei bíróság bírálja el.

A fellebbezési eljárásokban a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendelet rendelkezéseit, valamint a polgári perrendtartás rendelkezéseit kell alkalmazni.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A horvát jogszabályok és más országok bizonyos jogviszonyokra vonatkozó szabályozásai közötti kollízió feloldásáról szóló törvény 40. cikke értelmében a szülő-gyermek kapcsolatokra annak az országnak a jogát kell alkalmazni, amelynek a szülő és a gyermek állampolgárai. Amennyiben a szülő és a gyermek különböző ország állampolgárai, annak az országnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén mindannyian rendelkeznek állandó lakcímmel. Amennyiben a szülő és a gyermek különböző ország állampolgárai és nem rendelkeznek állandó lakcímmel ugyanabban az országban, a horvát jogot kell alkalmazni, ha a gyermek vagy az egyik szülő horvát állampolgár. A fenti rendelkezések hatálya alá nem tartozó szülőgyermek kapcsolatra a gyermek állampolgársága szerinti ország jogát kell alkalmazni.

2010. január 1-jétől kezdődően Horvátország is alkalmazza a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló 1996. évi hágai egyezményt.

További információkat a következő jogszabályokban talál:

a családjogi törvény (NN 103/15. sz.)

a végrehajtási törvény (NN 112/12, 25/13, 93/14. sz.)

a horvát jogszabályok és más országok bizonyos jogviszonyokra vonatkozó szabályozásai közötti kollízió feloldásáról szóló törvény (NN 53/91, 88/01. sz.)

az ingyenes jogi segítségnyújtásról szóló törvény (NN 143/2013. sz.)

a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló törvény (NN 127/2013. sz.)

a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendelet.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 17/07/2019

Szülői felelősség - Olaszország

TARTALOMJEGYZÉK

- [1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelezései?](#)
- [2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?](#)
- [3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?](#)
- [4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?](#)
- [5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?](#)

- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

Az olasz jogban az anyaságot és apaságot megújító törvény (219/2012. törvény), valamint a 154/2013. sz. törvényerejű rendelet – amelynek rendelkezései 2014. február 7-én léptek hatályba – a „szülői hatalmat” (*potestà genitoriale*) a „szülői felelősség” (*responsabilità genitoriale*) fogalmával váltotta fel.

A szülői felelősség a gyermekek eltartása, felnevelése, tanítása és erkölcsi támogatása, képességeik, hajlamaik és törekvéseik kellő figyelembevételével.

A gyermekeket emellett megilleti a jog, hogy mindkét szülőjükkel kiegyensúlyozott és rendszeres kapcsolatot tartsanak fenn, hogy őket mindkét szülőjük gondozza, nevelje, oktassa és erkölcsileg támogassa, valamint, hogy mindkét szülőjük felmenőivel és rokonaival minőségi kapcsolatot ápoljanak.

A gyermekeket ezen túl kötelezettségek is terhelik: tisztelniük kell szüleiket és a családdal való együttélés ideje alatt ki kell venniük a részüket a család fenntartásából.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felelősség a szülők házassága esetén jogszabály hatályánál fogva keletkezik. Ilyenkor mindkét szülőt terheli a gyermek feletti szülői felelősség.

Amennyiben a szülők nem élnek egymással házasságban, a gyermeket elismerő szülő gyakorolja a szülői felelősséget. Amennyiben mindkét szülő elismeri a gyermeket, a gyermek felett mindketten rendelkeznek szülői felelősséggel és mindketten gyakorolják azt, mintha házasságban volnának. Ha a szülők nem élnek egymással házasságban és nem egy időben ismerik el a gyermeket, a második elismerésre kizárólag a gyermeket már elismerő szülő hozzájárulásával kerülhet sor.

A szülői felelősséget a szülők közös megállapodással gyakorolják, figyelembe véve a gyermek képességeit, természetes hajlamait és törekvéseit. A szülőknek különösen a gyermek szokásos tartózkodási helyét kell közös megegyezéssel megállapítaniuk.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a gyermek számára ideiglenesen nem biztosított a megfelelő családi környezet, gondoskodni kell a gyermek más család által történő nevelésbe vételéről.

Emellett, ha a szülők nem képesek gondoskodni a gyermek felneveléséről, például, ha szélsőségesen konfrontatívák, a bíróság gyakran a család lakóhelye szerinti szociális szolgáltató intézmény számára ítéli meg a felügyeleti jogot. Ez általában a szülői felelősség gyakorlására vonatkozó korlátozásokkal jár: a gyermek egészségére, oktatására és nevelésére vonatkozó döntéseket általában a család lakóhelye szerinti szociális intézmény hozhatja meg. Ilyen esetekben a gyermek továbbra is a szüleivel vagy egyik szülőjével él. A legsúlyosabb esetekben a bíróság elrendeli a gyermek elvitelét a családi lakóhelyről.

Amennyiben egy szülő megszegi vagy elhanyagolja kötelezettségeit vagy visszaél a szülői felelősséghez kapcsolódó jogaival és ezzel súlyos kárt okoz a gyermeknek, a bíróság elrendelheti a szülő szülői felelősségének megszüntetését.

Ha mindkét szülő elhunyt, mindkét szülő szülői felelőssége megszűnt vagy más okból képtelenek a szülői felelősség gyakorlására, gyámot kell kirendelni. A gyám gondozza a gyermeket, képviseli őt minden polgári eljárásban és kezeli a gyermek vagyonát.

A polgári törvénykönyv emellett lehetőséget biztosít arra, hogy a bíróság különleges gyámot jelöljön ki, ha a szülők mindketten képtelenek vagy nem hajlandók – vagy az egyedüli szülői felelősséget gyakorló szülő képtelen vagy nem hajlandó – a gyermek érdekét szolgáló, a mindennapi rendelkezés körén kívül eső egy vagy több intézkedést megtenni. Ilyen esetben a különleges gyám jogosult megtenni e konkrét intézkedéseket.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A különválással, a házasság megszűnésével, a házasság polgári jogi hatásainak megszüntetésével, a házasság érvénytelenítésével vagy semmissé nyilvánításával egyik szülő szülői felelőssége sem szűnik meg.

A felügyelet általános, közös szülői felelősségvállalást biztosító formája a közös felügyelet, amelynek során mindkét szülő szülői felelősséget gyakorol.

A gyermek szempontjából kiemelt fontosságú, az oktatásra, a felnevelésre, az egészségre és a gyermek szokásos tartózkodási helyének megválasztására vonatkozó döntéseket a szülőknek közös megegyezéssel, a gyermek érdekét szem előtt tartva és a gyermek képességeire, természetes hajlamaira és törekvéseire figyelemmel kell meghozniuk; ezzel szemben a mindennapi rendelkezés körébe tartozó ügyekben a szülők külön is gyakorolhatják szülői felelősségüket (polgári törvénykönyv 337-ter. cikk).

A közös felügyelet nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a gyermek azonos mennyiségű időt tölt mindkét szülőjével. Általában a különválásra vagy a házasság felbontására vonatkozó határozat rendelkezik, hogy ki az együtt élő szülő – vagyis az a szülő, akivel a gyermek tartósan együtt él – és meghatározza, hogy a különélő szülő milyen feltételek mellett tölthet időt együtt a gyermekkel. Lehetőség van arra is, hogy a gyermek azonos ideig éljen mindkét szülőjével, ha a szülők egymáshoz közel laknak és hasonló életstílust folytatnak, feltéve, hogy ez a megoldás nem hat hátrányosan a gyermek szociális vagy iskolai életére.

Amennyiben azonban a közös felügyelet nem felel meg a gyermek érdekének, a bíró indokolt határozatban az egyik szülőt ruházhatja fel kizárólagos felügyeleti joggal (polgári törvénykönyv 337c. cikk).

A kizárólagos felügyeleti jog odaítélésének leggyakoribb esetei a következők: 1. ha az egyik szülő veszélyezteti a gyermek fizikai vagy pszichológiai jóllétét (erőszakos szülő, jelentős bűnügyi előélettel rendelkező szülő, kábítószerfüggő vagy alkoholista szülő); 2. ha a szülő képtelen a gyermeket erkölcsileg és anyagiilag támogatni, illetve nem mutat érdeklődést a gyermek iránt; 3. ha a szülő a gyermek előtt becsmérli a másik szülőt; 4. ha a szülők annyira ellenségesek egymással, hogy az felboríthatja a gyermek kiegyensúlyozottságát vagy szellemi és fizikai fejlődését.

Kizárólagos felügyeleti jog esetén a szülői felelősséget csak a felügyeleti joggal rendelkező szülő gyakorolja, de a gyermek szempontjából kiemelt fontosságú döntéseket – különösen súlyos körülmények, például erőszakos vagy bántalmazó magatartás esetére előírt eltérő rendelkezés hiányában – a szülőknek együtt kell meghozniuk (polgári törvénykönyv 337c. cikk).

A szülői felelősséggel nem rendelkező szülő jogosult és köteles nyomon követni a gyermek oktatását, nevelését és életkörülményeit (316. cikk utolsó bekezdés).

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők közti, a szülői felelősségnek a különválást követő gyakorlására vonatkozó megállapodást be kell nyújtani az illetékes bíróságnak, amely megvizsgálja, hogy a megállapodás biztosítani fogja-e a gyermekek jogait és jóllétét; amennyiben igen, a bíróság jóváhagyja azt.

Amennyiben a kiskorú gyermekek házasságú szülei külön kívánnak válni vagy fel kívánják bontani a házasságukat és megállapodnak a gyermekekre vonatkozó felügyeleti jog és szülői felelősség gyakorlása tekintetében, két lehetőség közül választhatnak:

a) közös kérelmet nyújtanak be a bíróságnak és kérik a megállapodásuk jóváhagyását;

b) „jogász segítségével lefolytatott tárgyalásokon” vesznek részt (☞ 132/2014. sz. törvényerejű rendelet 6. cikk): ez olyan megállapodásnak minősül, amelyben a felek megegyeznek, hogy a különválásukkal és a gyermekekre vonatkozó felügyeleti joggal kapcsolatos vita békés rendezése érdekében jóhiszeműen és tisztességesen együttműködnek.

Ha az ügyben kiskorú gyermekek (vagy olyan nagykorú gyermekek, akik munkaképtelenek vagy súlyos fogyatékkal élnek, illetve gazdaságilag nem önellátóak) érintettek, a jogász segítségével lefolytatott tárgyalásokon megkötött megállapodást tíz napon belül meg kell küldeni az illetékes bíróságon működő ügyésznek, aki jóváhagyja azt, ha úgy véli, hogy az a gyermekek érdekeit szolgálja. Ha azonban az ügyész véleménye szerint a megállapodás nem szolgálja a gyermekek érdekeit, öt napon belül megküldi azt a bíróság elnökének, aki a következő harminc napon belüli megjelenésre beidézi a feleket és haladéktalanul eljár.

A megállapodás a jóváhagyást követően azonos jogerővel bír, mint a bíróság által a különválás vagy a házasság felbontása tekintetében hozott végzések.

Ha a szülők nem házasságban, kizárólag az első lehetőséget (vagyis a bíróság által jóváhagyott megállapodást) vehetik igénybe.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos ügyek rendezése érdekében a szülők családjogi közvetítőhöz fordulhatnak. A közvetítés célja nem a felek kibékítése, hanem a szülői felelősség gyakorlásának feltételeire vonatkozó közös megállapodás elérésének lehetővé tétele, elkerülve és enyhítve ezáltal a konfliktusokat. Az így létrejött megoldásokat azonban be kell nyújtani a bíróságnak, amely megvizsgálja, hogy azok megfelelnek-e a gyermek érdekeinek.

Ha a vita továbbra is fennáll, azt a különválás, a házasság felbontása és a gyermek feletti felügyelet kérdésében hatáskörrel rendelkező bíróság elé kell vinni.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

Két helyzetet kell megkülönböztetni.

a) Ha a szülők különösen fontos kérdésekben nem értenek egyet, a vitájukat bíróság elé vihetik. Ilyen esetben a bíróság elsősorban olyan megoldásokat javasol, amelyek a legjobban megfelelnek a gyermek és a család érdekeinek. Ha a vita továbbra is fennáll, a bíróság azt a szülőt jogosítja fel a konkrét kérdésben a döntés meghozatalára, aki véleménye szerint várhatóan gondoskodni fog a gyermek érdekeinek érvényesítéséről.

b) A szülők a gyermek feletti felügyeletre és a gyermek elhelyezésére vonatkozó döntés érdekében eljárást indíthatnak a bíróság előtt (általában a szülők különválása esetén). Ebben az esetben a bíróság a következőkről dönt:

- a gyermekek feletti felügyelet, elsősorban a közös felügyelet (vagyis a mindkét szülő által gyakorolt felügyelet) előnyben részesítésével,
- a szülővel való együttélés időtartamai és feltételei, a gyermektartás összege, valamint általában a szülők hozzájárulása a gyermek gondozásához, oktatásához és felneveléséhez, valamint felmerülő költségekhez.

Mivel a legfontosabb döntéseket akkor is közös megegyezéssel kell meghozni, ha a szülők különválnak vagy felbontják a házasságukat, ha a szülők valamilyen konkrét kérdésben nem értenek egyet, az a) pontban meghatározott módon bíróság elé terjeszthetik a vitát.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A gyermekek felett kizárólagos felügyeleti joggal rendelkező szülő a bíróság eltérő rendelkezésének hiányában önállóan gyakorolja a szülői felelősséget. Az érintett szülő így a mindennapi rendelkezésnek nem minősülő döntéseket is meghozhatja önállóan.

Ugyanakkor annak ellenére, hogy az egyik szülő kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik, a gyermek érdekében hozott döntéseket (a gyermek oktatására, nevelésére és egészségére vonatkozó döntéseket) a felügyeleti jogra vonatkozó határozat ellenkező rendelkezésének hiányában a szülőknek közösen kell meghozniuk.

A bírák általában akkor határoznak úgy, hogy a felügyeleti joggal nem rendelkező szülő hozzájárulására nincs szükség, ha e szülő távol marad, közömbös, nem lehet elérni, vagy korábban erőszakosan vagy bántalmazó módon viselkedett.

A szülői felügyeleti joggal nem rendelkező szülő jogosult és köteles nyomon követni a gyermek oktatását, nevelését és életkörülményeit és bírósághoz fordulhat, ha véleménye szerint egyes meghozott döntések ellentétesek a gyermek érdekeivel.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Amennyiben a bíróság a közös felügyeletet választja, a szülői felelősséget mindkét szülő gyakorolja, így meg kell egyezniük a gyermekek életének irányvonalában és közösen kell meghozniuk a gyermek oktatására, felnevelésére, egészségére és állandó lakóhelyére vonatkozó döntéseket, biztosítva, hogy e döntések a gyermek érdekét szolgálják. A mindennapi rendelkezések körébe tartozó döntések tekintetében a szülők a gyermek velük való együttélésének időtartama alatt főszabály szerint külön gyakorolják szülői felelősségüket.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Az általános hatáskörű bíróságok (*Tribunale ordinario*) rendelkeznek hatáskörrel minden, a gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó eljárásban, valamint a szülői felelősséggel összefüggő, kapcsolódó kérdésekben.

Amennyiben a jogvita a szülői felelősség megvonására vagy korlátozására, illetve a szülői felelősség visszaállítására irányul és nincs hatással a gyermek feletti felügyeleti joghoz kapcsolódó tényezőkre, a hatáskörrel rendelkező bíróság a fiatakorúak bírósága (*Tribunale per i minorenni*).

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Amennyiben a házasságban született gyermek feletti felügyeleti joghoz vagy felette gyakorolt szülői felelősséghez kapcsolódó kérdés a különválásra vagy a házasság felbontására irányuló jogvita részét képezi, az ügyre a [Válásra](#) vonatkozó tájékoztatóban leírt eljárás vonatkozik.

A házasságon kívül született gyermek feletti felügyeleti jogra és a felette gyakorolt szülői felelősségre vonatkozó intézkedéseket a bíróság zárt ülésen, összefoglaló információk beszerzését, valamint az ügyész és a szülők meghallgatását követően hozza meg; veszélyhelyzetben a bíróság a gyermek érdekében ideiglenes rendelkezéseket rendelhet el.

A bíró a gyermek védelme céljából mindkét esetben hozhat sürgős ideiglenes rendelkezéseket. Az eljárások attól függően különböznek, hogy házasságban vagy házasságon kívül született gyermekeket érintenek-e, de mindkét esetben az általános hatáskörű bíróságok rendelkeznek hatáskörrel.

Mint minden gyermekekre vonatkozó eljárásban, a bíró akkor hallgathatja meg a gyermeket, ha legalább tizenkét éves vagy ítélőképessége egyébként ehhez elégséges.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A különválásra, a házasság felbontására és a gyermek feletti felügyeletre vonatkozó eljárások, valamint a szülői felelősség korlátozására vagy a szülői felelősség alóli felmentésre irányuló eljárások költségeinek fedezése érdekében költségmentességet lehet igénybe venni.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A szülői felelősségre vonatkozó határozatokkal szemben a fellebbviteli bírósághoz (*Corte d'Appello* – másodfokú bíróság) lehet fellebbezést benyújtani.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősségre vonatkozó bírósági határozatok végrehajthatók.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A másik uniós tagállam bírósága által hozott, a szülői felelősségre vonatkozó határozat elismerése automatikus. A 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendeletnek megfelelően azonban bármely érdekelt fél kérelmet nyújthat be a határozat elismerésének vagy az elismerés megtagadásának érdekében.

A határozat végrehajtása érdekében az érdekelt félnek végrehajtási kérelmet kell benyújtania a területileg illetékes fellebbviteli bírósághoz. A határozat végrehajthatóvá nyilvánítását követően azt ugyanazokkal a feltételekkel kell végrehajtani, mintha abban a tagállamban hozták volna meg.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az illetékes igazságügyi hatóság (a nemzeti szabályoknak megfelelően a határozat végrehajtásának helye szerint) területileg illetékes fellebbviteli bíróság. A bírósági eljárást peres eljárásként kell lefolytatni és az eljárás megállapítási ítélettel zárul, amellyel szemben jogkérdésben lehet fellebbezni (*ricorso per cassazione*).

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Mivel Olaszország ratifikálta az 1996. évi hágai egyezményt, az egyezmény rendelkezéseit kell alkalmazni. Ennek megfelelően a szülői felelősség megállapítására, megszüntetésére, a szülői felügyelet gyakorlására, a szülői felelősség visszavonására vagy korlátozására a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam jogát kell alkalmazni.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 10/09/2019

Szülői felelősség - Ciprus

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bírő a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A „szülői felelősség” fogalma a gyermek elnevezését, gondozását, vagyonának kezelését és a gyermek személyére vagy vagyonára vonatkozó ügyekben vagy jogi ügyletekben való képviselést foglalja össze. A gyakorlatban a gyermekre (annak személyére) és vagyonára vonatkozó minden ügyre kiterjed.

A szülői felelősség a szülők joga és kötelezettsége, akik e felelősséget közösen gyakorolják. E felelősséget a gyermek érdekeit szem előtt tartva kell gyakorolni (216/1990. törvény 6. cikk).

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A gyermek feletti szülői felelősséget a szülők közösen gyakorolják.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen, ilyen esetben a bíróság a szülői felelősséget gyakorló gyámot jelölhet ki (a szülő-gyermek kapcsolatról szóló 216/1990. törvény 18. cikkének (2) bekezdése).

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A házasság felbontása, semmissé vagy érvénytelenné nyilvánítása esetén a szülői felelősségről a bíróság határoz oly módon, hogy a szülői felelősséggel az egyik szülőt, mindkét szülőt közösen vagy egy harmadik személyt ruházza fel (216/1990. törvény 14. és 15. cikk). Ha a bíróság a szülői felelősséget csak az egyik szülő számára ítéli meg, a gyermek érdekeinek figyelembevételével dönthet a másik szülő kapcsolattartási jogáról is (216/1990. törvény 17. cikk).

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A bíróságnak végzést kell hoznia a megállapodásról ahhoz, hogy az jogi kötőerővel rendelkezzen.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A bírósági eljáráson kívül jelenleg nincsenek a vitarendezésnek egyéb módjai.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíró a gyermekre vonatkozó bármely kérdésben határozhat, ideértve a szülői felelősséget, a kapcsolattartási jogot, a gyermek oktatásához, egészségéhez, vagyonának kezeléséhez, nevéhez, tartásához, külföldre utazásához és elviteléhez kapcsolódó kérdéseket.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Nem, mivel vannak olyan kérdések – például a gyermek vagyonának kezelése – amelyek nem tartoznak a szigorúan értelmezett „felügyeleti jog” körébe.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A gyakorlatban a közös felügyelet azt jelenti, hogy a szülőknek közösen kell dönteniük a gyermekre vonatkozó ügyekben. A közös felügyelet következtében a gyermek általában ugyanannyi időt tölt el mindkét szülőjével.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Az illetékes bíróság a kiskorú szokásos tartózkodási helye szerinti kerületben működő családjogi bíróság. Az eljárásokat esküvel nem megerősített keresetlevél benyújtásával lehet megindítani. Ebben a szakaszban nincs szükség kísérő dokumentumokra.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A keresetet kézbesíteni kell a másik félnek, akit felkérnek, hogy a keresetben megjelölt időpontban jelenjen meg a bíróság előtt annak érdekében, hogy álláspontját előadhassa. A gyermekre vonatkozó ügyekben a gyermek jogellenes elvitelét érintő esetek kivételével nincs lehetőség sürgősségi eljárásra. A bíróságok azonban az ügyek jellegéből fakadóan gondoskodnak arról, hogy az ilyen ügyeket kiemelten kezeljék. Emellett az emberi jogok európai egyezményének 6. cikke és a Ciprusi Köztársaság Alkotmányának 30. cikke alkalmazandóak minden ilyen eljárásban; e rendelkezések kimondják, hogy a bíróság előtt folyó eljárásokat észszerű időn belül be kell fejezni.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, feltéve, hogy megfelel a jogszabályban meghatározott feltételeknek és rendelkezik az ügyben a 165(I)/2002. törvény szerinti bírósági végzéssel.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen. A családjogi fellebbviteli bíróságon lehet fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősségre vonatkozó végzés tekintetében a végrehajtásra az bíróság rendelkezik hatáskörrel, amelyik a végzést kibocsátotta. Az eljárást a 2/90. sz. eljárási rendeletben szereplő I. típusú formanyomtatványon benyújtott, esküvel nem megerősített keresettel lehet megindítani.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az elismerésre és végrehajtásra irányuló kérelmet a 2201/2003/EK rendelet 21. cikkének (3) bekezdése szerint kell benyújtani. A kérelmet a gyermek lakóhelyének vagy a gyermek külföldi lakóhelye esetén az alperes lakóhelyének körzete szerinti családjogi bíróságon kell benyújtani.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az illetékes bíróság a gyermek lakóhelyének vagy – a gyermek külföldi lakóhelye esetén – az alperes lakóhelyének körzete szerinti családjogi bíróság.

A fenti kereset alperesnek való kézbesítése során az alperes a 121(I)/2000. törvényben meghatározott módon jogosult ellenkérelmet benyújtani. Ezen eljárások a 2201/2003/EK rendelet hatálya alá tartoznak.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A Ciprusi Köztársaság jogát, különösen a 216/1990. törvényt kell alkalmazni. Amennyiben egyik fél lakóhelye sem Ciprus területén található, a 216/1990. törvény kimondja, hogy az ügyben a Ciprusi Köztársaság családjogi bíróságai nem rendelkeznek joghatósággal.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 15/10/2019

Szülői felelősség - Lettország

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A gyermek a nagykorúsága eléréséig szülői felügyelet alatt áll.

A felügyeleti jog a szülők azon jogát és kötelezettségét jelenti, hogy gondoskodjanak gyermekükről és vagyonáról, valamint képviseljék a gyermeket személyes és vagyoni viszonyaiban.

A gyermekről való gondoskodás a gyermek gondozását, felügyeletét és a lakóhelye megválasztására irányuló jogot jelenti.

A gyermek gondozása a gyermek tartása, vagyis a gyermek élelemmel, ruházattal, lakhellyel való ellátása és egészségügyi ellátása, gondoskodás a gyermek oktatásáról és neveléséről (a mentális és fizikai fejlődésének biztosítása, amennyire lehetséges, tekintettel a gyermek a gyermek személyiségére, képességeire, érdeklődésére, valamint a gyermek felkészítése a társadalmilag hasznos munka elvégzésére).

A gyermek felügyelete a gyermek biztonságáról való gondoskodás és a harmadik felek általi veszélyeztetés megelőzése. A gyermek lakóhelyének megválasztására vonatkozó jog a lakóhely földrajzi helyének és a lakhatás típusának megválasztása.

A gyermek vagyonáról való gondoskodás a gyermek vagyonának kezelése és használata a vagyon megőrzése és értékének növelése érdekében.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Az együtt élő szülők közösen gyakorolják a szülői felügyeleti jogot. Ha a szülők különválnak, a közös szülői felügyelet továbbra is fennáll. A gyermekgondozást és a felügyeletet a gyermekkel együtt élő szülő gyakorolja. A szülőknek közösen kell dönteniük a gyermek fejlődésére jelentős hatással lévő kérdésekben.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a gyermek egészsége vagy élete az egyik szülőnek felrható okból (a szülő szándékos magatartása vagy mulasztása következtében) veszélybe kerül, vagy a szülő visszaél jogával vagy nem biztosítja a gyermek számára a gondoskodást és a felügyeletet és ezzel veszélyezteti a gyermek fizikai, mentális vagy erkölcsi fejlődését, a bíróság megfoszthatja a szülőt a felügyeleti jogától.

A szülő felügyeleti jogtól való megfosztása esetén a bíróság a gyermeket a másik szülő kizárólagos felügyeleti joga alá helyezi. Amennyiben a másik szülő által gyakorolt felügyeleti jog nem biztosít kellő védelmet a gyermek számára a veszéllyel szemben vagy mindkét szülőt megfosztották a felügyeleti jogtól, a bíróság felszólítja a családjogi bíróságot, hogy gondoskodjon a gyermek családon kívüli gondozásáról.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha a szülők különválnak, a közös szülői felügyelet továbbra is fennáll. A gyermekgondozást és a felügyeletet a gyermekkel együtt élő szülő gyakorolja. A szülőknek közösen kell dönteniük a gyermek fejlődésére jelentős hatással lévő kérdésekben. A szülők közti vitákat – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a családjogi bíróságon kell rendezni. A közös szülői felügyelet akkor szűnik meg, ha a szülők közti megállapodás vagy bírósági határozat megállapítja az egyik szülő kizárólagos felügyeleti jogát.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ha a szülők megállapodnak a szülői felelősség tárgyában, és szabad akaratukból teljesítik azt, nem kell hatósági vagy bírósági jóváhagyást kérniük.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Vita esetén a nézeteltérést a családjogi bíróság dönti el. Ha a családjogi bíróság nem tudja rendezni a szülők közti nézeteltéréseket vagy a családjogi bíróság határozatát nem hajtják végre, a szülőknek a kerületi (városi kerületi) bírósághoz kell fordulniuk.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Ha a szülők bírósághoz fordulnak, közös vagy egyedüli felügyeleti jogért folyamodnak. Ezenkívül szükség esetén a bíró dönthet a tartással, a lakóhellyel stb. kapcsolatos kérdésekben. Az egyedüli felügyeleti joggal rendelkező szülő gyakorolja a gyermek feletti felügyeleti jogot, amely magában foglalja a gyermek személyes és vagyoni ügyeiben a nevében történő eljárás jogát, valamint a gyermek lakóhelye meghatározásának jogát. Mindkét szülő jogosult és köteles a gyermekkel való személyes és közvetlen kapcsolat fenntartására. E rendelkezést kell alkalmazni akkor is, ha a gyermeket elválasztják a családjától vagy, ha a gyermek

csak az egyik szülőjével vagy a szülei nélkül él. A gyermektől külön élő szülő jogosult a gyermekre vonatkozó tájékoztatásra, különösen a gyermek fejlődése, egészsége, iskolai eredményei, érdeklődési körei és életkörülményei terén. A felügyeleti jogra vonatkozó szülői vitákat a gyermek érdekének figyelembevételével és – amennyiben a gyermek képes véleménye kifejezésére – a gyermek véleményének meghallgatásával kell eldönteni.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Az egyedüli felügyeleti joggal rendelkező szülőt megilleti a szülői felügyeleti jogból eredő minden jog és kötelezettség. A szülők kötelesek a képességeiknek és pénzügyi helyzetüknek megfelelő mértékben támogatni a gyermeküket. E kötelezettség az anyát és az apát addig terheli, míg a gyermek nem képes saját maga ellátására.

A gyermek támogatására irányuló ilyen kötelezettség nem szűnik meg, ha a gyermeket elválasztják a családjától vagy, ha a gyermek csak az egyik szülőjével vagy a szülei nélkül él.

A bíróságok az egyedüli felügyeleti jog megítélése során figyelembe veszik az ügy körülményeit, vagyis azt, hogy a gyermek a kereset benyújtásakor melyik szülővel él együtt és melyik szülő gyakorolja a gyermek mindennapos felügyeletét. A gyermek mindkét szülőjével jogosult a személyes és közvetlen kapcsolat fenntartására (láthatási jogok). Mindkét szülő jogosult és köteles a gyermekkel való személyes és közvetlen kapcsolat fenntartására. A gyermektől külön élő szülő jogosult a gyermekre vonatkozó tájékoztatásra, különösen a gyermek fejlődése, egészsége, iskolai eredményei, érdeklődési körei és életkörülményei terén. A gyermek feletti felügyeleti jog egyik szülőnek való megítélése nem jelenti azt, hogy a másik szülőtől megvonják a felügyeleti jogokat.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ha a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet, mindkét szülő eljárhat gyermeke nevében a gyermek személyes és vagyoni ügyeiben. A szülők a gyermek fejlődésével kapcsolatos valamennyi kérdésben közösen hoznak döntést.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alakú szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felügyeleti jogra és a láthatási jogra vonatkozó kereseteket a gyermek lakóhelye szerinti bíróságon kell benyújtani. A felügyeleti jogra és a láthatási jogra vonatkozó követelések esetén a gyermek lakóhelyének a szülők bejegyzett lakóhelyét kell tekinteni. Amennyiben a gyermek szüleinek bejegyzett lakóhelye különböző közigazgatási körzetekben található, a gyermek lakóhelyének a gyermekkel együtt élő szülő lakóhelyét kell tekinteni. Ha a gyermek szüleinek vagy a gyermeknek nincs bejegyzett lakóhelye, a gyermek lakóhelyének a szülők tartózkodási helyét kell tekinteni.

A keresetet a polgári perrendtartás 128. cikkének megfelelően kell benyújtani. A polgári perrendtartás 129. cikkét kell alkalmazni a keresethez csatolandó dokumentumok tekintetében.

A keresethez emellett csatolni lehet a családjogi bíróság ügyre vonatkozó véleményét is.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A polgári ügyekben folyó bírósági eljárásokra a lett polgári perrendtartás szabályait kell alkalmazni. A gyermek jogainak és érdekeinek védelmére vonatkozó eljárásokat a bíróság soron kívül tárgyalja. A bíróság kikéri a családjogi bíróság véleményét a felügyeleti jog megállapítására, a gyermekgondozásra és a láthatási jog gyakorlásával kapcsolatos eljárásra vonatkozó ügyekben és felkéri a családjogi bíróság egy képviselőjét, hogy vegyen részt a bírósági tárgyaláson és ismerje meg a gyermek véleményét, ha a gyermek az életkorára és a érettségére tekintettel képes annak kifejezésére.

A bíróság a polgári ügyeket nyilvános tárgyaláson dönti el, kivéve például a felügyeleti jogra és a láthatási jogra vonatkozó ügyeket. Ehhez hasonlóan az ügyben résztvevő valamely személy indokolt kérelme vagy a bíróság döntése alapján a tárgyalásról vagy annak egy részéről a kiskorú érdekében a bíróság kizárhatja a nyilvánosságot.

A felek jogosultak indokolt kérelemben kérni a bíróságtól, hogy az ügyet gyorsított eljárásban vizsgálják. A bíróság ilyen esetben megvizsgálja az indokolt kérelmet.

Az egyik fél kérelmére a bíróság ítéletében kimondhatja, hogy az ítélet vagy annak gyermektartásra vonatkozó része, vagy a felügyeleti jogra vagy a láthatási jogra vonatkozó ügyben hozott ítélet haladéktalanul végrehajtható.

Az egyik fél kérelmére a bíróság ideiglenes gyermektartást megállapító határozatot hoz, amelynek hatálya az ítélet meghozataláig áll fenn.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Az alacsony jövedelmű vagy a jogszabályban meghatározott eljárásban rászorultnak minősített személyek, valamint azok a személyek, akik hirtelen (természeti katasztrófa, elháríthatatlan külső ok vagy az ellenőrzésükön kívül álló egyéb körülmények következtében) olyan pozícióba és pénzügyi helyzetbe kerültek, amely meggátolja őket a jogaik védelmében, illetve, akik teljes mértékben az állam vagy az önkormányzat gondozásában állnak (a továbbiakban: különleges helyzet), jogosultak a jogi segítségnyújtáshoz kapcsolódó pénzügyi támogatás igénylésére.

A személy indokolt kérelmére a bíróság vagy a bíró megvizsgálja az egyén pénzügyi helyzetét és részben vagy egészben mentesíti őt az eljárási költségek megfizetésének kötelezettsége alól és felfüggeszti a bírósági illeték megfizetésének kötelezettségét vagy lehetőséget ad annak részletben történő megfizetésére.

A polgári perrendtartás szerint a felperesnek a gyermektartás behajtására irányuló eljárásban nem kell bírósági illetéket fizetniük.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Az ítélettel szemben a rendes eljárás szerint, vagyis (a regionális bírósághoz történő) fellebbezés útján, vagy (a Legfelsőbb Bírósághoz benyújtott) felülvizsgálati kérelem útján lehet jogorvoslattal élni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A bírósági határozatokat jogerőre emelkedésüket követően, vagy – az azonnali végrehajthatóság kimondása esetén – haladéktalanul hajtják végre.

A bírósági határozatokat a bírósági végrehajtó hajtja végre.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A külföldi bíróságok határozatait és ítéleteit a lett bíróságok elismerik és végrehajtják.

A külföldi bíróságok határozatainak elismerése és végrehajtása a polgári perrendtartásban, valamint a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003/EK tanácsi rendeletben meghatározott eljárás szerint történik.

A végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelmet annak a személynek az állandó lakóhelye szerinti kerületi (vagy városi kerületi) bírósághoz, akivel szemben a végrehajtást kérik, vagy annak a gyermeknek az állandó lakóhelye szerinti kerületi (vagy városi kerületi) bírósághoz kell benyújtani, akit a végrehajtás érint. A végrehajthatóság megállapítására vonatkozó határozatot és a végrehajthatóság megállapítását elutasító határozatot a bíró szabad mérlegelése szerint, a benyújtott kérelem és az ahhoz csatolt dokumentumok alapján, a kérelem benyújtásától számított 10 napon belül, a felek idézése nélkül hozza meg.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A külföldi bíróság határozatának elismerésére irányuló eljárásban az első fokú határozattal szemben egyéni panaszt lehet benyújtani a kerületi bírósághoz, a kerületi bíróság egyéni panasz ügyében hozott határozatát pedig egyéni panasz benyújtásával a Szenátus előtt lehet megtámadni.

Az ügyben résztvevő olyan személy, akinek a bejegyzett lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye Lettország területén található, a határozat másolatának kibocsátásától számított 30 napon belül nyújthat be egyéni panaszt, az ügyben résztvevő olyan személy pedig, akinek bejegyzett lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye nem Lettország területén található, e panaszt a határozat másolatának kibocsátásától számított 60 napon belül nyújthatja be.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Lettországot köti a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19.-i hágai egyezmény, valamint a Lett Köztársaság és az Oroszországi Föderáció, Ukrajna, a Belarusz Köztársaság, az Üzbég Köztársaság, a Kirgiz Köztársaság és a Moldovai Köztársaság közti, a jogi segítségnyújtásról szóló kétoldalú megállapodások.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 09/07/2019

Szülői felelősség - Litvánia

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A gyermekek és a szülők kölcsönös jogait és kötelességeit a Litván Köztársaság polgári törvénykönyve (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*, a továbbiakban: polgári törvénykönyv) III. könyvének IV. része szabályozza. A polgári törvénykönyv 3.155. cikke úgy rendelkezik, hogy a szülőknek gondoskodniuk kell gyermekeikről, amíg azok nagykorúvá vagy önállóvá nem válnak. A szülőknek joguk és köteleességük, hogy őszinteségre neveljék és iskoláztassák gyermekeiket, gondoskodjanak egészségükről, és – figyelembe véve a gyermekek fizikai és szellemi állapotát – kedvező feltételeket teremtsenek teljes és harmonikus fejlődésük érdekében, hogy felkészítsék őket az önálló életre a társadalomban. A polgári törvénykönyv III. könyvének XI. fejezete szabályozza a szülőknek a gyermekeikre vonatkozó szülői jogait és kötelességeit, a XII. fejezet pedig a szülők és a gyermekek vagyoni jogairól és kötelezettségeiről rendelkezik.

A polgári törvénykönyv 3.227. cikkének (2) bekezdése szerint – a polgári törvénykönyv 3.222. cikk (4) bekezdésében meghatározott kivételtől eltekintve – az örökbefogadásról szóló bírósági határozat jogerőre emelkedésének napjától a törvény értelmében az örökbefogadó szülőket kell a gyermek szüleinek tekinteni.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A polgári törvénykönyv 3.156. cikke értelmében az apa és az anya egyenlő jogokkal és köteleességekkel rendelkeznek gyermekeik tekintetében. A szülők egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel bírnak gyermekeiket illetően függetlenül attól, hogy a gyermek házasságban vagy házasságon kívül, a válás, a házasság érvénytelenítése vagy különválás után jött a világra.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők nem tudják, vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, helyettük kinevezhető másik személy. A polgári törvénykönyv erre a célra a gyámság intézményét és a kiskorúak gondnokság alá helyezését teszi lehetővé. A gyermek ideiglenes vagy állandó gyámság/gondnokság alá helyezésének alapvető szabályairól a 3.254. és a 3.257. cikk rendelkezik.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha a szülők elválnak, a szülői felelősség további gyakorlására vonatkozó döntés a válás módjától függ.

Ha a házasságot közös megegyezéssel bontják fel, a házastársaknak a válás következményeit (vagyonmegosztás, gyermektartási díj stb.) rendező megállapodást kell benyújtaniuk a bírósághoz. A polgári törvénykönyv 3.53. cikkének (3) bekezdése szerint a házasság felbontását kimondó határozat meghozatalakor a bíróság jóváhagyja a házastársaknak a válás következményeit rendező megállapodását, amely rendelkezik a kiskorú gyermekek és egymás számára fizetendő tartásdíjról, a kiskorú gyermekek lakóhelyéről, a gyermekek iskoláztatásában való részvételükről, valamint egyéb vagyoni jogaikról és kötelezettségeikről. A megállapodásban foglaltakat a házasság felbontását kimondó bírósági határozatba kell foglalni. Abban az esetben, ha a körülményekben lényeges változás következik be (a volt házastársak egyikének betegsége, munkaképtelenség stb. miatt), a volt házastársak vagy a volt házastársak egyike kérheti a bíróságtól, hogy módosítsa a házasság megszűnésének következményeit rendező megállapodás feltételeit.

Amennyiben a házasságot az egyik házastárs kérésére bontják fel, a bírósághoz benyújtott kérelemnek azt is tartalmaznia kell, hogy a kérelmező hogyan fogja kötelezettségeit teljesíteni a másik házastárs és kiskorú gyermekeik irányában. A házasság felbontását kimondó ítélet meghozatalakor a bíróságnak rendeznie kell a kiskorú gyermekek elhelyezésével és tartásával, a másik házastárs tartásával, valamint a házastársak közös vagyonának megosztásával kapcsolatos kérdéseket, kivéve, ha a vagyont a házastársak közjegyző által hitelesített megállapodással megosztották (polgári törvénykönyv 3.59. cikk).

A házasság mindkét vagy az egyik házastárs vétkessége alapján történő felbontása ugyanazon következményekkel jár, mint a házasságnak a házastársak közös megegyezése alapján történő felbontása (polgári törvénykönyv 3.51–3.54. cikk). A házasságnak az egyik házastárs vétkessége alapján történő felbontása esetén a polgári törvénykönyv 3.59. cikkét kell megfelelően alkalmazni.

Különválás esetén a házastársak egyike bírósághoz fordulhat a külön életvitel feltételeinek meghatározása érdekében, ha bizonyos, a másik házastárstól független körülmények miatt a továbbiakban nem képes a házastársával együtt élni, közös életük tarthatatlanná vált, vagy az együttélésük súlyosan károsíthatja kiskorú gyermekeik érdekeit, illetve, ha a házastársak nem érdekeltek a további együttélésben. A különválást kimondó határozat meghozatalakor a bíróságnak meg kell neveznie azt a házastársat, akinél elhelyezi a gyermekeket, döntenie kell a gyermekek tartásával és a különvált apának (vagy anyának) a gyermekek iskoláztatásában történő részvételével kapcsolatos kérdésekben. A házastársak együttesen is kérhetik a bíróságtól a különválás jóváhagyását, amennyiben megállapodtak a különválás következményeiről a kiskorú gyermekek elhelyezését, tartását és iskoláztatását, valamint a vagyonuk megosztását és egymás tartását illetően. Ha a házastársak megállapodtak a különválás következményeiről, a bíróság jóváhagyja a megállapodást, feltéve, hogy az összeegyeztethető a közrenddel, valamint nem sérti a

kiskorú gyermekeik vagy a másik házastárs jogait és jogos érdekeit. A megállapodás jóváhagyását követően a megállapodást a különválást kimondó bírósági határozatba kell foglalni.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ha a szülők együtt élnek, a tartás módját és formáját a szülők kölcsönös megállapodása határozza meg. Az ilyen megállapodásra nem vonatkozik formai követelmény és nincs a megkötésére meghatározott eljárás. A polgári törvénykönyv 3.193. cikke értelmében a házasság közös megegyezés alapján történő felbontása (polgári törvénykönyv 3.51. cikk) vagy különválás (polgári törvénykönyv 3.73. cikk) esetén a házastársaknak a kiskorú gyermekeik tartására vonatkozó kölcsönös kötelezettségeiket, valamint a tartás módját, összegét és formáját meghatározó megállapodást kell kötniük. A megállapodást a bíróságnak jóvá kell hagynia (polgári törvénykönyv 3.53. cikk). A kiskorú gyermekek szülei akkor is köthetnek a gyermekeik tartására vonatkozó megállapodást, ha házasságuk felbontása egyéb indokok alapján történik. Ha az egyik szülő nem teljesíti a kiskorú gyermekek tartására vonatkozó, a bíróság által jóváhagyott megállapodást, a másik szülőnek joga van bírósághoz fordulni a végrehajtás elrendelése céljából.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A konfliktus peren kívüli rendezésének alternatív módjaként a szülők közvetítési szolgáltatásokat vehetnek igénybe. A bírósági közvetítés minden rendes bíróságon elérhető. A bírósági közvetítés ingyenes. E megoldás a jogviták rendezésének olcsóbb és gyorsabb módja. Kiemelendő, hogy a bírósági közvetítés biztosítja a titoktartást és a felek bármikor, indoklás nélkül elállhatnak a bírósági közvetítéstől. A jogvita bírósági közvetítésre utalását a polgári ügyben eljáró bíró (bírói tanács) vagy a jogvitában részt vevő bármely fél kezdeményezheti. A közvetítésre vonatkozó további információ, illetve a mediátorok jegyzéke a [litván bíróságok weboldalán található](#).

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Ha a szülők bírósághoz fordulnak, a bíró a gyermeket érintő valamennyi ügyben határozhat, ideértve a gyermek elhelyezését, a szülők kapcsolattartási/láthatási jogait, a kiskorú gyermekek tartását és egyéb, a bírósághoz benyújtott kérelemben megjelölt kérdést.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A polgári törvénykönyv 3.156. cikke úgy rendelkezik, hogy az apa és az anya egyenlő jogokkal és kötelességekkel rendelkeznek gyermekeik tekintetében. Ez attól függetlenül érvényes, hogy a gyermek házasságban vagy házasságon kívül, a házasság felbontása, a házasság érvénytelenítése vagy különválás után jött a világra. A szülőknek joguk és kötelességük, hogy felneveljék gyermekeiket, felelősek gyermekek iskoláztatásáért és fejlődéséért, egészségéért, valamint a gyermekek részére szellemi és erkölcsi útmutatás nyújtásáért. Az említett kötelességek teljesítése során a szülők jogai elsőbbséget élveznek más személyek jogaival szemben. A szülőknek meg kell teremteniük gyermekek számára az oktatási intézmények látogatásához szükséges feltételeket, amíg a gyermekek be nem töltik a jogszabályban meghatározott életkort.

Az egyik szülő számára önálló felügyeleti jog csak akkor állapítható meg, ha a másik szülő szülői felelősségét korlátozták. Ha a szülők (az apa vagy az anya) nem teljesítik a gyermekek felnevelésére vonatkozó kötelességüket, szülői felelősségükkel visszaélnak, kegyetlenül bánnak gyermekeikkel, erkölcstelen magatartásukkal káros hatást gyakorolnak gyermekeikre vagy nem gondoskodnak róluk, a bíróság határozatot hozhat a szülő (az apa vagy az anya) szülői felelősségének ideiglenes vagy határozatlan idejű korlátozásáról. A határozathozatal során a bíróság figyelembe veszi a szülői felelősség korlátozására irányuló kérelem alapjául szolgáló konkrét körülményeket. A szülők azonban megtartják a gyermekkel való kapcsolattartás jogát, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek érdekeivel. Ha a szülői felelősséget határozatlan időre szólóan korlátozták, a gyermeket a szülők beleegyezése nélkül örökbe fogadhatják.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A szülők közös megegyezéssel döntenek a gyermekek iskoláztatásához és a szülői felelősség egyéb vonatkozásaihoz kapcsolódó valamennyi kérdésről. Megegyezés hiányában a vitás kérdésben a bíróság határoz.

A gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek iskoláztatásában való részvétel iránti kérelmet a gyermek apja, anyja, vagy a cselekvőképtelen kiskorú szülők szülei (gyámja/gondnoka) nyújthatnak be. A bíróság meghatározza a különvált apa vagy anya gyermekével való kapcsolattartásának módját, figyelembe véve a gyermek érdekeit és törekedve arra, hogy lehetővé tegye, hogy a különvált apa vagy anya a lehető legnagyobb mértékben részt vehessen a gyermek oktatásában. A gyermekkel való minimális

mértékű kapcsolattartás csak akkor rendelhető el, ha a folyamatos, lehető legnagyobb mértékű kapcsolattartás sértené a gyermek érdekeit.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ha valaki szülői felelősségre vonatkozó kérelmet kíván benyújtani, a körzeti bírósághoz kell fordulnia. A kérelemben meghatározott követelményektől, valamint (a szülői felelősséghez fűződő) vitatott, rendezendő vagy meghatározandó jogoktól és köteleességeiktől függ, hogy milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A szülői felelősséghez kapcsolódó főbb jogvitákat és kérdéseket egyszerűsített eljárásban vizsgálják.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A költségmentesség igénybevételét az állam által biztosított költségmentességről szóló törvény (*Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) szabályozza. Az állam által biztosított költségmentesség igénybevételének lehetősége az adott személy pénzügyi helyzetétől függ.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, az ilyen határozatokkal szemben a polgári eljárás általános szabályai szerint lehet a magasabb fokú bíróságoknál fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A bírósági határozatokat a bírósági végrehajtó hajtja végre.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendeletet alkalmazva a másik uniós tagállam bírósága által hozott határozatokat Litvániában külön eljárás nélkül elismerik. E rendeletet Dánia kivételével minden uniós tagállam alkalmazza.

Az uniós tagállamok bíróságai által a kapcsolattartási jog, valamint a gyermek visszavételére kötelezés terén hozott határozatokat a Litván Köztársaság polgári perrendtartásának (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*, a továbbiakban: polgári perrendtartás) VI. részében meghatározott szabályok szerint kell végrehajtani.

A 2201/2003/EK tanácsi rendelet 15. cikke szerinti (valamint az 1996. október 19-i hágai egyezmény 8. és 9. cikke szerinti) joghatóság külföldi bíróságtól való átvállalására irányuló kérelmeket és a joghatóság külföldi bírósághoz való áttételére irányuló kérelmeket Litvánia Fellebbviteli Bírósága (*Lietuvos apeliacinis teismas*) bírálja el.

E kérelmeket – a 2201/2003/EK tanácsi rendelet eltérő rendelkezésének hiányában – a polgári perrendtartás 39. fejezetében meghatározott eljárás szerint kell elbírálni. E kérelmek benyújtásakor nem kell bírósági illetéket fizetni.

A Litvánia Fellebbviteli Bíróságához benyújtott kérelmeknek meg kell felelniük az eljárási dokumentumokra vonatkozó általános előírásoknak (polgári perrendtartás 111. cikk). A 2201/2003/EK tanácsi rendelet 15. cikkének megfelelően a kérelmeket és a kísérelő dokumentumokat az állam hivatalos nyelvén kell benyújtani vagy csatolni kell azokhoz a litván fordításukat is. Amennyiben a kérelmező a Litván Köztársaság területén kívül él és az ügyben nem jelölt ki olyan képviselőt vagy kézbesítési megbízottat, aki a Litván Köztársaság területén él vagy ott van bejegyzett irodája (polgári perrendtartás 805. cikk), a kérelemben meg kell jelölni egy olyan, a Litván Köztársaság területén található címet vagy telekommunikációs eszköz címét, ahova az eljárási iratokat kézbesíteni lehet a kérelmező számára. Ezek a követelményeket azonban nem vonatkoznak a külföldi bíróság által Litvánia Fellebbviteli Bíróságához benyújtott kérelmekre.

Litvánia Fellebbviteli Bírósága szükség esetén felkérheti a Litván Köztársaság Társadalombiztosítási és Munkaügyi Minisztériumán belül működő Állami Gyermekevédelmi és Örökbefogadási Szolgálatot (*Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*), hogy terjesszen elő véleményt a joghatóság átvállalásának vagy áttételének célszerűségéről. Litvánia Fellebbviteli Bírósága határidőt jelöl ki e vélemény benyújtására.

Litvánia Fellebbviteli Bírósága a kérelmet legkésőbb a kérelem bírósághoz való beérkezésétől számított hat héten belül bírálja el.

A joghatóság külföldi bíróságtól való átvállalására vonatkozó kérelem elbírálását és a kérelemnek helyt adó határozat meghozatalát követően Litvánia Fellebbviteli Bírósága az ügy körülményeire tekintettel kijelöli az illetékes litván bíróságot az ügy Litvániában való elbírálására. A külföldi bíróság előtt megindult eljárást az ügy érdemben való eldöntése céljából átteszik az illetékes litván bírósághoz. Ebben az esetben megfelelően alkalmazni kell a polgári perrendtartás 35. cikkének rendelkezéseit, és az eljárás az illetékes litván bíróság előtt folytatódik. Az illetékes litván bíróság indokolt esetben megvizsgálja az eljárásban résztvevő felek álláspontjait és intézkedik az eljárási dokumentumok hiányosságainak pótlásáról.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A panaszt Litvánia Legfelsőbb Bíróságához (*Lietuvos Aukščiausiasis Teismas*) kell benyújtani. A beadványt a polgári perrendtartás rendelkezéseinek megfelelően, semmisségi panaszként vizsgálják meg.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülők és a gyermek közötti kapcsolatra alkalmazandó jogról a polgári törvénykönyv 1.32. cikke rendelkezik. A szülők és a gyermek közötti személyes és vagyoni viszonyokat a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga szabályozza. Ha egyik szülő szokásos tartózkodási helye sem abban az államban található, ahol a gyermek szokásos tartózkodási helye található, és a gyermek és szülei ugyanazon állam állampolgárai, a közös állampolgárságuk szerinti állam joga az alkalmazandó.

A szülői felelősségre vonatkozó ügyekben az illetékes bíróságot a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-i hágai egyezménynek megfelelően kell megállapítani.

A kiskorúak védelmére, a gyámságra és a gondnokságra alkalmazandó jogot a gyermekek védelmére vonatkozóan a hatóságok jogköréről és az alkalmazandó jogról szóló 1961. október 5-i hágai egyezmény szerint kell meghatározni.

A családon belüli tartási kötelezettségeket (tartásdíj) a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló 1973. október 2-i hágai egyezmény szabályozza.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 21/10/2019

Szülői felelősség - Luxemburg

TARTALOMJEGYZÉK

- [1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?](#)
- [2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?](#)
- [3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?](#)
- [4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?](#)
- [5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?](#)
- [6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?](#)
- [7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?](#)

- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A terminológiát illetően Luxemburgban a „szülői felelősség” kifejezés helyett a „szülői felügyelet” kifejezést használják. Ez a fogalom magában foglalja az eltartott kiskorú gyermekek személye és tulajdona tekintetében a törvény által a védelmi, nevelési és tartási feladatok ellátása céljából a szülőknél biztosított jogokat és kötelezettségeket.

Mindkét szülő rendelkezik szülői felügyeleti joggal a gyermekeik biztonságának, egészségének és erkölcsének védelme, a nevelésük biztosítása és a személyük tiszteletben tartásával a fejlődésük lehetővé tétele céljából. A szülők jogosultak és kötelesek gyermekük tartásának és nevelésének felügyeletére. A szülői felügyelet a szülőknél nem abszolút és szabad mérlegelés körébe tartozó joga: a szülői felügyelet gyakorlásának ugyanis a gyermek érdekét kell szolgálnia.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Elviekben, amennyiben a származás mindkét szülő vonatkozásában megállapításra került, akkor közösen gyakorolják szülői felügyeleti jogukat, függetlenül attól, hogy házasok vagy sem, regisztrált partnerkapcsolatban élnek, különváltak vagy elváltak. Amennyiben a származás valamelyik szülő vonatkozásában nem került megállapításra, vagy valamelyikük elhunyt, hiányzik vagy akaratnyilvánításra képtelen, a másik szülő egyedül gyakorolja a szülői felügyeleti jogokat.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők elhunytak vagy nem tudnak gondoskodni gyermekeikről, gyámot (*tuteur*) kell kijelölni. Az utóljára elhunyt szülő választhat a gyámot. Amennyiben ilyen választásra nem került sor, a család egy formális gyűlésen („családtanács”, *conseil de famille*), vagy ennek hiányában a családjogi ügyekben eljáró bíró (*juge aux affaires familiales*) jelöli ki a gyámot.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülők házasságának felbontása vagy a különválás főszabály szerint nem módosítja a szülői felügyelet gyakorlásának feltételeit, azt továbbra is mindkét szülő közösen gyakorolja. Különválásuk után a szülőknél továbbra is együtt kell meghozniuk a gyermek

életével kapcsolatos fontos döntéseket. Jóhiszeműen cselekvő harmadik felek viszonylatában mindegyik szülő úgy tekintendő, hogy a másik beleegyezésével cselekszik, amikor a gyermek személyéhez fűződő, szülői felügyelettel kapcsolatos mindennapos cselekményt végez.

A bíróság csak akkor ítéheti meg a szülői felügyelet gyakorlását az egyik szülő javára, ha ez a gyermek érdekeit szolgálja. Ebben az esetben a szülői felügyelet gyakorlására kijelölt szülő egyedül hozza meg a gyermekkel kapcsolatos döntéseket. A másik szülő azonban jogosult arra, hogy tájékoztatást kapjon és figyelemmel kísérje a gyermek tartását és nevelését. Súlyos okokon alapuló kivételektől eltekintve ez a szülő rendelkezik láthatási és tartózkodással kapcsolatos joggal is.

Kivételes körülmények között a bíróság dönthet úgy is, hogy a gyermeket egy harmadik személynél helyezi el, aki a gyermek felett a szülői felügyeleti jogokat gyakorolja.

Ha a gyermeket a szülők egyetértésével helyezik el harmadik személynél, akkor a két szülő továbbra is gyakorolja a szülői felügyeletet. A gyermek felügyeletével és nevelésével kapcsolatos valamennyi szokásos cselekményt azonban az a személy hajtja végre, akinél a gyermeket elhelyezték. A bíróság ideiglenes jelleggel is elhelyezheti a gyermeket harmadik személynél, és rendelkezhet úgy, hogy ennek a személynek kérelmeznie kell a gyámságot.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felügyelet tárgyában, megállapodásuk kizárólag akkor válik jogilag kötelező erejűvé, ha azt az illetékes bíróság jóváhagyja.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A szülők családjogi közvetítői eljárást vehetnek igénybe.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A családjogi ügyekben eljáró bíró a következő kérdésekben dönthet:

- A szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatos kérelmek a szülői felügyelet megszüntetése iránti kérelmek kivételével: ez kiterjed a közös szülői felügyelet gyakorlásának feltételeire, függetlenül attól, hogy a szülők házasok, különváltak vagy elváltak. A bíróság csak akkor ítéli meg a szülői felügyelet gyakorlását az egyik szülő javára, ha ez a gyermek érdekeit szolgálja.
- Azon szülő láthatási és tartózkodással kapcsolatos jogának gyakorlása, akinek a szülői felügyeleti jogát megszüntették: ez a jog csak súlyos okból tagadható meg.
- A gyermeknek a felmenő ági rokonaival való kapcsolattartás iránti joga: e jogot csak a gyermek mindenek felett álló érdekében lehet figyelmen kívül hagyni. Ebben az esetben a bíróság határozza meg a gyermek és a hozzátartozó közötti kapcsolattartás szabályait.
- A más személyek láthatási és tartózkodással kapcsolatos joga rokonságtól függetlenül: a bíróság ezt a jogot csak rendkívüli körülményekre tekintettel ítéli meg.
- A gyermek tartásához és neveléséhez való hozzájárulás kötelezettsége a szülők együttélése alatt: a szülők különválása esetén ez a kötelezettség gyermektartásdíj formájában teljesíthető, amelyet a gyermek szükségletei és az egyes szülőknek a hozzájárulási képessége határoz meg; a gyermek nagykorúvá válását követően is fennállhat ez a kötelezettség, ha a gyermek nem tudja eltartani magát.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A szülők házasságának felbontása vagy a különválás főszabály szerint nem módosítja a szülői felügyelet gyakorlásának feltételeit, azt továbbra is mindkét szülő közösen gyakorolja. A szülőknek továbbra is együtt kell meghozniuk a gyermek életével kapcsolatos fontos döntéseket (tartás, nevelés, iskolaválasztás stb.).

A bíróság csak akkor ítéli meg a szülői felügyelet gyakorlását az egyik szülő javára, ha ez a gyermek érdekeit szolgálja. Ebben az esetben a szülői felügyelet gyakorlására kijelölt szülő egyedül hozza meg a gyermekkel kapcsolatos döntéseket. A másik szülő azonban jogosult arra, hogy tájékoztatást kapjon és figyelemmel kísérje a gyermek tartását és nevelését. Súlyos okokon alapuló kivételektől eltekintve ez a szülő rendelkezik láthatási és tartózkodással kapcsolatos joggal is. Ezért a szülők különválása esetén mindkét szülőnek tartani kell a kapcsolatot a gyermekkel, és tiszteletben kell tartani a gyermek és a másik szülő közötti kapcsolatot.

Ha az a szülő, akinek a szülői felügyeleti jogát megszüntették, úgy véli, hogy a másik szülő nem a gyermek érdekében gyakorolja a szülői felügyeletet, bírósághoz fordulhat a jogvita rendezése érdekében. Ebben az esetben a bíróság szükség esetén a szülői felügyelet odaítéléséről hozott döntését vagy a szülői felügyelet gyakorlásának feltételeit megváltoztathatja.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A szülők különválása esetén a közös szülői felügyelet azt feltételezi, hogy a szülők között általános megállapodás és egyetértés áll fenn annak érdekében, hogy a szülői felügyelet gyakorlásával, valamint a gyermek tartásával és nevelésével kapcsolatos döntéseket illetően folyamatosan és konstruktívan együtt tudjanak működni. A családjogi ügyekben eljáró bíró mindig a gyermek érdekeit szem előtt tartva hozza meg döntését.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A kérelmező a kerületi bírósághoz (*tribunal d'arrondissement*) benyújtott kérelemmel a családjogi ügyekben eljáró bíró elé viheti az ügyet. A kereseti kérelemben fel kell tüntetni a kérelem keltét és célját, a felek vezeték- és keresztnévét, címét, valamint születési dátumát és helyét. Ha a felperes nem Luxemburgban lakik, a kérelemben fel kell tüntetni egy luxemburgi kézbesítési címet. A feleknek nem kötelező ügyvédi képviselőt igénybe venni. A bíróság hivatala (*greffe*) 15 napon belülre idézi a feleket, kivéve, ha a határidőt az új polgári perrendtartás (*Nouveau Code de procédure civile*) alapján távolság miatt meghosszabbítják.

A főszabály alóli kivételként nem a családjogi ügyekben eljáró bíró, hanem a polgári bíróságként eljáró kerületi bíróság bírálja el a szülői felügyelet teljes körű vagy részleges megszüntetésére irányuló keresetet. Az egyik szülő lakóhelye (*domicile*) vagy tartózkodási helye (*résidence*) szerinti kerületi bíróságnál működő ügyészhez kell benyújtani ezt a keresetet. Ha a szülőknek nincs ismert lakóhelye vagy tartózkodási helye Luxemburgban, a gyermekek tartózkodási helye szerinti kerületi bíróság elé kell terjeszteni a keresetet. Amennyiben nem mindegyik gyermek tartózkodik ugyanabban a kerületben, a kereset a luxembourgi kerületi bíróság elé kerül (a diekirchi kerületi bíróság helyett). Az ügyész megvizsgálja a kiskorú családjának helyzetét és a szülők megfelelő jellemét. A szülőket felhívják arra, hogy terjesszék a bíróság elé az általuk megfelelőnek tartott észrevételeket és kifogásokat. A szülői felügyelet megszüntetésére irányuló kereseti kérelemnek tartalmaznia kell a tényeket, és csatolni kell az azokat alátámasztó dokumentumokat. A bírósági tisztviselő (*greffier*) értesíti a szülőket vagy azokat a felmenő ági hozzátartozókat, akivel szemben a keresetet benyújtották, és idézést bocsát ki velük szemben. A feleknek nem kötelező ügyvédi képviselőt igénybe venni. Mindenesetre a bíróság hivatalból vagy valamelyik fél kérelmére elrendelhet minden olyan ideiglenes intézkedést, amelyet a szülői felügyelet gyakorlásához szükségesnek tart. A bíróság hatályon kívül helyezheti vagy megváltoztathatja ezeket az intézkedéseket. Ha a szülő vagy gyám szeretné a megszüntetett jogok visszaállítását, kérelmet kell benyújtania az e jogok gyakorlására jogosult személy lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes bírósághoz.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A családjogi ügyekben eljáró bíróhoz a kerületi bírósághoz benyújtott kérelem útján kell keresetet előterjeszteni valamelyik szülőnek vagy az új polgári perrendtartás 1007-50. cikke szerinti ítélőképességgel rendelkező kiskorúnak. Nem kell ügyvédnek képviselni a feleket, kivéve, ha a házasságnak a házasság helyrehozhatatlan megromlásán alapuló felbontása iránti eljárásban vagy különválás iránti eljárásban nyújtják be a kérelmet. Ebben az esetben egy teljes körűen eljárni jogosult ügyvédnek (*avocat à la Cour*) kell képviselni a feleket.

A kérelmet papír alapon kell benyújtani az illetékes kerületi bíróság tisztviselőjéhez, amely bíróság a következő:

1° a család lakóhelye szerint bíróság;

2° ha a szülők külön élnek, a szülői felügyelet közös gyakorlása esetén azon szülő lakóhelye szerinti bíróság, akinél a kiskorú szokásos tartózkodási helye található, vagy azon szülő lakóhelye szerinti bíróság, aki a szülői felügyeletet kizárólagosan gyakorolja;

3° egyéb esetekben a nem az eljárást indító személy tartózkodási helye szerinti bíróság.

Közös kérelem esetén a felek választása szerint az egyik fél lakóhelye szerinti bíróság az eljáró bíróság. Az új polgári perrendtartás 1007-2. cikkében további információ található.

Ha a házasságnak a házasság helyrehozhatatlan megromlásán alapuló felbontása iránti eljárásban vagy különválás iránti eljárásban nyújtják be a kérelmet, az illetékes bíróság a házastársak közös lakóhelye szerinti bíróság, közös lakóhely hiányában az alperes házastárs lakóhelye szerinti bíróság.

A szülői felügyelet gyakorlásának megállapítására vagy megváltoztatására irányuló, valamint a láthatási és tartózkodásra vonatkozó jogokkal kapcsolatos kérelmek esetén az idézéstől számított egy hónapon belül megtartják a tárgyalást.

A családjogi ügyekben eljáró bíró előtti tárgyalás nem nyilvános. A tárgyalásra zárt ülésen kerül sor. Főszabályként a bíró egyedül jár el, de a jogvitát több bíróból álló tanács elé utalhatja, ha az ügy különösen bonyolult. A családjogi ügyekben eljáró bíró dönt az ideiglenes intézkedés iránti kérelmekről is.

A családjogi ügyekben eljáró bíró személyesen hallgatja meg a feleket, és kísérletet kell tennie a felek kibékítésére. A bíró javasolhatja a közvetítői eljárás igénybevételét. A bíró elrendelheti a család helyzetének vizsgálatát (*enquête social*) vagy egyéb bizonyításfelvételt. Amikor a családjogi ügyekben eljáró bíró a szülői felügyelet gyakorlásának feltételeiről dönt, figyelembe veheti többek között a szülők által korábban követett gyakorlatot, bármely korábban kötött megállapodást, a gyermek érzelmeit, a szülőknek a kötelezettségei ellátására és egymás tiszteletben tartására való képességét, valamint a vizsgálatok és a bizonyításfelvétel eredményeit.

Gyermektartásdíj vagy a gyermek tartásához és neveléséhez való hozzájárulás iránti kérelem esetén a családjogi ügyekben eljáró bíró kötelezheti a feleket vagy harmadik személyeket, hogy a felek jövedelmének, adósságának és keresetének megállapítása érdekében adjon tájékoztatást vagy nyújtson be üzleti könyvet vagy számviteli iratot.

A családjogi ügyekben eljáró bíró határozatával szemben 40 napon belül fellebbezés nyújtható be. Teljes körűen eljárni jogosult ügyvédnek kell ellenjegyezni a fellebbezést.

Amikor a családjogi ügyekben eljáró bíró már az ügy érdemében dönt, és rendkívül sürgős helyzet áll fenn, amelyet a kérelemben megfelelően alá kell támasztani, rendkívüli egyszerűsített eljárásban (*en référé exceptionnel*) ideiglenes intézkedés (*mesures provisoires*) iránti kérelem nyújtható be a családjogi ügyekben eljáró bírónak. Az ügy érdemében döntő kerületi bíróság tisztviselőjéhez kell benyújtani az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet. A feleknek nem kötelező ügyvédi képviselést igénybe venni.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Költségmentességben *assistance judiciaire* részesülhetnek azok a személyek, akiknek a jövedelme a luxemburgi jog szerint nem kielégítő. A költségmentesség igényléséhez ki kell tölteni egy kérdőívet, amely a Központi Szociális Segélyszolgálatnál (*Service central d'assistance sociale*) elérhető, és be kell nyújtani az illetékes ügyvédi kamara elnökéhez (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*), aki dönt az ügyben.

A költségmentesség kiterjed mindazon kérelem, eljárás és cselekmény során felmerülő valamennyi költségre, amellyel kapcsolatban engedélyezik. Így például kiterjed a bírósági illetékre és a nyilvántartásba vétel díjára; a hivatal költségeire, az ügyvédi díjakra, a bírósági végrehajtók díjára és költségeire, a közjegyzők díjára és költségeire, a technikusok díjára és költségeire, a tanúk juttatásaira, a tolmácsok és fordítók díjaira; a külföldön hatályos jogról szóló igazolás (*certificats de coutume*) költségeire; az útiköltségekre; a nyilvántartásba vétellel, a jelzáloggal és a dologi teherrel kapcsolatos alaki követelményekkel kapcsolatos illetékekre és díjakra; valamint szükség szerint az újságban történő közzététel költségeire.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A szülői felügyeletről hozott határozat ellen fellebbezés nyújtható be a fellebbviteli bírósághoz (*Cour d'appel*). A fellebbezés benyújtására nyitva álló határidő főszabály szerint 40 nap. A határidő azonban 15 nap a családjogi ügyekben eljáró bíró által a házasságnak a házasság helyrehozhatatlan megromlásán alapuló felbontása iránti eljárásban, különválás iránti eljárásban vagy rendkívüli gyorsított eljárásban az ideiglenes intézkedésről hozott határozata elleni fellebbezés esetén.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A családjogi ügyekben eljáró bíró, aki ütemtervet állapított meg a gyermek mindkét szülővel való együttélésére, vagy aki jóváhagyta a szülő vagy harmadik fél kapcsolattartási jogát, ezt követően végrehajtási intézkedésekkel egészítheti ki a határozatot. Meghatározza ezen intézkedések jellegét és végrehajtásukhoz szükséges intézkedéseket, a gyermek érdekét figyelembe véve. A bíró kényszerítő bírságot állapíthat meg a határozat végrehajtásának biztosítása érdekében.

A luxemburgi jog számos módot biztosít a szülői felügyeletről szóló határozat végrehajtására abban az esetben, ha rendszeresen megtagadják a határozat végrehajtását.

Először is, polgári jogi szankcióként a családjogi ügyekben eljáró bíró kényszerítő bírságot (*astreinte*) szabhat ki, hogy kikényszerítse a nem teljesítő szülőtől a kötelezettsége teljesítését. A gyermek tartózkodási helye szerint illetékes kerületi bírósághoz kell előterjeszteni a kényszerítő bírság kiszabása iránti keresetet.

Ha valamelyik szülő ismétlenül nem tesz eleget a lakhatási és tartózkodással kapcsolatos jogra vagy a váltakozó lakóhelyre vonatkozó bírósági határozatoknak, a családjogi ügyekben eljáró bíró családjogi közvetítői eljárást javasolhat. Ha továbbra sem

hajtják végre a határozatot, a bíró a sérelmet szenvedett szülő kérelmére a másik szülő javára biztosíthatja a szülői felügyeletet vagy a lakhatási és tartózkodással kapcsolatos jogot.

Másodszor, büntetőjogi szankciókat von maga után a gyermek láthatását elrendelő határozat teljesítésének elmulasztása. Az ügyészség hivatalból vagy a sértett feljelentése alapján vizsgálatot indíthat. A büntetőbíróságként eljáró kerületi bíróság büntetőjogi szankciókat szab ki, és adott esetben kártérítést állapít meg a sértettnek. A feleknek nem kötelező ügyvédi képviselést igénybe venni.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályaon kívül helyezésétől szóló, [2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet](#) („Brüsszel IIa.” rendelet) értelmében főszabály szerint a törvény erejénél fogva elismerik Luxemburgban az Európai Unió más tagállamának – Dánia kivételével – bírósága által a szülői felelősségre vonatkozóan hozott határozatot. Másképpen fogalmazva, külön eljárás nélkül el kell ismerni az ilyen ítéleteket.

Ugyanakkor egy másik uniós tagállam bírósága által a szülői felügyelet gyakorlására vonatkozóan az érintett felek közös gyermeke tekintetében hozott határozatot, amely az adott országban végrehajtható, és amelyet kézbesítettek vagy közöltek, csak akkor kell végrehajtani Luxemburgban, ha bármely érdekelt fél kérelmére Luxemburgban végrehajthatóvá nyilvánították. A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet ügyvéd útján kell benyújtani a kerületi bíróság elnökéhez. A kerületi bíróság elnökének határozatával szemben a fellebbviteli bírósághoz lehet fordulni. A fellebbviteli bíróság határozata ellen jogi okból fellebbezés nyújtható be a semmítőszékhez (*Cour de cassation*).

Megjegyzendő, hogy a láthatási joggal és a gyermek visszavételével kapcsolatos határozatok bizonyos körülmények esetén az előző bekezdésben ismertetett eljárás lefolytatása nélkül is elismerhetők és végrehajthatók.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A „Brüsszel IIa.” rendelet alapján bármely érdekelt fél kérheti a kerületi bíróság elnökétől, hogy egy másik uniós tagállam bírósága által a szülői felügyelet tárgyában hozott határozat el nem ismeréséről hozzon határozatot. Teljes körűen eljárni jogosult ügyvédnek kell képviselni a felet.

A határozat el nem ismerésére csak az alábbi okokból kerülhet sor:

- a határozat nyilvánvalóan ellentétes a közrenddel;
- a gyermeket nem hallgatták meg;
- nem tartották tiszteletben a védelemhez való jogot;
- a határozat összeegyeztethetetlen a hasonló eljárások során hozott határozatokkal.

Bármelyik fél fellebbezhet a fellebbviteli bírósághoz a kerületi bíróság elnökének határozata ellen. A fellebbviteli bíróság határozata ellen jogi okból fellebbezés nyújtható be a semmítőszékhez.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A bíróság által alkalmazandó jog kérdését meg kell különböztetni attól a kérdéstől, hogy mely bíróságok rendelkeznek joghatósággal. A szülői felügyelet ügyében illetékes bíróság a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság: a „Brüsszel IIa.” rendelet 8. cikke és a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-i hágai egyezmény 5. cikke. A hágai egyezmény meghatározza az alkalmazandó jogot is. A gyermek állampolgársága irreleváns. A gyermek személyének és vagyonának védelme érdekében hozandó intézkedésekre vonatkozó joghatósága a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti szerződő állam hatóságainak van, ami Luxemburgban a családjogi ügyekben eljáró bíró. A szülői felügyelet gyakorlására a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga vagy, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozik, az új szokásos tartózkodási hely szerinti állam joga irányadó.

További információ

[L'autorité parentale au Grand-Duché de Luxembourg](#) (Tájékoztató)

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 18/12/2019

Szülői felelősség - Magyarország

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség (szülői felügyelet) a gyakorlatban a kiskorú gyermek nevének meghatározását, a gyermek gondozását, nevelését, tartózkodási helyének meghatározását, vagyona kezelését, törvényes képviselőjének jogát és kötelességét, valamint a gyámnevezést és a gyámságból való kizárás jogát tartalmazza.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felügyeletet a szülők – megállapodásuk, vagy a gyámhatóság vagy a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – közösen gyakorolják, ha együtt élnek, és akkor is, ha már nem élnek együtt.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Magyarországon a gyámság az a jogintézmény, amely szülői felügyeletet gyakorló szülő hiányában a kiskorúak gondviselését, képviselőjét, vagyonának kezelését a gyámhatóság által kirendelt gyám személyén keresztül biztosítja. A gyámrendelés szükségességét bárki bejelentheti a gyámhatóságnál. A kiskorú gyermek közeli hozzátartozója, és az, akinek a gondozásában a gyermek él, továbbá a bíróság vagy más hatóság köteles értesíteni a gyámhatóságot a gyámrendelés szükségességéről.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülői felügyeletet a szülők – megállapodásuk vagy a gyámhatóság vagy a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – közösen gyakorolják akkor is, ha már nem élnek együtt. A külön élő szülők megállapodhatnak egymás között a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek megosztásában, de biztosítaniuk kell a gyermekük kiegyensúlyozott életvitelét (azaz pl. nem lehet a gyermek váltott elhelyezését alkalmazni, ha túl távol élnek egymástól a szülők, és ez megterhelő lenne a gyermek számára). A szülők egyezségét a bíróság hagyja jóvá. Amennyiben a szülők nem tudnak megegyezni a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek kérdésében, a bíróság dönt arról, hogy melyik szülő gyakorolja a szülői felügyeletet. A bíróság a döntés során azt mérlegeli, hogy a gyermek testi, szellemi, és erkölcsi fejlődése miként biztosítható a legkedvezőbbben.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A bírósághoz írásban benyújtott, a házasságnak a házastársak egyező akaratnyilvánításán alapuló felbontása esetén, az erre irányuló keresetlevél tartalmazza többek között a szülőknek a szülői felügyelet kérdésében történő megállapodását. Ezt a bíróság a házassági bontóperben jogerős végzéssel hagyja jóvá, e nélkül a közös megegyezésen alapuló felbontásra nincs lehetőség.

A házasság felbontása esetén a bíróságnak a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése felől - szükség esetén - erre irányuló kereseti kérelem hiányában is határoznia kell. Az elsőfokú bíróságnak fellebbezéssel meg nem támadott ítélete csak a fellebbezési határidő utolsó napjától számított tizenötödik nap elteltével emelkedik jogerőre.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A házastársak a házassági bontóper megindítása előtt vagy a bontóper alatt - saját elhatározásukból vagy a bíróság kezdeményezésére - kapcsolatuk, illetve a házasság felbontásával összefüggő vitás kérdések, mint például a szülői felügyelet kérdése - megegyezésen alapuló rendezése érdekében közvetítói eljárást vehetnek igénybe. A közvetítói eljárás eredményeként létrejött megállapodásukat perbeli egyezségbe foglalhatják, melyről a bíróság dönt. A bíróság, a szülői felügyelet megfelelő gyakorlása és az ehhez szükséges együttműködésük biztosítása érdekében, illetve a gyámhatóság, a gyámhatósági eljárás során kérelemre, vagy hivatalból, a hatáskörébe tartozó ügyekben kötelezően elrendelheti, hogy a szülők közvetítói eljárást vegyenek igénybe a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása, illetve a különélő szülő jogainak biztosítása érdekében.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság vita esetén, mindkét szülő, valamint indokolt esetben a gyermek meghallgatásával, dönt arról, hogy melyik szülő gyakorolja a szülői felügyeletet. Dönthet úgy, hogy az egyik szülőnek biztosítja a szülői felügyelet teljes körű gyakorlását, illetve úgy is, hogy bizonyos felügyeleti jogokat és kötelezettségeket az egyik, míg másokat a másik szülő gyakorolja. A bíróság a gyermekétől külön élő szülőt feljogosíthatja a gyermek gondozásával, nevelésével összefüggő egyes feladatok ellátására, és kivételesen a vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyeiben a törvényes képviselő teljes körű vagy részleges gyakorlására. Ha a

gyermek érdekei megkívánják, a gyermek sorsát érintő valamely lényeges kérdésben való döntés jogát a bíróság korlátozhatja vagy megvonhatja. A bíróság azonban közös szülői felügyeletet nem rendelhet el, az csak a szülők egyetértése nyomán jöhet létre, amelyet a bíróság jóváhagyhat.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Nem. Ha a bíróság a szülői felügyelet gyakorlására az egyik szülőt jogosítja fel, a gyermekétől külön élő szülő a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben továbbra is gyakorolhatja a szülői felügyeleti jogokat. Ilyen lényeges kérdésnek tekintendő a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A bíróság közös szülői felügyeletet nem rendelhet el, csupán jóváhagyhatja a szülők ez irányú egyezségét a házassági perben – a gyermek érdekeit mérlegelve. E jóváhagyás feltétele az, hogy a különélő szülőknek biztosítaniuk kell a gyermek kiegyensúlyozott életvitelét a közös szülői felügyelet gyakorlása során. Ha ezt a bíróság nem látja megvalósíthatónak, akkor megtagadhatja az egyezség jóváhagyását. Mindemellett, azonnali intézkedést igénylő helyzetekben az egyik szülő, a másik szülő késedelem nélküli értesítése mellett, önállóan is dönthet (pl. sürgős egészségügyi beavatkozásról).

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A szülői felügyelettel kapcsolatban mind a gyámhatósághoz, mind pedig a bírósághoz lehet fordulni, attól függően, hogy közös szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatban van-e vita a szülők között, vagy a szülői felügyelet bírósági rendezéséről van-e szó.

A pert annál a bíróságnál kell megindítani, ahol az alperes lakóhelye van (ennek hiányában az alperes tartózkodási helye), vagy ahol a házastársak utolsó közös lakóhelye volt.

A pert az illetékes bíróságnál keresetlevéllel kell megindítani. Az eljárás megindítását és a keresetlevél tartalmát illetően kérjük, tekintse meg a Hogyan kell eljárni témát is. A szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben az általánosan megjelölendő információkon túl a házasság megkötésére és a házasságból származott, életben levő gyermekek születésére vonatkozó adatokat is meg kell jelölni, illetve csatolni kell hozzá a gyermek születési anyakönyvi kivonatát.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Bírósági eljárás szülői felügyelet gyakorlásának rendezése és a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránti perben:

Ha a különélő szülők között nincs megállapodás, a bíróság dönt kérelemre vagy hivatalból arról, hogy melyik szülő gyakorolja a szülői felügyeletet. A bíróság a döntés során a gyermek érdekeit veszi figyelembe, és azt mérlegeli, hogy a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődése miként biztosítható a legkedvezőbbben.

A szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, a felügyelet, az egyes felügyeleti jogok gyakorlásának megváltoztatása, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése és az elhelyezés megváltoztatása iránt a szülő és a gyámhatóság indíthat pert. A pert a szülőnek a másik szülő ellen, a gyámhatóságnak mindkét szülő ellen kell megindítania. A harmadik személynél történő elhelyezés megváltoztatása iránti pert az ellen a személy ellen kell megindítani, akinél a gyermeket elhelyezték.

A bíróságnak az eljárása során mindkét szülőt, és indokolt esetben, vagy ha azt a gyermek maga kéri, a gyermeket is meg kell hallgatnia. Ha a gyermek a 14. életévét betöltötte, szülői felügyeletére és elhelyezésére vonatkozó döntést csak az egyetértésével hozhat a bíróság, kivéve ha a gyermek választása a fejlődését veszélyezteti.

A bíróság kötelezheti a szülőket, hogy a szülői felügyelet megfelelő gyakorlása és az ehhez szükséges együttműködésük biztosítása érdekében közvetítői eljárást vegyenek igénybe.

Gyámhatósági eljárás közös szülői felügyelet gyakorlásával összefüggő vitában:

Ha az együtt élő vagy különélő szülők a szülői felügyelet közös gyakorlása körébe tartozó kérdésekben nem tudnak megegyezésre jutni, a gyámhivatal döntését a lelkiismereti és vallásszabadság körébe tartozó kérdés kivételével bármelyik szülő kérheti.

Ha a szülői felügyelet közös gyakorlására jogosult különélő szülők megállapodnak abban, hogy a szülői felügyelettel kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket egymás között megosztják, vagy a jövőre nézve a szülői felügyeletet egyikőjük gyakorolja, a

gyámhivatal e megállapodásukat - kérésükre - jegyzőkönyvben rögzíti. A jegyzőkönyvben rögzíteni kell azt a tényt is, hogy a gyermek - megállapodásuk alapján - melyik szülő gondozásában nevelkedik, valamint, hogy a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben a szülői felügyeleti jogot közösen gyakorolják, feltéve, hogy a bíróság nem rendelkezett ettől eltérően.

A szülőket tájékoztatni kell arról, hogy ezt a megállapodásukat módosíthatják, valamint ezen megállapodásuk nem azonos hatályú a bíróságnak a házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti perben hozott határozatával.

A bíróság a házassági perben hivatalból is határoz ideiglenesen a kiskorú gyermek tartása és tartózkodási helyének valamelyik szülőnél vagy harmadik személynél történő kijelölése, a szülői felügyeleti jogok bővítése vagy korlátozása, illetve a szülő és gyermek közötti kapcsolattartás kérdésében.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

E kérdésben tekintse meg a Hogyan kell eljárni témát is.

A szülői felügyelet megszüntetése vagy visszaállítása iránti perekben, valamint a gyermek elhelyezésével és átadásával, valamint a kapcsolattartással összefüggő perekben a feleket jövedelmi és vagyoni viszonyaikra tekintet nélkül *tárgyi költségfeljegyzési jog* illeti meg. A tárgyi költségfeljegyzési jog azt jelenti, hogy az illetéket, és az eljárás során felmerülő egyéb költségeket az állam előlegezi a felek helyett, azonban a pereszes félnek az eljárás végén az államtól meg kell fizetnie ezeket a megelőlegezett költségeket.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben fellebbezésnek az általános szabályok szerint van helye. Fellebbezéssel élhet a szülő, és a gyermek is. A fellebbezés határideje a határozat közlésétől számított tizenöt nap.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében a végrehajtási lapot az *első fokon eljáró bíróság*, illetve - a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve a 1347/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, a Tanács 2201/2003/EK rendeletének (a továbbiakban: 2201/2003/EK tanácsi rendelet) 42. cikke szerint kiállított igazolással ellátott külföldi határozat (bírói egyezség) alapján - *a kötelezett, vagy a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíró*, Budapesten a *Budai Központi Kerületi Bíróság* állítja ki.

A gyermek átadására és elhelyezésére vonatkozó bírósági határozat (a bíróság által jóváhagyott egyezség) végrehajtása során a bíróság a végrehajtható okiratban - megfelelő határidő tűzésével - felhívja a kötelezettet az önkéntes teljesítésre és az önkéntes teljesítés elmaradása esetére elrendeli a gyermek rendőrség közreműködésével történő átadását.

A gyermeket a végrehajtást kérőnek, távollétében a gyámhatóság által jóváhagyott meghatalmazottjának, vagy a gyámhatóságnak kell átadni. A kötelezett a gyermek átadásakor köteles tájékoztatást adni az átvevő személynek a gyermek egészségi állapotáról, és egyéb olyan körülmény fennállásáról, amelynek nem ismerete a gyermek életét, testi épségét veszélyeztetheti.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Valamely tagállamban a szülői felelősség tárgyában hozott határozatot Magyarországon külön eljárás nélkül elismeri a bíróság. A határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.

Mindazonáltal, bármely érdekelt fél kezdeményezhet egy, a határozat elismeréséről vagy el nem ismeréséről szóló határozatot az illetékes bíróságnál.

Végrehajtás:

A szülői felelősség gyakorlásáról valamely tagállamban hozott határozat, amely az adott tagállamban végrehajtható, és amelyet kézbesítettek, Magyarországon akkor kerül végrehajtásra, ha bármely érdekelt fél kérelmére Magyarországon végrehajthatóvá nyilvánították.

A határozathozatal helye szerinti tagállam illetékes bírósága vagy hatósága bármely érdekelt fél kérelmére a 2201/2003/EK tanácsi rendelet 42. cikke alapján igazolást bocsát ki.

Az ilyen igazolással ellátott külföldi határozat (bíróági egyezség) alapján a kötelezett, vagy a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság végrehajtási lapot állít ki.

A külföldi bíróság határozata akkor hajtható végre, ha a határozat - jellegénél fogva - megfelel az alábbiaknak: a bíróság polgári ügyben hozott marasztaló határozata; a bíróság büntetőügyben hozott határozatának a polgári jogi igénnyel kapcsolatos marasztalást tartalmazó része; vagy a bíróság által jóváhagyott egyezség.

A végrehajtási lap alapján a végrehajtási eljárás már a hazai végrehajtási jogszabályok szerint történik.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Valamely tagállamban hozott határozatot Magyarországon külön eljárás nélkül elismeri a bíróság. A határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.

Mindazonáltal, bármely érdekelt fél kezdeményezhet egy, a határozat elismeréséről vagy el nem ismeréséről szóló határozatot az illetékes bíróságnál.

A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tárgyában hozott határozat ellen bármely fél jogorvoslatot nyújthat be.

A jogorvoslatot a peres eljárási szabályoknak megfelelően kell elbírálni.

A végrehajthatóvá nyilvánítás ellen jogorvoslatot a kézbesítésétől számított egy hónapon belül kell benyújtani. Ha az a fél, akivel szemben a végrehajtást kérik, más tagállamban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel (nem Magyarországon), a jogorvoslati határidő akár a személyes, akár a lakóhelyen történő kézbesítés időpontjától számított két hónap. A határidő a távolságra tekintettel nem hosszabbítható meg.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Magyarország részese a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, Hágában, 1996. október 19-én kelt Egyezménynek, amely az alkalmazandó jogra vonatkozó szabályokat is tartalmaz, illetve egyes kétoldalú jogsegélyszerződések is tartalmaznak ilyeneket.

A magyar belső jog alapján szülő és gyermek közötti családi jogi jogviszonyokra, így különösen a gyermek névviselésére, elhelyezésére, gondviselésére, törvényes képviselésére és vagyonának kezelésére - a tartási kötelezettséget kivéve - a gyermek személyes joga irányadó. Magyar állampolgár vagy Magyarországon lakó gyermek családi jogállására, illetőleg a közte és szülői között fennálló családi jogi jogviszonyokra - a tartási kötelezettséget ide nem értve - a magyar jogot kell alkalmazni, ha az a gyermekekre nézve kedvezőbb.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 13/09/2016

Szülői felelősség - Málta

TARTALOMJEGYZÉK

- [1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?](#)
- [2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?](#)

- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtagadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A fogalom a szülőknek a kiskorú gyermekekre vonatkozó, a máltai polgári törvénykönyv (máltai törvénytár 16. fejezet) szerinti jogait és kötelezettségeit foglalja össze. A „szülői felelősség” kifejezést a máltai jogi szabályozás „szülői hatalomként” használja, és az a felügyeleti jogot, a kapcsolattartási jogot, a lakóhelyre, utazásra vonatkozó döntéseket, tartási kötelezettséget, oktatást, valamint főbb egészségügyi kérdésekben való döntéseket, valamint a gyermek vagyonának kezelését foglalja magában.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A vér szerinti szülő, illetve örökbefogadás esetén az örökbefogadási eljárás lezárásától kezdve az örökbefogadó szülők. Ezenkívül az egyedülálló anya rendelkezik szülői felelősséggel, kivéve, ha az apa a gyermek anyjával együtt jegyezteti be a gyermek születését.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a gyermekekre vonatkozó gondozási végzést vagy bírósági végzést hoznak, a gyermek gondozásáért és a gyermek feletti felügyeletért a gyermekekről és fiatalokról (a gondozási végzésről) szóló törvény (máltai törvénytár 285. fejezet) szerint a miniszter felelős.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A házasság felbontása vagy különválás esetén erről bírósági határozatban vagy közvetítés segítségével döntenek. Emellett meghatározható a felek által közjegyző előtt aláírt, jogi kötőerővel rendelkező és végrehajtható megállapodásban is.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Amennyiben az ilyen megállapodás megkötésére a különválásra irányuló eljáráson kívül kerül sor, a megállapodást jóvá kell hagynia a bíróságnak és regisztrálni kell a központi nyilvántartásban ahhoz, hogy jogi kötőerővel bírjon. Másrészt, ha a szülői felelősségre vonatkozó megállapodás megkötésére a különválásra vagy a házasság felbontására irányuló eljárás során kerül sor, a megállapodást be kell terjeszteni az ezen eljárásban eljáró bírósághoz, és a bíróság határozatot hoz a megállapodás jóváhagyásáról vagy elutasításáról.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Ilyen esetben egy alternatív módszer a közvetítési eljárás. Amennyiben a szülők ezen eljárás során sem jutnak megállapodásra, a polgári bíróság (családjogi csoport) előtt kell eljárást indítani.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíró minden, a gyermek jólléte szempontjából fontos kérdésben dönthet, ilyen például a gyermek tartózkodási helye, hogy mely szülő rendelkezik felügyeleti joggal, a láthatási és kapcsolattartási jogok, valamint a gyermekre vonatkozó tartásdíj-fizetési kötelezettség.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A bíróság ritkán bízta meg a gondozással és felügyelettel az egyik szülőt, de erről eseti alapon kell döntenie. Amennyiben azonban a bíróság a gondozással és a felügyeleti jog gyakorlásával az egyik szülőt bízta meg, bizonyos kérdésekben továbbra is csak a másik szülő hozzájárulásával lehet döntenie, ilyen különösen a kapcsolattartás vagy a kiskorú gyermek harmadik országba való elvitele, amelyek közvetlen hatással lennének a felügyeleti joggal nem rendelkező szülő kapcsolattartási jogaira.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ez azt jelenti, hogy a gyermekkel kapcsolatos kérdésben a szülők egyeztetnek és közösen hozzák meg a döntéseket. Ez nem vonatkozik a mindennapi tevékenységekre, beletartoznak viszont a tartózkodási helyre, oktatásra és egészségi állapotra vonatkozó fontos döntések. A [polgári törvénykönyv](#) 136. cikkének (3) bekezdése meghatározza azokat a különös intézkedéseket, amelyek meghozatalához mindkét szülő hozzájárulására szükség van.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ha a közvetítés sikertelen, a polgári bíróságon (annak családügyi csoportjánál) kell keresetet benyújtani. Nincs hivatalos felsorolás a szükséges dokumentumokról, így tehát minden releváns dokumentumot és igazolást csatolni lehet a keresethez, különösen azokat, amelyek a szülői felelősséget tanúsítják, ideértve a gondozásra és felügyeletre vonatkozó megállapodásokat és a meghozott határozatokat.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A kérelem ügyében kitűzik a tárgyalás időpontját. Az ügy tárgyalása során a bíró meghallgatja a feleket és a felek által beidézett egyéb tanúkat. A bíróság emellett, ha szükségesnek tartja, kijelölhet szociális munkásokat és pszichológusokat, hogy jelentést készítsenek a gyermekről. A bíróság által kijelölt szakértők a szülők, a gyermek és az ügyben érintett, különös szakértelemmel bíró további személyek meghallgatását követően készítik el jelentésüket. Sürgősségi eljárásra akkor kerül sor, ha a kérelmet benyújtó fél a sürgősséget megfelelően alátámasztó okokra hivatkozik. A kiskorú gyermek érdekében a sürgős kérdésekben ideiglenes intézkedést lehet hozni, például a távozás megakadályozása, a gondozás és felügyelet stb. terén.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, lehetőség van költségmentesség kérelmezésére, de a kérelmező vonatkozásában a bíróságok szervezetéről és a polgári perrendtartásról szóló törvény (máltai törvénytar [12. fejezet](#)) harmadik könyvének X. fejezete alapján a rászorultság vizsgálatára kerül sor. A költségmentességről a [költségmentességre vonatkozó tájékoztatóból](#) tudhat meg többet.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Csak jogkérdésben lehet fellebbezni, például, ha a felek egyike nem idézhetett be tanúkat és a bíróság e döntését nem indokolta. Ilyen esetben a fellebbviteli bíróságnál lehet fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A polgári bíróság (családjogi csoport) által hozott határozat automatikusan végrehajtható, amennyiben azonban az egyik fél nem tesz eleget az ilyen határozatnak, a szülő, akinek szülői felelősségét korlátozták, bejelentést tehet a rendőrségen, és a rendőrség büntetőeljárást indít a törvényszék előtt a végrehajtás foganatosítása, valamint pénzbírság és/vagy szabadságvesztés elrendelése érdekében. Emellett a bírósági határozat megváltoztatása érdekében kérelem nyújtható be a polgári bírósághoz (annak családjogi csoportjához).

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az alkalmazandó eljárás a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003/EK rendeletben (Brüsszel IIa. rendelet) szereplő eljárás, amely szerint az illetékes bíró igazolást bocsát ki, amelyet a bírósági határozattal és a határozat elismerésére és végrehajtására irányuló kérelemmel együtt be kell nyújtani a polgári bíróságon (annak családjogi csoportjánál). A kérelemben meg kell jelölni egy értesítési címet is. Minden dokumentumot le kell fordítani máltai nyelvre vagy angolra.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az elismerést ugyanazon bíróság előtt lehet megtámadni, mint amelyhez az elismerésre és végrehajtásra irányuló kérelmet benyújtották. Ezt a kérelemre adott válaszban lehet megtenni, és e válaszban meg kell jelölni az elismerés és végrehajtás megtagadását megalapozó okokat.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Az alkalmazandó jog a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 10/07/2019

Szülői felelősség - Hollandia

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [nl](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítónk.

TARTALOMJEGYZÉK

- [1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?](#)
- [2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?](#)
- [3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?](#)
- [4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?](#)

- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A „szülői felelősség” a kiskorú gyermek feletti hatalmat, valamint a gyermek nevelésére és gondozására irányuló felelősséget foglalja magában.

A polgári törvénykönyv (*Burgerlijk Wetboek*) 1. könyvének 247. cikke a következőket mondja ki a témában:

1. *A szülői hatalom a szülőknek a kiskorú gyermek gondozására és nevelésére irányuló jogát és kötelezettségét foglalja magában.*
2. *A „gondozás és nevelés” körébe tartozik a gyermek mentális és fizikai jóllétére, valamint biztonságára irányuló gondoskodás és az ezekért vállalt felelősség, valamint a gyermek személyiségfejlődésének elősegítése. A szülők a gyermek gondozása és nevelése során nem alkalmazhatnak mentális és fizikai erőszakot, illetve más megalázó módszert.*
3. *A szülői hatalom körébe tartozik a szülő kötelezettsége, hogy a gyermek másik szülővel való kapcsolatának fejlődését elősegítse.*
4. *Az a gyermek, aki felett szülei közös felügyeletet gyakorolnak, a házasság elhalálózáson kívüli más okból való megszűnését, a különválást, a bejegyzett élettársi kapcsolat elhalálózáson kívüli más okból történő megszűnését, illetve – amennyiben a 252. cikk (1) bekezdése szerinti bejegyzés megtörtént – az együttélés megszűnését követően továbbra is jogosult a mindkét szülő általi, egyenlő mértékű gondoskodásra és nevelésre.*
5. *A (4) bekezdés alkalmazásában a szülők megállapodásban vagy szülői felügyeleti tervben szabályozhatják azon gyakorlati akadályok kezelését, amelyek a házasság elhalálózáson kívüli más okból való megszűnésével, a különválással, a bejegyzett élettársi kapcsolat elhalálózáson kívüli más okból történő megszűnésével, illetve – amennyiben a 252. cikk (1) bekezdése szerinti bejegyzés megtörtént – az együttélés megszűnésével összefüggésben merülhetnek fel, de csak addig és annyiban, amíg az érintett akadályok fennállnak.*

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülőket illeti meg a gyermek gondozására és nevelésére irányuló hatalom és felelősség. E szabály alól azonban vannak kivételek.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők nem képesek vagy nem kívánnak élni szülői hatalmukkal vagy felelősségükkel gyermekeik felett, a szülői hatalmat a bíróság egy másik személyre ruházhatja át.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A házasság felbontását követően mindkét szülő fenntartja a gyermekeik feletti szülői hatalmat. A gyermekek neveléséért és gondozásáért továbbra is mindkét szülő felel. E szabály alól azonban vannak kivételek. Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy a bíróság kérelemre az egyik szülőre ruházza a felügyeleti jogot. Az anyaságot vagy apaságot (amelyek fogalmilag nem azonosak a szülői hatalommal), valamint az ezekhez kapcsolódó jogokat és kötelezettségeket emellett a házasság felbontása esetén elkészített szülői felügyeleti tervben eltérően is szabályozni lehet.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A házasság felbontása esetén a közösen elfogadott szabályokat szülői felügyeleti tervbe kell foglalni, amelyet a bíróság ellenőriz. A házasság felbontását a bíróság mondja ki.

Lásd még: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/checklist-bij-scheiden-of-uit-elkaar-gaan>

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Az anyasággal vagy apasággal összefüggő jogviták rendezésére az egyik lehetőség a közvetítés.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bírósági határozat a szülői felügyeleti terv minden elemére kiterjed, ideértve a felügyeleti jogot, a gyermek gondozására és nevelésére vonatkozó feladatok megosztását, valamint a gyermek elsődleges tartózkodási helyét.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Nem. A felügyeleti jogot gyakorló szülő köteles a felügyeleti joggal nem rendelkező szülőt értesíteni a gyermekkel [HM-B1] és a gyermek vagyonával kapcsolatos fontos kérdésekről és köteles egyeztetni a másik szülővel a gyermekre vonatkozó döntésekről. Végül soron azonban a felügyeleti joggal rendelkező szülő hozhatja meg a döntést.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Azt jelenti, hogy mindkét szülőt megilletik és terhelik a felügyeleti joggal rendelkező szülő jogai és kötelezettségei (lásd az 1. kérdést), amennyiben a szülők a szülői felügyeleti tervben a gyermek gondozásával és nevelésével kapcsolatos feladatok eltérő megosztásáról állapodtak meg.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A gyermek feletti felügyeleti jog megszerzése érdekében a gyermek lakóhelye szerint illetékes bírósághoz kell kérelmet benyújtani. A csatolandó dokumentumok a szülő és a gyermek helyzetétől függenek. A szükséges dokumentumokra vonatkozó információ a www.rechtspraak.nl weboldalon [Eljárási szabályok \(procesreglement\)](#) Felügyeleti és kapcsolattartási jog (*Gezag en omgang*) pontjában található. Ebben a kérdésben ügyvéd nyújthat segítséget.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Nincsenek az említett helyzetekre vonatkozó különleges eljárások. Igen, van lehetőség ideiglenes intézkedésekre irányuló eljárásra.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, bizonyos feltételek mellett lehetőség van költségmentesség igénybevételére. E kérdésben [további információ](#) a Költségmentességi Tanács (*Raad voor Rechtsbijstand*) weboldalán található.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a fellebbviteli bíróságnál (*gerechtshof*).

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

Ilyen esetben a rendes bírósági eljárás szabályait kell alkalmazni.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Főszabály szerint semmit nem kell tenni. Ha a tagállam részes fele a Brüsszel IIa. rendeletnek, az elismerés automatikusan történik. E rendeletet Dánia kivételével az Európai Unió minden tagállamában alkalmazni kell.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A fellebbezést a határozatot meghozó ország bíróságánál kell benyújtani.

Hollandiában a családjogi ügyben való fellebbezés során ügyvédi képviselettel kell eljárni. Az ügyvéd a fellebbviteli bíróság [hivat alához](#) nyújtja be a fellebbezést. A bíróság családjogi ügyben hozott döntését követően az ügyvédnek három hónap áll rendelkezésre a fellebbezésre. A fellebbviteli bíróság szigorúan érvényesíti e határidőt. A fellebbezés benyújtásának hivatalos napja az a nap, amikor a fellebbezés benyújtására irányuló kérelem beérkezik a bíróság hivatalához.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A holland bíróságok kizárólag a holland jogot alkalmazzák.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg. Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 01/10/2019

Szülői felelősség - Ausztria

TARTALOMJEGYZÉK

- [1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?](#)
- [2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?](#)
- [3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?](#)
- [4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?](#)
- [5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?](#)
- [6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?](#)
- [7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?](#)

- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A felügyeleti jog (szülői felelősség) a szülők joga és kötelezettsége. Többek között a gyermek gondozását és nevelését, a gyermek vagyonának kezelését és a gyermek képviselétét foglalja magában (osztrák polgári törvénykönyv – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch* – 158. cikk).

Az osztrák polgári törvénykönyv 160. cikke szerint a gyermekről való gondoskodás elsősorban a gyermek fizikai jóllétének és egészségének biztosítása, valamint közvetlen felügyelete, a gyermek nevelése pedig különösen a gyermek fizikai, mentális, érzelmi és erkölcsi fejlődésének biztosítása, a gyermek tehetségének, képességeinek, preferenciáinak és fejlődési potenciáljának elősegítése, valamint iskoláztatása/szakmai képzése. A gondoskodáshoz hozzá tartozik emellett a gyermek orvosi kezelése, a gyermek neveléséhez pedig a gyermek tartózkodási helyének megválasztása (osztrák polgári törvénykönyv 162. cikk) és ennek megfelelően például a külföldre utazásra, az iskola kiválasztására, valamint a gyermek vallásának megválasztására és annak megváltoztatására irányuló döntések is. A szülő gyermeknevelésre irányuló joga magában foglalja ezenkívül a gyermek elnevezésének jogát is.

A gyermek vagyonának kezelése alatt például a gyermek tartását (annak meghatározását, módosítását, megszerzését, beszedését és felhasználását) kell érteni. Az osztrák polgári törvénykönyv 164. cikke kimondja, hogy a szülők a gyermek vagyonát „a gondos szülő körültekintésével” kell, hogy kezeljék.

A gyermek „törvényes képviselése” a jogi ügyleteknek a gyermek nevében való kezelésére irányuló jog és kötelezettség. A törvényes képviselő magában foglalja a gyermek olyan ügyekben való képviselétét, amelyek során közvetlenül a gyermeket ruházzák fel jogokkal vagy terhelik kötelezettségekkel, valamint a gyermek nevében a jóváhagyás megadását is. A törvényes képviselő jelentheti a gyermek nevelésének és gondozásának, valamint a gyermek vagyona kezelésének „külső” oldalát (pl. orvosi kezelésre irányuló szerződés megkötése orvossal, a gyermekre vonatkozó gyógykezeléshez való hozzájárulás), szemben e feladatok tényleges, „belső” ellátásával (pl. gyógyszer beadása, a gyermek pelenkájának kicserélése, a házi feladat elvégzésének ellenőrzése). A törvényes képviselő e (szűken értelmezett) területeken kívül is érvényesül, például a gyermek nevének vagy állampolgárságának megváltoztatása, a házasságon kívül született gyermekre vonatkozó apaság elismerésének kérése vagy a gyermek személyiségi jogainak gyakorlása során.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Főszabály szerint, ha a gyermek házasságban születik vagy, ha a szülők a gyermek születését követően házasságot kötnek egymással, mindkét szülő rendelkezik felügyeleti joggal a gyermek tekintetében (osztrák polgári törvénykönyv 177. cikk (1) bekezdés). Ha a gyermek házasságon kívül születik, a jogszabály szerint csak az anya gyakorolja a gyermek felett a felügyeleti jogot (osztrák polgári törvénykönyv 177. cikk (2) bekezdésének első mondata).

Az osztrák polgári törvénykönyv 177. cikk (2) bekezdésének második mondata kimondja, hogy a nem házas szülők a jogkövetkezményekre való figyelmeztetést követően az anyakönyvvezető előtt személyesen kijelenthetik, hogy mindketten felelősséget vállalnak a gyermek felügyeletéért, feltéve, hogy a felügyeleti jogról bíróság még nem rendelkezett. Ha a szülők nem egy háztartásban élnek, meg kell egyezniük arról, hogy melyik szülő lesz a gyermek elsődleges gondviselője. A szülők ehelyett bíróság előtt megállapodást is köthetnek vagy a megállapodásukat benyújthatják a bírósághoz (osztrák polgári törvénykönyv 177. cikk (3) bekezdés). A bíróság a felügyeleti jogot mindkét szülő számára is megítélheti (osztrák polgári törvénykönyv 180. cikk (2) bekezdés).

A közös felügyeletet kizárólag bírósági határozattal lehet megszüntetni. A bíróságoknak ez esetben a vita békés rendezésére kell törekedniük. Amennyiben azt nem sikerül elérni, a bíróság az egyik szülőt vagy újból mindkét szülőt bízza meg a felügyeleti jog gyakorlásával (osztrák polgári törvénykönyv 180. cikk). Ha a bíróság közös felügyeletet rendel el, meg kell határoznia azt a háztartást, amelyben a gyermeket elsődlegesen gondozni fogják. E döntések meghozatala során a bíróságnak mindig a gyermek érdekét kell elsősorban szem előtt tartania.

Ha az egyik szülő gyakorolja a felügyeleti jogot, a másik szülőt az osztrák polgári törvénykönyv 189. cikke értelmében a gyermekkel való személyes kapcsolattartásra irányuló jog és tájékoztatáshoz, véleménynyilvánításhoz és képviselőhöz való jog illeti meg.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a szülők akadályoztatva vannak a felügyeleti jog gyakorlásában, a bíróságnak el kell döntenie, hogy melyik nagyszülőket (vagy azok hiányában melyik nagyszülőt) vagy melyik nevelőszülőket (vagy nevelőszülőt) ruházza fel a gyermek feletti felügyeleti joggal. Ha a felügyeleti jogot a nagyszülők vagy nevelőszülők gyakorolják, a párokat általában előnyben kell részesíteni az egyedüli nagyszülővel vagy nevelőszülővel szemben, kivéve, ha nem ez felel meg a gyermek érdekének. Ha a gondoskodás valamelyik részét egyik szülő sem tudja biztosítani, szintén e rendelkezést kell alkalmazni. A gyermek jólléte minden esetben a legfontosabb szempont a felügyeleti jog odaítélése során.

Ha az egyedüli felügyelettel rendelkező szülő akadályoztatva van a felügyeleti jog gyakorlásában, a bíróságnak határoznia kell arról, hogy ez esetben a felügyeleti joggal részben vagy egészben a másik szülőt, a nagyszülőket vagy nagyszülőt, illetve nevelőszülőket (vagy nevelőszülőt) ruházza fel. A nagyszülővel és a nevelőszülővel szemben a másik szülőt előnyben kell részesíteni, feltéve, hogy e szülőnél biztosítható a gyermek jólléte.

Ha nincsenek olyan szülők, nagyszülők vagy nevelőszülők, akiket a felügyeleti joggal meg lehet bízni, a gyermek felügyeletével más megfelelő személy is felruházható (osztrák polgári törvénykönyv 204. cikk). E személy kiválasztása során a gyermek jólléte az elsődleges szempont; emellett a gyermek és a szülők kívánságát is figyelembe kell venni (osztrák polgári törvénykönyv 205. cikk (1) bekezdés). Először a hozzátartozók közül kell választani, majd ezt követően a gyermekhez közel álló más személyek, végül pedig más megfelelő személyek – például a gyermekek és fiatalok jóllétéért felelős intézmények – jöhetnek szóba (osztrák polgári törvénykönyv 209. cikk).

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A közös felügyelet a házasság felbontását vagy érvénytelenítését követően is fennáll. Amennyiben azonban a szülők a korábbiakhoz hasonlóan szeretnék fenntartani a közös felügyeletet, észszerű határidőn belül megállapodást kell benyújtaniuk a bírósághoz, amelyben meghatározzák, hogy elsősorban melyik szülőnél él majd a gyermek. Ha a megállapodás a gyermek érdekét szolgálja, a bíróság jóváhagyja azt. A szülők azonban nem oszthatják meg a felügyeleti jogot oly módon, amely például az egyik szülőre ruházza a gyermek gondozásával és nevelésével járó felelősséget, míg a másik szülő kizárólag a gyermek vagyonának kezelésére és a gyermek képviselőjére jogosult; annak a szülőnek, akinél a gyermek elsődlegesen lakik, minden esetben teljeskörű felügyeleti joggal kell rendelkeznie. Amennyiben a házasság felbontását követő észszerű határidőn belül nem nyújtják be a megállapodást vagy az nem felel meg a gyermek érdekének és az ügyet nem sikerül békés módon rendezni, a bíróságnak kell döntenie arról – szükség esetén a közvetítést követően –, hogy a jövőben mely szülőt illeti meg az egyedüli felügyeleti jog.

A szülők úgy is dönthetnek, hogy a házasság felbontását követően kizárólag az egyik szülő tartja fenn a gyermekre vonatkozó felügyeleti jogát. Ilyen esetben természetesen nincs szükség azon szülőt kijelölő megállapodásra, akinél a gyermek elsődlegesen lakni fog. E rendelkezés nem csak a házasság felbontásának esetében, hanem olyankor is alkalmazandó, ha a gyermek szülei még házasok, de tartósan külön élnek. Ilyen esetben a bíróság kizárólag az egyik szülő kérelmére határoz.

A szülők házasságának felbontását követően a felügyeleti jog gyakorlására vonatkozó fenti információk vonatkoznak az élettársak különválásának esetére is. A bíróság a házasságon kívül született gyermek szülei számára is elrendelheti a közös felügyeletet, ha a közös háztartás felbomlott vagy a szülők soha nem is tartottak fenn közös háztartást, feltéve, hogy a szülők megállapodnak a gyermek lakóhelyében és e megállapodás a gyermek érdekét szolgálja.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Lásd a 4. kérdést.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A szülők tanácsadás érdekében felvehetik a kapcsolatot a gyermekjóléti vagy ifjúsági szolgálatokkal (családi tanácsadás), illetve magánszervezetekkel is. A szülők emellett közvetítést, pártanácsadást vagy szülői tanácsadást, illetve egyéb tanácsadó szolgáltatásokat vehetnek igénybe.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A gyámügyi bíróság (*Pflegschaftsgericht*) bírója csak a felügyeleti jogra és kapcsolattartási jogra vonatkozó eljárások hivatalos megindítására és tárgyalására jogosult. Ha a gyermek jólléte súlyos veszélyben van, értesíteni kell a gyermek- és ifjúsági jóléti szolgálatokat. Ha a gyermek közvetlen veszélynek van kitéve, ezek meg tudják hozni a megfelelő intézkedéseket, ideértve a legsúlyosabb esetekben a felügyeleti jog megvonását is.

A bíróság a gyermektartásról csak a gyermek törvényes képviselőjének vagy a tartásra jogosult nagykorú személynek a kérelmére dönthet, hivatalból nem. A gyermektartást peren kívüli eljárásban (*Außerstreitverfahren*) lehet követelni. Ez vonatkozik a nagykorú gyermekekre is. Ennek lefolytatásáért a bírósági tisztviselők (*Rechtspfleger*) felelősek.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A felügyeleti joggal nem rendelkező szülő jogosult a felügyeleti jogot gyakorló személy általi, megfelelő időben történő tájékoztatásra a gyermekre vonatkozó fontos kérdésekről, valamint közös felügyelet esetén az együttes képviseletet igénylő tervezett intézkedésekről (osztrák polgári törvénykönyv 167. cikk (2) és (3) bekezdés) és jogosult észrevételeket tenni e kérdésekben (tájékoztatáshoz és véleménynyilvánításhoz való jog). Ezen észrevételeket figyelembe kell venni, ha azokban kifejezett kívánság jobban megfelel a gyermek érdekeinek. E jogok a kevésbé fontos ügyekre is kiterjednek (feltéve, hogy azok nem csupán mindennapi kérdések), ha a felügyeleti jogot nem gyakorló szülő hajlandósága ellenére nem áll rendszeres, személyes kapcsolatban gyermekével, például, mert a körülmények ezt nem teszik lehetővé, vagy mert a gyermek elutasítja a kapcsolattartást (osztrák polgári törvénykönyv 189. cikk (3) bekezdés).

Ha a felügyeleti joggal rendelkező szülő tartósan nem tesz eleget e kötelezettségeinek, a bíróság kérelemre, illetve ha a gyermek jólléte veszélyben van, hivatalból is meghozhatja a szükséges intézkedéseket (osztrák polgári törvénykönyv 189. cikk (4) bekezdés). A bíróság például konkrét utasításokat adhat a kötelezettségeit nem teljesítő szülőnek, vagy feljogosíthatja a felügyeleti jogot nem gyakorló szülőt, hogy az orvostól vagy az iskolától maga szerezzé be a tájékoztatást. Ha a felügyeleti joggal rendelkező szülő magatartásával veszélynek teszi ki a gyermek jóllétét, a felügyeleti jogát az osztrák polgári törvénykönyv 181. cikke szerint részben vagy egészben meg lehet vonni.

A tájékoztatáshoz és a véleménynyilvánításhoz való jogot a bíróság csak akkor korlátozhatja vagy vonhatja meg, ha azok gyakorlása súlyosan veszélyezteti a gyermek jóllétét. Ugyanez alkalmazandó, ha az érintett szülő visszaél a jogaival vagy olyan módon gyakorolja azokat, amely a másik szülő számára elfogadhatatlan. E jogok akkor is megszűnnek, ha a szülő indoklás nélkül megtagadja a gyermekkel való kapcsolattartást (osztrák polgári törvénykönyv 189. cikk (2) bekezdés).

A felügyeleti jogot mindig a gyermek érdekét legmegfelelőbben szolgáló módon kell gyakorolni. A gyermek érdekének meghatározása során figyelembe kell venni a gyermek személyiségét és szükségleteit, különösen tehetségét, képességeit, preferenciáit és fejlődési lehetőségeit, valamint a szülők életkörülményeit.

A gyermek jóllétének biztosítása érdekében a felügyeleti joggal rendelkező minden személynek (szülők, nagyszülők, nevelőszülők, egyéb személyek), valamint a gyermekre vonatkozó egyéb jogokkal és kötelezettségekkel (pl. kapcsolattartási jog) rendelkező személyeknek tartózkodniuk kell minden olyan magatartástól, amely károsíthatja a gyermek és a gyermek tekintetében jogokkal és kötelezettségekkel rendelkező személy közötti kapcsolatot, vagy megnehezítheti e személyek számára feladataik ellátását (megfelelő magatartásra vonatkozó követelmények [*Wohlverhaltensgebot*], az osztrák polgári törvénykönyv 159. cikke).

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Az egyedüli képviselő elvét kell alkalmazni a törvényes képviselőre, vagyis mindkét szülő egyedül jogosult és köteles képviselni a gyermeket. Az egyik szülő által tett jogi intézkedés tehát jogilag akkor is érvényes, ha a másik szülő azzal nem ért egyet (osztrák polgári törvénykönyv 167. cikk (1) bekezdés). A gyermek képviselőre jogosult mindkét szülő egyetértése csak az osztrák polgári törvénykönyv 167. cikkének (2) bekezdésében meghatározott esetekben (pl. a gyermek családi vagy utónevének megváltoztatása, a gyermek vallásának megválasztása vagy megváltoztatása, a gyermek harmadik személy gondozására bízása stb. esetén) szükséges.

A gyermek képviselőre jogosult másik szülő hozzájárulására és a bíróság jóváhagyására van szükség, ha a vagyonhoz kapcsolódó olyan kérdésben kell a gyermeket képviselni vagy nevében a hozzájárulást megadni, amely nem tartozik a rendes gazdálkodás körébe (osztrák polgári törvénykönyv 167. cikk (3) bekezdés). Ilyen például a vagyon elidegenítése vagy megterhelése, öröklési jogról való lemondás, örökség feltétel nélküli elfogadása vagy arról való feltétel nélküli lemondás, valamint megterhelt ajándék elfogadása.

A polgári eljárásokban mindkét szülő jogosult a gyermeket önállóan képviselni. Ha a szülők nem tudnak megállapodni, vagy a bíróság nem jelölte ki egyiküket vagy egy harmadik személyt a gyermek képviselőjeként, az a szülő lesz a képviselő, aki az első eljárási cselekményt (*Verfahrenshandlung*) megtette (osztrák polgári törvénykönyv 169. cikk). A szülőknek be kell tartaniuk a megfelelő magatartásra vonatkozó követelményeket (lásd a 9. kérdést).

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alakú szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A bíróságok hatásköréről és illetékességéről szóló törvény (*Jurisdiktionsnorm* – a továbbiakban: JN) 109. cikke értelmében az illetékes bíróság a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti körzeti bíróság (*Bezirksgericht*), vagy ha nincs Ausztria területén szokásos tartózkodási helye, a tényleges tartózkodási helye szerinti körzeti bíróság. Ha a gyermeknek nincs Ausztria területén tartózkodási helye, az illetékes bíróság a törvényes képviselő szokásos tartózkodási helye szerinti körzeti bíróság. Ha a törvényes képviselőnek nincs Ausztria területén ilyen tartózkodási helye, az a bíróság illetékes, amelynek a területén az egyik szülő szokásos tartózkodási helye található, egyébként pedig a bécsi belvárosi körzeti bíróság (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). A szokásos tartózkodási hely annyiban különbözik az (egyszerű) tartózkodási helytől, hogy a szokásos tartózkodási hely általában egy meghatározott folyamatos időtartamig (körülbelül hat hónapig) tartózkodási helyül szolgál.

Az egyedüli felügyeleti jog átruházására vagy a felügyeleti jogban való részvételre irányuló kérelmeket írásban, postai úton, vagy a körzeti bíróságon személyesen lehet benyújtani az úgynevezett „ügyfelfogadási napokon” (*Amtstage*), amelyeket hetente legalább egyszer, általában kedd délelőttként tartanak. A feleknek nem kell ügyvédi képviselővel eljárniuk. Amennyiben azonban képviselő segítségét kívánják igénybe venni, a feleket csak ügyvéd képviselheti (a peren kívüli eljárásokról szóló törvény 101. cikkének (1) bekezdése szerinti, „a jogi képviselőre vonatkozó relatív követelmény” [*relative Anwaltspflicht*]).

A kérelemnek tartalmaznia kell az ügy leírását, a kérelmező és képviselője családi-, utónevét és címét, szükség esetén az ismert egyéb felek nevét és címét, valamint a családi állapothoz kapcsolódó kérdésekben a felek születési helyét és idejét, valamint állampolgárságát (peren kívüli eljárásokról szóló törvény 10. cikk (3) bekezdés).

Ha a kérelem olyan formai vagy tartalmi hibában szenved vagy olyan mértékben hiányos, hogy az akadályozza a további eljárási lépéseket, a bíróság nem utasíthatja azt el azonnal, ehelyett meg kell kísérelni a kérelem kijavíttatását (peren kívüli eljárásról szóló törvény 10. cikk (4) bekezdés).

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Ilyen esetben a peren kívüli eljárásról szóló törvény szerinti peren kívül eljárást kell alkalmazni.

A bíróság a gyermek érdekében megfelelően ítéli meg vagy vonja el a felügyeleti jogot és a személyes kapcsolattartásra irányuló jogot, különösen a megbízható kapcsolat fenntartása és az egyértelmű jogi helyzet kialakítása érdekében. A bíróságnak ezen intézkedéseket olykor sürgősségi eljárásban, ideiglenes jelleggel kell meghoznia. Erre különösen a szülők házasságának vagy közös háztartásának felbontása esetén lehet szükség (osztrák polgári törvénykönyv 180. cikk (1) bekezdés 1. pont). E döntés a bíróság eltérő rendelkezésének hiányában ideiglenesen kötelező erővel rendelkezik és előzetesen végrehajtható.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A polgári perrendtartás (*Zivilprozessordnung* – a továbbiakban: ZPO) 63–73. cikke szerint a polgári eljárásban költségmentesség kérelemre biztosítható, ha a fél nem tudja anélkül fedezni az eljárás költségeit, hogy azzal ne kerülne a szükséges létfenntartási szint alá. A peren kívüli eljárásról szóló törvény 7. cikkének (1) bekezdése értelmében e rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a peren kívüli eljárásokra (például a gyermektartásra vonatkozó eljárásra).

A szükséges létfenntartási szint absztrakt értelemben egy munkavállaló statisztikai átlagjövedelme és a minimális létfenntartási szint között helyezkedik el. Akkor tekintendő úgy, hogy a szükséges létfenntartási szint veszélyeztetett, ha a fél és tartásra jogosult családja még szerény életkörülményeket sem tudna magának biztosítani, figyelembe véve a felhasználható vagyonukat, illetve a hosszabb eljárások alatt felhalmozható megtakarításokat. Lehetőség van részleges költségmentesség megítélésére is.

A költségmentességet csak akkor ítélik meg, ha a tervezett jogérvényesítés vagy védekezés nem tűnik nyilvánvalóan önkényesnek vagy hiábavalónak. Költségmentesség mind természetes, mind jogi személyek számára biztosítható. A fél állampolgársága e tekintetben nem releváns.

A költségmentesség különösen a bírósági illetékek, a tanúk, szakértők, tolmácsok díjai megfizetése, valamint – ha a félnek személyesen kell megjelennie – a fél útiköltségének megfizetése alóli ideiglenes mentesülést foglalja magában. Amennyiben jogszabály előírja az ügyvédi képviselést (például az 5000 eurót meghaladó összeget érintő jogvitákban, vagy a tartományi bíróságok [*Landesgerichte*] előtti eljárásban), vagy ha az ügy egyéb körülményeire tekintettel szükségesnek bizonyul, a fél számára ideiglenes jelleggel ingyenesen ki kell jelölni egy osztrák ügyvédet. Az ügyvéd az eljárást megelőzően jogi tanácsadást nyújt annak érdekében, hogy a jogvitát bíróságon kívül lehessen rendezni.

A polgári perrendtartás 71. cikke kimondja, hogy a költségmentességben részesülő felek kötelesek részben vagy egészben visszafizetni azokat az összegeket, amelyek megfizetése alóli ideiglenes jelleggel mentesültek és amelyek megfizetésére még nem került sor. Emellett a kirendelt ügyvéd számára is meg kell fizetniük a meghatározott díjakat, ha és amint arra a szükséges létfenntartás veszélyeztetése nélkül képesek. Az eljárás befejeztét követő három év elteltével a visszafizetési kötelezettséget már nem lehet érvényesíteni. A bíróság a visszafizetési feltételek teljesülésének ellenőrzése érdekében felszólíthatja a felet, hogy észszerű határidőn belül nyújtson be új vagyonyilatkozatot (*Vermögensbekenntnis*) és megfelelő bizonyítékokat.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Az elsőfokú bíróság szülői felelősség tárgyában hozott határozataival szemben lehet fellebbezni (peren kívüli eljárásról szóló törvény 45. cikk). A fellebbezésre nyitva álló határidő a határozat írott példányának kézbesítésétől számított 14 nap (peren kívüli eljárásról szóló törvény 46. cikk (1) bekezdés). Főszabály szerint a másodfokú bíróság dönt a fellebbezésről.

Bizonyos esetekben a fellebbviteli bíróság (*Rekursgericht*) által a fellebbezési eljárásban hozott határozattal szemben jogkérdésben (*Revisionsrekurs*) a Legfelsőbb Bírósághoz (*Oberster Gerichtshof*) lehet fellebbezni (peren kívüli eljárásról szóló törvény 62. cikk). E fellebbezések csak akkor elfogadhatóak, ha a jogegység, jogbiztonság vagy jogfejlesztés szempontjából kellően fontos jogkérdésre vonatkoznak. Bizonyos kérdésekben azonban nem nyújtható be ilyen fellebbezés, ilyen például a költségmentesség, a költségek és a díjak kérdése. A jogkérdésre vonatkozó fellebbezésre irányadó határidő a fellebbviteli bíróság határozatának kézbesítésétől számított 14 nap (peren kívüli eljárásról szóló törvény 65. cikk (1) bekezdés). A fellebbezést ügyvédnek vagy közjegyzőnek kell aláírnia (peren kívüli eljárásról szóló törvény 65. cikk (3) bekezdés 5. pont).

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A peren kívüli eljárásról szóló törvény 110. cikkének (2) bekezdése értelmében a határozatokat nem lehet a végrehajtási törvény (*Exekutionsordnung*) szerint végrehajtani. A peren kívüli eljárásról szóló törvény 79. cikkének (2) bekezdése szerint a bíróságnak kérelemre vagy hivatalból kell megfelelő kötelező intézkedéseket elrendelnie. Ezen intézkedések közé tartoznak a pénzbírságok, egy évig terjedő őrizet, kötelező megjelenés, iratok, információk és egyéb ingóságok megvizsgálása, valamint vagyonkezelők kinevezése, akik a nemteljesítő személy költségére és kockázatára megteszik az észszerű intézkedéseket. A személyes kapcsolattartásra vonatkozó határozatokat a gyermektől különélő szülő tiltakozása ellenére is végre kell hajtani. A bíróság emellett a felügyeleti jogra vonatkozó határozatokat megfelelő közvetlen kényszer alkalmazásával is végrehajthatja.

A peren kívüli eljárásról szóló törvény 110. cikkének (3) bekezdése értelmében a bíróság hivatalból csak akkor tekinthet el a végrehajtástól, ha és ameddig az a gyermek jóllétét veszélyezteti. Emellett a felügyeleti jogra vonatkozó, bíróság által hozott vagy jóváhagyott határozatok végrehajtása során a bíróság igénybe veheti a gyermek- és ifjúsági jóléti szolgálatok, illetve a családjogi bíróság segítségét, különösen a gyermek ideiglenes gondozása terén, ha erre a gyermek jóllétének biztosítása érdekében szükség van. A bírósági határozatok végrehajtása érdekében azonban csak bírósági szervek használhatnak közvetlen kényszert. E szervek kérhetik a rendőrség segítségét is.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A Brüsszel IIa. rendelet 21. cikke szerint a más tagállamokban hozott határozatokat külön eljárás nélkül elismerik.

A felügyeleti jogra vonatkozó határozatok végrehajtásához a külföldi bíróság által hozott határozat végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló eljárásra (*exequatur* eljárás) van szükség (Brüsszel IIa. rendelet 28. és azt követő cikkek); az eljárás részleteit a rendelet 30. cikke értelmében a tagállamok szabályozhatják. Ausztriában az eljárást a peren kívüli eljárásról szóló törvény 112–116. cikke szabályozza.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A felügyeleti jogra vonatkozó, valamely másik tagállamban hozott határozat elismerésének megtagadására irányuló kérelmek (Brüsszel IIa. rendelet 21. cikk (3) bekezdés) – az *exequatur* eljáráshoz hasonlóan – annak a körzeti bíróságnak az illetékességi körébe tartoznak, amelynek területén a gyermek szokásos tartózkodási helye, vagy ennek hiányában az ausztriai tartózkodási helye található. Ha a gyermeknek nincs tartózkodási helye Ausztriában, az illetékes bíróság az, amelynek körzetében a törvényes képviselő szokásos tartózkodási helye, vagy ilyen ausztriai tartózkodási hely hiányában – feltéve, hogy az ügy gyermekre vonatkozik – az egyik szülő szokásos tartózkodási helye található. Egyébként az illetékes bíróság a bécsi belvárosi körzeti bíróság (a bíróságok illetékességéről szóló törvény 109. cikkével összefüggésben értelmezett 109a. cikke).

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Amennyiben a Brüsszel IIa. rendelet vagy az 1996. évi hágai gyermekvédelmi egyezmény szerint az osztrák bíróságok rendelkeznek joghatósággal, e bíróságok elsősorban az osztrák jogot fogják alkalmazni.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg. Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 16/10/2019

Szülői felelősség - Románia

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A román polgári törvénykönyv (*Codul Civil*) a **szülői felelősség** fogalmát használja. A **szülői felelősség magában foglalja** mind a gyermekekre, mind a gyermek vagyonára vonatkozó összes jogot és kötelezettséget. A jogok és a kötelezettségek egyenlően vonatkoznak mindkét szülőre, és azokat a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva kell gyakorolni. A szülői felelősséget a gyermek teljes cselekvőképességének elérésig kell gyakorolni.

A gyermekkel kapcsolatban a szülő jogai és kötelezettségei (a polgári törvénykönyv 487–499. cikkei, valamint a gyermekek jogainak védelméről és előmozdításáról szóló 272/2004. sz. törvény [*Legea nr. 272/2004*] értelmében) a következők:

- a gyermek személyazonosságának meghatározására és megőrzésére vonatkozó jog és kötelezettség. A gyermeket közvetlenül a születése után anyakönyvi nyilvántartásba kell venni, és a gyermeknek joga van ahhoz, hogy nevet és állampolgárságot kapjon. A szülők választják meg a gyermek vezeték- és utónevét;
- a gyermek felnevelésére vonatkozó jog és kötelezettség. A szülők jogosultak és kötelesek a gyermeket felnevelni, gondoskodni az egészségügyi, testi, lelki és értelmi fejlődéséről, az iskoláztatásáról, tanulmányairól és szakképzéséről, figyelemmel a saját meggyőződésükre, személyiségükre és a gyermek szükségleteire;
- a gyermek felügyeletére vonatkozó jog és kötelezettség;
- a gyermek támogatására vonatkozó jog és kötelezettség. A szülők egyetemlegesen kötelesek tartást nyújtani kiskorú gyermekük számára. Ha a nagykorú gyermek tanulmányokat folytat, a szülők kötelesek őt végzettségének megszerzéséig, de legfeljebb 26 éves koráig támogatni;
- a gyermek fegyelmezésére vonatkozó jog. Tilos bizonyos olyan eszközök alkalmazása, amelyek – mint például egyes testi fenyítések – sértenék a gyermek testi épségét, szellemi vagy érzelmi állapotát;
- a gyermek visszakövetelésére vonatkozó jog bárkivel szemben, aki a gyermeket jogosulatlanul tartja magánál;
- a szülők arra vonatkozó joga, hogy gyermeküket visszakapják. Ez a jog összhangban áll a gyermek azon jogával, hogy ne szakítsák el a szüleitől, hacsak ezt kivételes és átmenti okok nem indokolják (pl. elhelyezési intézkedések);
- a szülő joga a gyermekével való személyes kapcsolattartásra. A gyermekkel való személyes kapcsolattartás módjai *például*: a gyermek meglátogatása az otthonában, a gyermek felkeresése az iskolájában, vagy az, ha a gyermek a szünidő során mindkét szülővel tölt időt;

- a gyermek otthonának meghatározására vonatkozó jog. A kiskorú gyermeknek a szüleivel kell együtt élnie. Ha a szülők nem élnek együtt, közös megállapodással döntenek a gyermek otthonáról. Ha a szülők nem értenek egyet, a gyámügyi bíróság (*In stanța de tutelă*) dönt;
- **a 16. életévét betöltött kiskorú gyermek eljegyzéséhez és házasságkötéséhez való hozzájárulás joga; a gyermek örökbefogadásához való hozzájárulás joga;**
- **a hatóságok által a gyermek ellen alkalmazott intézkedések elleni fellebbezés joga, továbbá kérelmezési és intézkedési jog saját nevükben és a gyermek nevében.**

A gyermek vagyonával kapcsolatos szülői jogok és kötelezettségek (a polgári törvénykönyv 500–502. cikkei) a következőket foglalhatják magukban:

- **a gyermek vagyonának kezelése.** A szülő nem rendelkezik jogokkal a gyermek vagyona felett, és a gyermek sem a szülő vagyona felett, eltekintve az öröklés és a tartás jogától. A szülők jogosultak és kötelesek kiskorú gyermekük vagyonát kezelni és őt a polgári jogi okiratokban képviselni, vagy ezen okiratokhoz hozzájárulásukat adni. 14 éves korának betöltése után a kiskorú egyedül gyakorolja a jogait és teljesíti a kötelezettségeit, azonban ehhez adott esetben a szüleinek, illetve a gyámügyi bíróságnak a beleegyezésére van szükség;
- a kiskorú polgári jogi okiratokban való képviselőjének joga és kötelezettsége, vagy hozzájárulás adása ilyen okiratokhoz. 14 éves koráig a gyermeket a szülei képviselik a polgári jogi okiratokban, mivel még egyáltalán nem rendelkezik cselekvőképességgel. 14 és 18 éves kora között a gyermek egyedül gyakorolja a jogait és teljesíti a kötelezettségeit, de ehhez szüksége van a szülei előzetes jóváhagyására, mivel cselekvőképessége korlátozott.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A jogok és a kötelezettségek egyenlően illetik meg mindkét szülőt (a polgári törvénykönyv 503. cikkének (1) bekezdése), ha a szülők házasok, továbbá a házasság felbontása után (a polgári törvénykönyv 397. cikke), valamint ha a szülők élettársi kapcsolatban élnek (a polgári törvénykönyv 505. cikkének (1) bekezdése); ha a gyermek házasságon kívül született, e jogok és kötelezettségek azon szülőt illetik meg, akinek tekintetében megállapították a gyermek leszármazását.

A szülői felelősséget nem egyenlően gyakorolják az elvált szülők a házasság felbontása esetén, ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy a gyermek érdekét az szolgálja, ha a szülői felelősséget csak az egyik szülő gyakorolja (a polgári törvénykönyv 398. cikke); továbbá a házasság felbontása esetén (a polgári törvénykönyv 305. cikkének (2) bekezdése), illetve ha a gyermek házasságon kívül született, és a szülők nem élnek élettársi kapcsolatban (a polgári törvénykönyv 505. cikkének (2) bekezdése).

A szülői felelősséget a szülők egyike gyakorolja a polgári törvénykönyv 507. cikke alapján, ha a másik szülő meghalt, vagy megfosztották a szülői jogaitól, illetve eltiltás stb. hatálya alatt áll.

A szülői felelősséget a szülők részlegesen gyakorolják, ha a jogok és a kötelezettségek egy harmadik személyt vagy gondozási intézményt illetnek meg (a polgári törvénykönyv 399. cikke).

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A 14. életévét elért kiskorú szülője csak a gyermek tekintetében rendelkezik szülői jogokkal és kötelezettségekkel. A gyermek vagyonára vonatkozó jogok és kötelezettségek a gyermek gyámját vagy más személyt illetik meg.

Kiskorúak akkor kerülnek gyámság alá, ha mindkét szülő meghal, ha a szülők ismeretlenek, megfosztották őket a szülői jogaik gyakorlásától, a szülői jogaik gyakorlásának megvonásával járó büntetőjogi szankciót szabtak ki ellenük, bírósági eltiltás hatálya alá helyezték őket, eltűntek vagy holtta nyilvánították őket, illetve ha a bíróság az örökbefogadás megszüntetésekor úgy határoz, hogy a gyámság alá helyezés a gyermek érdekét szolgálja.

A gyámság alá helyezésre akkor kerül sor, ha a gyermeknek egyik szülő sem viseli gondját, mert megfosztották őket szülői jogaik gyakorlásától.

A gyámügyi bíróság kivételesen elhelyezheti a gyermeket az elhelyezésbe beleegyező rokonnál, illetve más családnál vagy személynél, vagy egy gondozási intézménynél.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelőség további gyakorlásáról?

A szülői felelősség a házasság felbontása után főszabályként együttesen illeti meg a két szülőt; akkor illeti meg csak a szülők egyikét, ha ez a gyermek mindenképp felett álló érdekét szem előtt tartva megalapozottan indokolt. A másik szülőnek megmarad az a joga, hogy figyelemmel kíséresse a gyermek felnevelését és iskoláztatását, valamint hogy hozzájáruljon a gyermek örökbe adásához.

A gyámügyi bíróság kivételesen elhelyezheti a gyermeket az elhelyezésbe beleegyező rokonnál, illetve más családnál vagy személynél, vagy egy gondozási intézménynél. Ők fogják gyakorolni a gyermek tekintetében a szülők jogait és kötelezettségeit (a polgári törvénykönyv 399. cikke).

Ha a gyermek házasságon kívül született, és mindkét szülője tekintetében megállapítják leszármazását, a szülők – ha együtt élnek – együttesen és egyenlően gyakorolják a szülői felelősségüket. Ha a gyermek házasságon kívül született, és a szülei nem élnek együtt, a szülői felelősséget csak az egyik szülő gyakorolja.

A házasság felbontását a házaspár beleegyezésével közjegyző is kimondhatja, még akkor is, ha vannak a házasságból született, házasságon kívül született vagy örökbefogadott kiskorú gyermekek, feltéve, hogy a felek megegyeznek a következő kérdések mindegyikében: a házasság felbontása után használt vezetéknev, a szülői felelősség mindkét szülő általi gyakorlása, a gyermekek házasság felbontása utáni otthonának megállapítása, az elköltöző szülő és valamennyi gyermeke közötti személyes kötelek megőrzésének módja, megállapodás a gyermeknevelés, a gyermek iskoláztatása, tanulmányai és szakképzése költségeihez nyújtandó szülői hozzájárulásról. Ha a szociális vizsgálatról készült jelentés szerint a szülőknek a szülői felelősség együttes gyakorlásáról vagy a gyermek otthonának meghatározásáról szóló megállapodása nem szolgálja a gyermek érdekét, akkor a közjegyző elutasítja a házasság felbontására irányuló kérelmet és javasolja a házaspárnak, hogy forduljanak bírósághoz.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők – a gyámügyi bíróság beleegyezésével – megegyezhetnek a szülői felelősség gyakorlásáról vagy a gyermek védelmével kapcsolatban tett intézkedésekről, ha ez szolgálja a legjobban a gyermek érdekét (a polgári törvénykönyv 506. cikke).

A felek az ítélethozatal során bármikor, akár idézés nélkül is megjelenhetnek és kérhetik egy olyan végzés kibocsátását, amely egy jóváhagyó ítélettel törvényesíti cselekményüket. A jóváhagyó ítélet jogerős és végrehajtható.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A bírósághoz fordulást megelőző közvetítés igénybevétele nem kötelező. Az eljárás során az igazságügyi hatóságok kötelesek tájékoztatni a feleket a közvetítés lehetőségéről és előnyeiről. Ha a közvetítés nem vezet eredményre, a vitatott kérdésekben a bíróság dönt.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

Lásd az 1. kérdésre adott választ.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Ha a bíróság úgy dönt, hogy a szülői felelősséget csak az egyik szülő gyakorolja, akkor ez a szülő dönt egyedül a gyermekkel kapcsolatos összes ügyben. A másik szülőnek megmarad az a joga, hogy figyelemmel kíséresse a gyermek felnevelését és iskoláztatását, valamint hogy hozzájáruljon a gyermek örökbe adásához.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A szülők együttesen és egyenlően gyakorolják a szülői felelősséget. Ha a szülők valamelyike a szülői jogok gyakorlása és szülői kötelezettségek teljesítése körében mindennapi jogcselekményt végez a saját nevében valamely jóhiszemű harmadik személlyel szemben, akkor vélelmezhető, hogy ehhez a másik szülő is hozzájárult.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A személyek védelmére irányuló kérelmek elbírálása során a gyámügyi bíróság és családjogi bíróság (a körzeti bíróság vagy adott esetben a gyermek- és családjogi törvényszék) hatáskörében az a bíróság jár el, amelyiknek az illetékeségi területén a védett személy lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezik (a polgári eljárásról szóló törvénykönyv [Codul de Procedură Civilă] 94. cikke).

A felperes lakóhelye szerinti bíróság illetékes a leszármazás megállapítására irányuló kérelmek elbírálására, és a felperes lakóhelye szerint illetékes bíróság bírálja el a tartási kötelezettségekkel kapcsolatos kérelmeket (ideértve a gyermekeknek járó állami juttatásokat is).

A keresethez csatolni kell a kiskorú gyermek születési anyakönyvi kivonatát, a személyazonosító okmány másolatát, a házasság felbontásáról szóló ítélet másolatát, az esetleges közvetítői megállapodást, valamint bármely egyéb, az ügy megítélése szempontjából hasznosnak vélt okiratot. A kérelem illetékmentes.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A bíróság az elnök utasítása alapján az eljárás során bármikor hozhat ideiglenes intézkedést (elrendelhet rövidebb elintézési határidővel járó különleges eljárást) a gyermek otthonának megállapítása, a tartási kötelezettség, illetve a gyermekeknek járó állami juttatások behajtása, valamint a családi lakóhely használata tárgyában (a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 919. cikke).

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Költségmentesség kérhető a később módosított 193/2008. sz. törvényben (*Legea nr. 193/2008*) szereplő, a polgári ügyekben igénybe vehető költségmentességről szóló 51/2008. sz. sürgősségi rendelet (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) alapján.

Költségmentesség külön vagy együttesen is biztosítható ügyvédi segítség nyújtása; szakértő, fordító vagy tolmács díjának megfizetése; a végrehajtó díjának megfizetése; illetve a bírósági illetékek megfizetése alóli mentesség, az illeték csökkentése, átütemezése vagy halasztása formájában.

Azok a személyek részesülnek teljes költségmentességben, akiknek az egy családtagra jutó havi nettó jövedelme a kérelem beadását megelőző két hónapban nem érte el a 300 RON-t. Ha a jövedelem 600 RON alatt van, a költségmentesség mértéke 50%. A fenti feltételek azonban nem jelentik akadályát annak, hogy az értékhatár feletti forrásokkal rendelkező kérelmezők költségmentességben részesüljenek, ha igazolják, hogy a lakóhelyük vagy tartózkodási helyük országának és az eljárás helye szerinti országnak az életszínvonala közötti különbség miatt nem képesek megfizetni a bírósági költségeket.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos ügyekben (a házasság felbontása mellett vagy önálló eljárásban) hozott ítélet ellen csak a felek megállapodását jóváhagyó ítélet esetén lehet az ítélet kihirdetését követő 30 napon belül fellebbezni, illetve bírósági felülvizsgálatot kérni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

Ha a kötelezett nem teljesíti önként a kötelezettségét, a jogosultnak végrehajtóhoz kell fordulnia. A végrehajtó felveszi a kapcsolatot a végrehajtási bírósággal, és kéri annak beleegyezését a végrehajtáshoz. Ennek elbírálása zárt ülésen, a felek idézése nélkül történik.

Ha a végrehajtási kérelmet jóváhagyták, a végrehajtó felszólítást és idézést küld annak a szülőnek vagy személynek, akinél a kiskorú található, amelyben közli, mikor kell megjelennie a kiskorúval együtt annak érdekében, hogy a gyermeket a jogosult átvehesse, vagy arra utasítja, hogy biztosítsa a másik szülőnek a kiskorúval való személyes kapcsolattartási jog gyakorlását.

Ha a kötelezett nem teljesíti a kötelezettségét, a végrehajtó a szociális segítségnyújtási és gyermekvédelmi főigazgatóság képviselője, valamint szükség esetén pszichológus és rendőr jelenlétében kikényszeríti a végrehajtást. Senki sem jogosult a kiskorút megfélemlíteni vagy rá nyomást gyakorolni a végrehajtás teljesítése érdekében.

Ha a kötelezett nem teljesíti a kötelezettségét, a bíróság által meghatározott büntetés a végrehajtás megtörténteig fennmarad, és a végrehajtó felhívja az ügyészt az eljárás megindítására.

Ha a kiskorú ezt elutasítja, a végrehajtó hivatalos beszámolót küld a szociális segítségnyújtási és gyermekvédelmi főigazgatóság képviselőjének, az illetékes bíróság pedig tanácsadási programban való részvételre kötelezi a kiskorút, amely a pszichológus jelentésével zárul. Ha ezt a kiskorú a kikényszerített végrehajtás újratekadését követően elutasítja, a jogosult büntetés kiszabását kérheti a bíróságtól.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A szülői felelősséggel kapcsolatos határozat elismerésére a 2201/2003/EK rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni. A kérelmet az alperes romániai lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti törvényszékhez kell címezni. Az elismerés ellen fellebbezés nyújtható

be a területileg illetékes fellebbviteli bíróságon (*Curtea de Apel*), vagy bírósági felülvizsgálat kérhető a Legfelsőbb Semmitő- és Ítélesezektől (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A szülői felelősséggel kapcsolatos határozat elismerésével szemben az érdekelt fél az alperes romániai lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti törvényszékhez fordulhat.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A polgári törvénykönyv 2611. cikke értelmében a szülői felelősségre és a gyermek védelmére alkalmazandó jogot a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-én Hágában elfogadott és a 361/2007. sz. törvénnyel megerősített egyezmény alapján kell meghatározni.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekezünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 31/10/2016

Szülői felelősség - Szlovénia

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
 - 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?
-

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség a **családjog** által szabályozott jogviszony. A jogviszony a gyermek születésével, illetve az anyaság vagy az apaság megállapításával keletkezik. A szlovén jogrendszerben az egyedülálló szülők gyermekei ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mint a házasságban született gyermekek. A szlovén jog a „teljes örökbefogadás” rendszerét alkalmazza, vagyis az örökbefogadott gyermekeket ugyanúgy kezelik, mint a vér szerinti gyermekeket.

A jogalapot a **szlovén alkotmány (Ustava Republike Slovenije) 54. cikke** jelenti, amely kimondja, hogy a szülők jogosultak és kötelesek a gyermekeik tartására, oktatására és nevelésére. Ezt a jogot és kötelezettséget kizárólag a jogszabályban meghatározott okokból, a gyermek érdekében védelmében lehet megvonni vagy korlátozni. Az egyedülálló szülők gyermekei ugyanolyan jogokkal rendelkeznek, mint a házasságban született gyermekek.

A szülők jogosultak és kötelesek közvetlen gondoskodás és az általuk végzett munka és tevékenységek segítségével biztosítani a gyermek megfelelő fizikai és mentális fejlődését. A szülők jogosultak és kötelesek a kiskorú gyermek életét, személyes fejlődését, jogait és érdekeit megvédeni annak érdekében, hogy biztosítsák a gyermek egészséges felnövését és kiegyensúlyozott személyes fejlődését, amelyet követően képesek lesznek az önálló életvitelre és munkára. A **szülői jogok** e jogokat és kötelezettségeket foglalják magukban. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény [Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih] 4. cikk)

A szülők kötelesek minden a gyermekekre vonatkozó tevékenység és eljárás során védelmezni a gyermek érdekeit. A szülők akkor járnak el a gyermek érdekeit szolgáló módon, ha – kellő figyelemmel a gyermek személyiségére és kívánságaira – elfogadhatónak minősül, a gyermek gondozásának és a gyermekért viselt felelősségük viselésének biztosításához szükséges magatartásukkal kielégítik a gyermek anyagi, érzelmi és pszichoszociális szükségleteit. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 5a. cikk)

A szülőknek biztosítaniuk kell a gyermek számára az egészséges növekedéshez és kiegyensúlyozott személyes fejlődéshez szükséges feltételeket és elő kell segíteniük a gyermekük független életvitelre és munkára való képességének kifejlesztését. Kötelesek a gyermek tartására és nevelésére, valamint a gyermek egészségének és életének védelmére. Felelősek azért, hogy a legjobb tudásuk szerint biztosítsák, hogy a gyermek a képességeinek, hajlamainak és kívánságainak megfelelő oktatásban és szakmai képzésben részesüljön. A gyermek mindkét szülővel jogosult kapcsolatot tartani, emellett mindkét szülő is jogosult a gyermekkel kapcsolatot tartani. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 102., 103. és 106. cikk)

A szülőknek a gyermekért viselt **jogi felelősségéről** a kötelezettségekről szóló törvénykönyv (*Obligacijski zakonik*) 142. cikke rendelkezik. A szülők felelősséggel tartoznak a hét évesnél fiatalabb gyermek által harmadik személynek okozott károkért, függetlenül attól, hogy az okozott kárért ők felelnek-e. A szülők felelősséggel tartoznak a hét évesnél idősebb kiskorú gyermek által harmadik személynek okozott károkért, kivéve, ha bizonyítani tudják, hogy nem felelősek az okozott kárért.

A házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 107. cikke szabályozza a gyermek **képviselését** a gyermek és a külvilág közötti viszonyokban. A kiskorú gyermekeket szülei képviselik. Amennyiben valamely iratot kiskorú gyermek számára kell hivatalosan kézbesíteni vagy megküldeni, illetve kiskorú gyermeket kell valamiről tájékoztatni, azt bármely szülő átveheti. Ha a szülők külön élnek, ezt a gyermekkel együtt élő szülő teheti meg. Ha a gyermek gondozásában és nevelésében mindkét szülő részt vesz, meg kell állapodniuk a gyermek állandó lakóhelyében és abban, hogy melyikük jogosult a gyermeknek címzett levelek átvételére.

A gyermek **vagyonát** nagykorúsága eltéréséig a gyermek érdekében a szülei **kezelik**. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 109. cikk)

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői jogokat mind az apa, mind az anya gyakorolhatja. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 4. cikk)

A szülők a gyermek érdekében, közös megegyezéssel gyakorolják szülői jogait. Ha szülők külön élnek és a gyermek felett nem rendelkeznek közös felügyelettel, közös megegyezéssel és a gyermek érdekeinek megfelelően döntenek a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben. A gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező szülő hozza meg a gyermek mindennapi életével kapcsolatos döntéseket. Amennyiben a szülők egyike akadályoztatva van a szülői jogait gyakorlásában, azokat a másik szülő egyedül gyakorolja. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 113. cikk)

Ha az egyik szülő elhunyt vagy ismeretlen, illetve ha szülői jogától vagy cselekvőképességétől megfosztották, a szülői jogokat a másik szülő egyedül gyakorolja. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 115. cikk)

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A gyermeket más személyek vagy intézmény is gondozhatja. A szociális szolgáltató központ (*Center za socialno delo*) elviheti a gyermeket a szüleitől és **másik személy** vagy **intézmény** felügyeletére bízhatja, ha a szülők nem gondoskodtak a gyermek neveléséről és gondozásáról, vagy ez más fontos okból a gyermek érdekét szolgálja. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 120. cikk)

A szociális szolgáltató központ **nevelőszülőkre** bízhatja a gyermeket, ha a gyermeknek nincs családja vagy a gyermek valamilyen okból nem élhet együtt a szüleivel, illetve ha a gyermek fizikai és mentális fejlődése veszélyben van abban a környezetben, amelyben él. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 157. cikk) A nevelőszülők általi gondozás részletes szabályait a nevelőszülők általi gondozásról szóló törvény (*Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti*) tartalmazza.

A gyermekről **örökbefogadó szülő** is gondoskodhat. A gyermeket akkor lehet örökbe fogadni, ha szülei ismeretlenek, ha a szülők lakóhelye már legalább egy éve ismeretlen, ha a szülők az illetékes hatóság előtt hozzájárultak, hogy a gyermeket örökbe fogadják, illetve, ha a gyermek szülei elhunytak. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 141. cikk)

Azt a kiskorú gyermeket, akinek nincsenek szülei vagy akiről szülei nem gondoskodnak, a szociális szolgáltató központ **gyámság** alá helyezi. A kiskorú gyermek gyámja ugyanúgy felel a gyermek gondozásáért, mint a szülő. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 201. és 202. cikk)

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A különélő vagy különválni kívánó szülőknek meg kell egyezniük a közös gyermekeik felügyeletéről, figyelembe véve a gyermekek érdekeit. A szülők megállapodhatnak arról, hogy a gyermekeik felett továbbra is egyenlő mértékben gyakorolják a felügyeletet, a felügyeletet a szülők egyikére ruházhatják, vagy megoszthatják azt egymás között. Amennyiben az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltató központ segítséget nyújt ebben. Ha a szülők a szociális szolgáltató központ segítségével sem tudnak megegyezni a gyermekeik feletti felügyelet kérdésében, a bíróság a szülők egyikének vagy mindkettőnek a kérelmére hozzájárulhat, hogy a felügyeletet az egyik szülő gyakorolja vagy a gyermekeket a szülők megosszák egymás között. A bíróság emellett hivatalból határozhat úgy is, hogy valamennyi gyermek vagy egyes gyermekek feletti felügyelettel harmadik személyt bíz meg. A bíróság a határozathozatalát megelőzően köteles kikérni a szociális szolgáltató központ véleményét a gyermek érdekeiről. A bíróság emellett a gyermek véleményét is figyelembe veszi, ha azt maga a gyermek, vagy olyan személy adja elő, akiben a gyermek megbíz és akit maga a gyermek választott ki, feltéve, hogy a gyermek képes megérteni a vélemény jelentőségét és következményeit. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 105. cikk)

Ha a bíróság érvényteleníti a házasságot, ezzel egy időben határoz a házastársak közös gyermekei feletti felügyeleti jogról és tartásról, valamint a gyermekek szülőkkel való kapcsolattartásáról. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 78. cikk)

Ha szülők külön élnek és a gyermek felett nem rendelkeznek közös felügyelettel, közös megegyezéssel és a gyermek érdekeinek megfelelően döntenek a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben. A gyermek feletti felügyeleti joggal rendelkező szülő hozza meg a gyermek mindennapi életével kapcsolatos döntéseket. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 113. cikk)

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A különélő vagy különválni kívánó szülőknek meg kell egyezniük a közös gyermekeik felügyeletéről, figyelembe véve a gyermekek érdekeit. Ha a szülők megegyeznek a gyermekek feletti felügyeletről, javasolhatják, hogy a megállapodásukról a bíróság nemperes eljárásban hozzon határozatot. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermek érdekében, elutasítja a javaslatot. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megállapodásra jutni, a szociális szolgáltató központ

segítséget nyújt nekik ebben. Ha a szülők a szociális szolgáltató központ segítségével sem tudnak megállapodni, a bíróság a szülők egyikének vagy mindkettejüknek a kérelmére ítéletet hoz. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 105. cikk)

A külön élő vagy különválni kívánó szülőknek meg kell egyezniük a közös gyermekeik tartásáról. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megállapodásra jutni, a szociális szolgáltató központ segítséget nyújt nekik ebben. Ha a szülők a szociális szolgáltató központ segítségével sem tudnak megállapodni a közös gyermekeik tartásáról, a bíróság a szülők egyikének vagy mindkettejüknek a kérelmére határozatot hoz. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 105a. cikk)

A gyermek mindkét szülővel jogosult kapcsolatot tartani, emellett mindkét szülő is jogosult a gyermekkel kapcsolatot tartani. A kapcsolattartásnak elsősorban a gyermek érdekeit kell szolgálnia. A gyermekkel együtt élő és a gyermek felett felügyeleti jogot gyakorló szülő vagy a gyermekkel együtt élő harmadik személy köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely gátolja vagy megakadályozza a gyermeket a másik szülővel vagy a szülővel való kapcsolattartásban és arra kell törekednie, hogy arra ösztönözze a gyermeket, hogy megfelelő hozzáállást tanúsítson a másik szülővel vagy a szülővel való kapcsolattartás tekintetében. A gyermekkel kapcsolatot tartó szülő köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely gátolja a gyermek gondozását és nevelését. Ha a szülők megegyeznek a kapcsolattartástól, javasolhatják, hogy a megállapodásukról a bíróság nemperes eljárásban hozzon határozatot. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szülők a szociális szolgáltató központ segítségével sem tudnak megállapodni a kapcsolattartásról, a bíróság a szülők egyikének vagy mindkettejüknek a kérelmére határozatot hoz. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 106a. cikk)

A gyermek emellett jogosult kapcsolatot tartani a család más tagjaival, akikhez szoros személyes kapcsolat fűzi, kivéve ha ez ellentétes a gyermek érdekeivel. Ilyen személyek különösen a gyermek nagyszülei, testvérei, féltestvérei, korábbi nevelőszülei, valamint a szülő korábbi vagy jelenlegi házastársa vagy élettársa. A kapcsolattartásról a gyermek szüleinek, a gyermeknek (ha képes a megállapodás jelentőségének megértésére), valamint a gyermekkel személyes kapcsolatot ápoló személyeknek kell megállapodásra jutniuk. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltató központ segítséget nyújt nekik ebben. A kapcsolattartás mértékének és módjának a gyermek érdekeit kell szolgálnia. Ha a gyermek szülei, a gyermek és a gyermekkel személyes kapcsolatot ápoló személyek megállapodnak a kapcsolattartásról, javasolhatják, hogy a megállapodásukról a bíróság nemperes eljárásban hozzon határozatot. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szociális szolgáltató központ segítségével sem jutnak megállapodásra, a kapcsolattartásról a bíróság dönt. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 106a. cikk)

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megállapodásra jutni, a szociális szolgáltató központ segítséget nyújt nekik ebben. Ha a szülők a szociális szolgáltató központ segítségével sem tudnak megállapodni, a bíróság a szülők egyikének vagy mindkettejüknek a kérelmére döntést hoz az ügyben.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság határozhat úgy, hogy a szülők egyike gyakorolja a gyermekek felett a felügyeleti jogot, vagy megoszthatja a gyermekeket a szülők között. A bíróság emellett hivatalból határozhat úgy is, hogy valamennyi gyermek vagy egyes gyermekek feletti felügyelettel harmadik személyt bíz meg. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 105. cikk)

A bíróság emellett a gyermek tartásáról és a kapcsolattartásról is határoz. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 105a., 106. és 106a. cikk)

A kapcsolattartásról való döntéshozatal során a bíróság elsősorban a gyermek érdekeit tartja szem előtt. A kapcsolattartásról szóló határozatra vonatkozó javaslathoz vagy kérelemhez csatolni kell az illetékes szociális szolgáltató központ igazolását arra vonatkozóan, hogy a szülők a segítségével megkíséreltek megállapodni a kapcsolattartásról. A bíróság megtilthatja vagy korlátozhatja a kapcsolattartáshoz való jogot, amennyiben ez a gyermek érdekeinek védelme érdekében szükséges. A kapcsolattartás nem áll a gyermek érdekében, ha az a gyermekre pszichológiai nyomást gyakorol vagy veszélyezteti a gyermek fizikai vagy mentális fejlődését. A bíróság elrendelheti, hogy a kapcsolattartásra harmadik fél felügyeletével kerüljön sor, vagy hogy a kapcsolattartás nem járhat személyes kapcsolattal és találkozással (vagyis azt más módon kell megvalósítani), ha az egyébként nem állna a gyermek érdekében. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 106. cikk)

A tartást a kérelmező szükségleteire, valamint a tartás fizetésére kötelezett személy anyagi körülményeire és jövedelemszerző képességére figyelemmel kell megállapítani. A gyermeknek járó tartás kiszámítása során a bíróságnak a gyermek érdekében kell eljárnia és olyan összeget kell meghatározni, amely alkalmas arra, hogy biztosítsa a gyermek egészséges fizikai és mentális fejlődését. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 129. és 129a. cikk)

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Ha szülők külön élnek és a gyermek felett nem rendelkeznek közös felügyelettel, közös megegyezéssel és a gyermek érdekeinek megfelelően döntenek a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megállapodásra jutni, a szociális szolgáltató központ segítséget nyújt nekik ebben. A gyermek felett felügyeleti jogot gyakorló szülő hozza meg a gyermek mindennapi életével kapcsolatos döntéseket. Ha a szülők a szociális szolgáltató központ segítségével sem tudnak megállapodni a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben, a bíróság a szülők egyikének vagy mindkettejüknek a kérelmére határozatot hoz. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 113. cikk)

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Azt jelenti, hogy mindkét szülő azonos mértékben felelős a gyermek neveléséért és fejlődéséért és mindketten továbbra is kötelesek gondoskodni a gyermekről.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ilyen ügyekben a területi bíróságok (*okrožna sodišča*) rendelkeznek **hatáskörrel**. (Polgári perrendtartásról szóló törvény [Zakon o pravdnem postopku] 32. cikk)

Az a bíróság rendelkezik általános **területi illetékességgel**, amelynek területén az alperes állandó lakóhelye található. Ha a szlovén bíróság azért rendelkezik joghatósággal, mert az alperes ideiglenes tartózkodási hellyel rendelkezik Szlovénia területén, az általános területi illetékességgel rendelkező bíróság az alperes ideiglenes tartózkodási helye szerinti bíróság. Ha az alperesnek az állandó lakóhelye mellett egy másik településen ideiglenes tartózkodási helye is van, és a körülmények alapján vélelmezhető, hogy hosszabb ideig ott fog élni, az általános területi illetékességgel rendelkező bíróság az alperes ideiglenes tartózkodási helye szerinti bíróság. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 47. cikk)

Ha tartásra vonatkozó jogvitában a felperes a tartás követelő fél, az általános területi illetékességgel rendelkező bíróság mellett a felperes állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye szerinti bíróság is illetékes. Ha a nemzetközi elemet is magában foglaló, tartásra vonatkozó jogvitában a szlovén bíróság azért rendelkezik joghatósággal, mert a felperes gyermek állandó lakóhelye Szlovénia területén található, a felperes állandó lakóhelye szerinti bíróság rendelkezik területi illetékességgel. Ha a tartásra vonatkozó jogvitában a szlovén bíróság azért rendelkezik joghatósággal, mert az alperes olyan vagyona, amelyből a tartást fedezhető, Szlovénia területén található, a vagyon fekvése szerinti bíróság rendelkezik területi illetékességgel. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 50. cikk)

Az eljárásban részt vevő feleknek és más személyeknek a kereseteket, fellebbezéseket és egyéb kérelmeket **szlovén nyelven vagy** a bíróságon hivatalosan használt **kisebbségi nyelven** kell benyújtaniuk. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 104. cikk)

A **keresetnek** tartalmaznia kell az ügy tárgyát meghatározó konkrét kérelmet és a mellékköveteléseket, a felperes követelését alátámasztó tényeket, az azokra vonatkozó bizonyítékokat, valamint a keresetekben kötelezően feltüntetendő egyéb információkat (polgári perrendtartásról szóló törvény 180. cikk).

A törvény értelmében kérelemnek minősül a kereset, a viszontkereset, a jogorvoslat és egyéb nyilatkozatok, javaslatok vagy olyan közlemények, amelyeket az eljáráson kívül nyújtanak be. A kérelmeknek érthetőnek kell lenniük és tartalmazniuk kell minden, a bírósági tárgyaláshoz szükséges elemet. A kérelmekben különösen a következőknek kell szerepelniük: a bíróság megjelölése, a felek neve és állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye, illetve székhelye, jogi képviselőik vagy megbízottjaik neve, a jogvita tárgya és a nyilatkozat tartalma. A kérelmezőnek alá kell írnia a kérelmet, kivéve, ha erre a kérelem formája miatt nincs lehetőség. A kérelmező eredeti aláírásának minősül a saját kézzel írt aláírás, valamint a minősített tanúsítvánnyal ellátott biztonságos elektronikus aláírás. Ha a nyilatkozat kérelmet tartalmaz, a félnek a kérelemben meg kell jelölnie azokat a tényeket, amelyekre a kérelmet alapítja, valamint – szükség esetén – a bizonyítékokat is. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 105. cikk)

A kereset benyújtásakor **bírósági illetéket** kell fizetni. A bírósági illetéket legkésőbb a bíróság által a bírósági illeték megfizetésére vonatkozó végzésben meghatározott határidőn belül kell megfizetni. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 105a. cikk)

A kérelmeket **írásban** kell benyújtani. Írásbeli kérelemnek minősül az a kérelem, amelyet a kérelmező kézzel írt, vagy kinyomtatott és saját kezűleg aláírt (fizikai formában megjelenő kérelem), illetve az elektronikus formátumban megírt kérelem, amelyet minősített tanúsítvánnyal ellátott biztonságos elektronikus aláírással írtak alá. Az írásbeli kérelmet postai vagy elektronikus úton, kommunikációs technológia segítségével, közvetlenül a hatóságnak való átadással vagy a kérelmek benyújtásával foglalkozó szakember (kereskedelmi szolgáltató) segítségével kell benyújtani. Az elektronikus kérelmeket elektronikusan, az informatikai

rendszerbe kell benyújtani. Az informatikai rendszer automatikusan megerősíti a kérelmező számára a kérelem beérkezését. A kérelmeket emellett az előírt vagy egyébként előkészített formában is be lehet nyújtani. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 105b. cikk)

Azokat a kérelmeket, amelyeket a másik félnek is kézbesíteni kell, annyi **példányban** kell benyújtani a bírósághoz, ahány példányra a bíróságnak és az ellenérdekű félnek szüksége van, olyan formában, amely lehetővé teszi a bíróság számára a kézbesítést. Ez vonatkozik a mellékletekre is. Az olyan elektronikusan benyújtott kérelmeket és mellékleteket, amelyeket meg kell küldeni az ellenérdekű félnek, egy példányban kell benyújtani. A bíróság készíti el az ellenérdekű fél számára megküldendő elektronikus vagy papír alapú másolatokat. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 106. cikk) A kérelemhez mellékelt dokumentumok lehetnek **eredeti példányok vagy másolatok**. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 107. cikk)

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A területi bíróság polgári eljárásban határoz, kivéve, ha jogszabály kimondja, hogy az ügyben nemperes eljárásban kell döntenet. A bíróságok a házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény hatálya alá tartozó ügyeket elsőbbséggel tárgyalják. (Házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény 10a. cikk)

A szülők és gyermekek közti viszonyokra vonatkozó jogvitákra vonatkozó eljárásokban a bíróság a fél kérelmére vagy hivatalból ideiglenes intézkedéseket hozhat a gyermekek felügyeletére és tartására vonatkozóan, valamint a kapcsolattartási jog megvonására vagy korlátozására, illetve a kapcsolattartás módjára vonatkozóan. Az ideiglenes intézkedéseket a végrehajtásról és követelések biztosításáról szóló törvényben (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*) rögzített eljárások szerint kell meghozni. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 411. cikk)

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, az eljárás költségeinek fedezése céljából költségmentességet lehet igénybe venni. A költségmentesség biztosításáról a területi bíróság elnöke határoz. (Költségmentességről szóló törvény [*Zakon o brezplačni pravni pomoči*] 2. cikk)

Költségmentesség megítélhető a jogi tanácsadásra, jogi képviseletre és egyéb, jogszabályban meghatározott jogi szolgáltatásokra, az általános és a különös hatáskörű szlovén bíróságok előtti bírói jogvédelem minden formájára, a szlovén Alkotmánybíróság (*Ustavno sodišče Republike Slovenije*) előtti eljárásra, valamint minden, peren kívüli vitarendezésre hatáskörrel rendelkező hatóság, intézmény vagy személy előtti eljárásra, továbbá a bírósági eljárás költségeinek megfizetése alóli mentességre vonatkozóan. (Jogi segítségnyújtásról szóló törvény 7. cikk)

E törvény szerint költségmentességre jogosultak: 1. a szlovén állampolgárok; 2. az olyan külföldi állampolgárok, akiknek Szlovénia területén van az állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye, valamint az állampolgársággal nem rendelkező (hontalan) személyek, akik jogszerűen tartózkodnak Szlovénia területén; 3. az egyéb külföldi állampolgárok a viszonyosság szerinti feltételekkel, illetve a Szlovéniára kötelező nemzetközi egyezményekben meghatározott esetekben és feltételekkel; 4. a nem kormányzati szervezetek és szövetségek, amelyek nonprofit alapon működnek, közérdekű tevékenységet folytatnak, és amelyek az alkalmazandó jogszabályok szerint bejegyzésre kerültek a megfelelő nyilvántartásba, a közérdekű vagy a létrehozásuk céljának megfelelő tevékenységekkel összefüggésben; 5. az egyéb olyan személyek, akiknek a költségmentességre való jogosultságát jogszabály vagy a Szlovéniára nézve kötelező nemzetközi egyezmény írja elő. (Költségmentességről szóló törvény 10. cikk)

A költségmentességre jogosult személy a költségmentességet az eljárás bármely szakaszában kérelmezheti. A költségmentesség iránti kérelemről való döntés során meg kell vizsgálni a kérelmező pénzügyi helyzetét és a jogszabályban meghatározott egyéb feltételeket. (Költségmentességről szóló törvény 11. cikk)

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a területi bíróság által a szülői felelősség tárgyában hozott határozattal szembeni fellebbezések elbírálására a felsőbbbíróság (*višje sodišče*) rendelkezik hatáskörrel. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 35. cikk) A fellebbezést az elsőfokú határozatot hozó bíróságon, a bíróság és az ellenérdekű fél számára elegendő számú példányban kell benyújtani. (Polgári perrendtartásról szóló törvény 342. cikk)

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A végrehajtási eljárást a végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény szabályozza. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a végrehajtás engedélyezésére a megyei bíróságok (*okrajno sodišče*) rendelkeznek hatáskörrel. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 5. cikk)

A gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó bírósági határozat végrehajtására irányuló kérelem elbírálására és a végrehajtásra az a bíróság illetékes, amelynek területén annak a személynek az állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye található, aki a felügyeleti jogot gyakorolja, illetve az a bíróság, amelynek területén annak a személynek az állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye található, akivel szemben a végrehajtásra irányuló kérelmet benyújtották. A közvetlen végrehajtásra az a bíróság rendelkezik területi illetékességgel, amelynek területén a gyermek található. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 238a. cikk)

A végrehajtható okirat alapján a gyermek visszavételére vonatkozó kötelezettség a végrehajtható okirattal érintett személyt terheli, valamint azt, akitől a gyermek visszavétele függ, továbbá azt, akinél a gyermek az okirat kibocsátásakor tartózkodik. A bíróság a végrehajtható okiratban meghatározza, hogy a visszaveteli kötelezettség bármely olyan személlyel szemben is végrehajtható, akinél a gyermek a végrehajtás lefolytatásakor tartózkodik. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 238c. cikk)

Az ügy körülményeire tekintettel és a gyermek érdekeinek védelme érdekében a bíróság meghatározza, hogy a gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó határozatot a végrehajtható okirattal érintett személlyel szemben kiszabott pénzbírság vagy a gyermek elvitele és a gyermek feletti felügyeleti jogot gyakorló személynek történő átadása útján kell végrehajtani. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 238c. cikk)

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A szülői felelősségre vonatkozó bírósági határozatot a 2201/2003/EK tanácsi rendelettel összhangban ismerik el és hajtják végre. A bíróság a nemperes polgári eljárásokról szóló törvény (*Zakon o nepravdnem postopku*) rendelkezései szerinti nemperes eljárást folytat le.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek elbírálására minden területi bíróság hatáskörrel rendelkezik.

A bírósági határozatot végrehajthatóságát megállapító bíróság illetékes a végrehajthatóságot megállapító határozattal szembeni jogorvoslat elbírálására.

A bíróság a nemperes polgári eljárásokról szóló törvény rendelkezései szerinti nemperes eljárást folytat le.

Területi bíróságok listája

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A nemzetközi magánjogról és eljárásról szóló törvény (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*) szerint a szülők és a gyermek közti viszonyt e személyek állampolgársága szerinti jog alapján kell megítélni. Ha a szülők és a gyermek különböző országok állampolgárai, annak az országnak a jogát kell alkalmazni, ahol állandó lakóhelyük található. Ha a szülők és a gyermek különböző országok állampolgárai és nem egy országban van az állandó lakóhelyük, a gyermek állampolgársága szerinti ország jogát kell alkalmazni. (42. cikk)

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 09/08/2019

 Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [sk](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítónk.
Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szlovák családjogi törvény (a családról és egyes törvények módosításáról szóló 36/2005. sz. törvény) és a joggyakorlat alapján a szülői felelősség (azaz a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek) különösen a gyermek gondviselésére, tartására, képviselésére és a vagyonának kezelésére terjed ki.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A gyermekkel kapcsolatos szülői jogokat és kötelezettségeket mindkét szülő együttesen gyakorolja, tekintet nélkül arra, hogy a gyermek házasságból vagy azon kívül született-e, és hogy a szülők együtt élnek-e vagy sem (házasok, különváltak vagy elváltak).

A szülőt a családjog törvény 38. szakaszának (4) bekezdésében meghatározott súlyos körülmények fennállása esetén a bíróság megfoszthatja szülői jogaitól és kötelezettségeitől (vagy ezeket korlátozhatja).

A családjogi törvény 29. szakaszában foglalt feltételek alapján a bíróság elismerheti egy 16 évesnél idősebb kiskorú szülőnek a kiskorú gyermeke személyes gondviselésére vonatkozó szülői jogait és kötelezettségeit.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen. Ha egy kiskorú gyermek egyik szülője sem rendelkezik cselekvőképességgel, mindkettőjüket megfosztották a szülői jogaiktól és kötelezettségeiktől, vagy mindketten meghaltak, akkor a bíróságnak ki kell jelölnie egy gyámot, aki köteles a kiskorú gyermeket személyesen felnevelni, képviselni és a vagyonát kezelni.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A bíróságnak kell határoznia a szülői jogok és kötelezettségek megosztásáról és gyakorlásáról (még akkor is, ha a két szülő továbbra is együttesen gyakorolja a szülői jogokat és kötelezettségeket), vagy jóváhagyhatja a szülők megállapodását.

A családjogi törvény 36. cikkének (1) bekezdése alapján a kiskorú gyermek különélő szülei bármikor megállapodást köthetnek a szülői jogaik és kötelezettségeik gyakorlásáról. Ha a szülők nem tudnak megállapodni, a bíróság erre irányuló kérelem hiányában is szabályozhatja a jogaik és kötelezettségeik gyakorlásának módját; a bíróságnak különösen arról kell döntenie, melyik szülő gyakoroljon felügyeleti jogot (*osobná starostlivost'* – személyes gondviselés) a kiskorú gyermek felett. A 24., 25. és 26. cikkeik rendelkezései értelemszerűen alkalmazandóak.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők által a szülői jogokról és kötelezettségekről kötött megállapodást a bíróságnak jóvá kell hagynia.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A viták bíróságon kívüli rendezése a közvetítésről szóló 420/2004. sz. törvény alapján közvetítés útján lehetséges. Ezt a törvényt a családjogi viszonyokból eredő vitákra is alkalmazni kell. A közvetítés egy olyan bíróságon kívüli eljárás, amelyben az érintett felek közvetítő segítségét veszik igénybe a szerződéses vagy egyéb jogviszonyukból eredő vitájuk megoldására. A közvetítés során elért megállapodást írásba kell foglalni, és az kötelező az eljárásban részt vevő felekre.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Elviekben a bíróság bármilyen kérdéstről határozhat; az egyetlen kivétel az, hogy nem ítélni meg a szülői felügyeletet (személyes gondviselést) csak az egyik szülő javára. Csak akkor lehet az egyik szülőnél kizárólagosan a gyermek felügyelete, ha a másik szülőt megfosztották a szülői jogaitól és kötelezettségeitől. A gyakorlatban azonban a bíróság dönt arról, melyik szülő gondoskodik személyesen a gyermekről, melyik képviselje a gyermeket és kezelje a vagyonát. A bíróság arról is rendelkezik, hogyan járjon hozzá a felügyeleti jogot nem gyakorló szülő a gyermek tartásához; másik lehetőségként jóváhagyhatja a szülőknek a tartásdíjra vonatkozó megállapodását.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A „szülői felelősség” kifejezés a szlovák családjog összefüggésében nehezen értelmezhető. A szlovák családjogban a „szülői jogok és kötelezettségek” fogalma használatos, amellyel mindig közösen rendelkeznek a szülők (tehát soha nem állhat elő olyan eset, hogy csak az egyik szülő rendelkezik a felügyelettel – kivéve, ha a másik szülő elhunyt, jogilag cselekvőképtelen, vagy megfosztották a szülői jogaitól és kötelezettségeitől). Különbséget kell tenni a fenti esetek és közöttük, amikor a gyermeket valakinek a „személyes gondviselésére” bízják. Ha a gyermeket a szülők valamelyikének személyes gondviselésére bízják, akkor ez a szülő a másik szülő jóváhagyása nélkül dönthet a gyermek mindennapi életét érintő valamennyi szokásos kérdésben; azonban a szülői jogok és kötelezettségek gyakorlásával kapcsolatos minden fontos kérdésben (a gyermek vagyonának kezelése, a gyermek külföldre vitele, állampolgárság, egészségügyi ellátáshoz való hozzájárulás, jövőbeli foglalkozásra való felkészülés) a másik szülő beleegyezése is szükséges. Ha a szülők nem tudnak megegyezni valamely kérdésben, a döntést bármelyikük indítványa alapján a bíróság hozza meg.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A bíróság dönthet a személyes gondviselés két szülő által felváltva történő gyakorlásáról is (együttes felügyelet), ha mindketten alkalmasak a gyermek felnevelésére és érdekeltek annak személyes gondviselésében, továbbá, ha ez a megoldás a gyermek érdekét és szükségleteinek jobb kielégítését szolgálja. Ha legalább a szülők egyike beleegyezik a gyermek megosztott személyes gondviselésébe, a bíróság köteles megvizsgálni azt, hogy az együttes személyes gondviselés a gyermek érdekét szolgálja-e.

Lásd az előző kérdésekre, különösen a 8. kérdésre adott választ.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ahhoz a körzeti bírósághoz kell benyújtani a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos kérelmeket, amelynek körzetében a kiskorú gyermek lakik. Nem kell alaki szabályokat betartani, és iratokat sem kell csatolni, mivel az ilyen eljárást a bíróság saját hatáskörében megindíthatja. A kérelem tartalmától függ, hogy kell-e iratokat benyújtani; általában a gyermek születési anyakönyvi kivonatára van szükség.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Egyszerűsített és kevésbé szigorú alakításokkal együtt járó eljárást folytatnak le. Lehetőség van ideiglenes végzés kiadására, amely sürgősségi eljárás formájában történik.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A szülői jogok és kötelezettségek tárgyában folytatott valamennyi eljárás mentes a bírósági illetékek alól. A szlovák költségmentességi rendszer jelenleg a bírósági illetékek megfizetése alóli mentességre és a díjmentesen igénybe vehető jogi képviselő biztosítására korlátozódik. A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos eljárások nem peres jellegre való tekintettel csak nagyon kevesen élnek az ügyvédi képviselet lehetőségével. Ha azonban a bíróság a fél érdekeinek védelme érdekében szükségesnek véli a képviseletet, saját hatáskörében díjmentesen biztosíthat jogi képviselőt – ideértve az ügyvédet is –, amennyiben az adott személy eleget tesz a bírósági illetékek alóli személyes mentesség törvényes feltételeinek.

Minden olyan felet, aki költségmentességet kér és aki megfelel a bírósági illeték alóli mentesség feltételeinek, a bíróság a költségmentességi központhoz irányít. A bíróság tájékoztatja a feleket erről a lehetőségről. A bíróság teljes vagy részleges mentességet adhat a bírósági illetékek megfizetése alól, ha ezt a körülmények indokolják, továbbá feltéve, hogy nem önkényes vagy nyilvánvalóan eredménytelen kérelemről, illetve nem az igazságszolgáltatás akadályozásáról van szó. A bíróság eltérő döntése hiányában a mentesség a teljes eljárásra vonatkozik és visszamenőleges hatályú. A határozat meghozatala előtt megfizetett illetéket azonban nem térítik vissza.

A költségmentességi központ azon természetes személyek részére biztosít jogi segítségnyújtási és garanciarendszert, akik anyagi körülményeik miatt nem képesek a jogaik gyakorlásához és védelméhez szükséges jogi szolgáltatásokat igénybe venni. A költségmentesség terjedelmét az anyagilag rászoruló személyek költségmentességéről szóló 327/2005. sz. törvény szabályozza.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, lehetséges fellebbezni a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozat ellen.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A határozat végrehajtására irányuló kérelmet a gyermek tekintetében illetékes általános bíróságához kell benyújtani. A határozat végrehajtására alkalmazott eljárásra a 99/1963. sz. törvény – a polgári eljárásról szóló törvénykönyv – vonatkozik.

A szokásos végrehajtási eljárás (bírósági végrehajtás) követendő, a személyes gondviselésről szóló határozatok végrehajtásának kivételével (azaz ha a gyermeket vissza kell adni annak a szülőnek, aki a határozat értelmében a személyes gondviselésre jogosult). Ilyen esetekben szigorúbb az eljárás (pénzbüntetés, valamint a rendőrség vagy más illetékes végrehajtó hatóságok bevonásának lehetősége).

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az Európai Unió más tagállamainak bíróságai által a szülői jogok és kötelezettségek tárgyában hozott határozatokat a Szlovák Köztársaságban különleges eljárás nélkül, a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelettel (annak 21. cikke (1) bekezdésével) összhangban elismerik, azaz nincs szükség a határozat végrehajthatóvá nyilvánítására.

Egy érdekelt fél azonban kérelmezheti, hogy egy másik tagállamban a szülői jogok és kötelezettségek tárgyában kibocsátott határozatot nyilvánítsanak végrehajthatóvá, és ekkor a rendelet III. fejezetének 2. szakaszában meghatározott eljárást kell alkalmazni.

A kérelmet ahhoz a körzeti bírósághoz kell benyújtani, amelynek körzetében a gyermek lakik, vagy – ha a gyermek nem rendelkezik lakóhellyel Szlovákiában – amelynek körzetében a gyermek tartózkodási hellyel rendelkezik; ha ilyen bíróság sincs, a Pozsonyi I. sz. Körzeti Bíróság az illetékes.

A határozat elismerésére vagy végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló kérelemhez csatolni kell a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó olyan határozatot, amely megfelel a hitelesség igazolására vonatkozó követelményeknek, továbbá egy, a határozatot igazoló olyan okiratot, amelyet az érdekelt fél kérelmére az eredeti eljárás helye szerinti bíróság, vagyis az a bíróság bocsát ki, amelyik a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó határozatot hozta.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A fellebbezést minden esetben az eredeti döntést meghozó körzeti bírósághoz kell benyújtani, de a fellebbezéssel kapcsolatos döntést a járásbíróság hozza meg. A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozatok elleni fellebbezéseket a polgári eljárásról szóló törvénykönyvvel összhangban kell elbírálni és eldönteni.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szlovák bíróságok csak akkor döntenek a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos eljárásban, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye a Szlovák Köztársaságban van. Ha a gyermek nem a Szlovák Köztársaságban él, de itt van a szokásos tartózkodási helye, vagy ha a szülők nem a Szlovák Köztársaságban élnek, illetve eltérő országok állampolgárai, akkor a szlovák jog rendelkezéseit a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló hágai egyezményvel összhangban kell alkalmazni (hiv. szám: 344/2002) (az egyezmény III. fejezete).

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló 97/1963. sz. törvény szerint a szülők és gyermekek közötti kapcsolatra – a szülői jogok és kötelezettségek keletkezését és megszűnését is beleértve – a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti ország joga az irányadó. Kivételes esetben a bíróság más ország jogát is figyelembe veheti, ha lényegi kapcsolat áll fenn az adott ügygel, és ez a gyermek vagy vagyonának védelme érdekében szükséges. A gyermek eredeti szokásos tartózkodási helye szerinti ország jogának megfelelő szülői jogok és kötelezettségek érvényesek maradnak azt követően is, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozik. Ha a szülők valamelyike nem rendelkezett a szlovák jog szerint elismert szülői jogok és kötelezettségek egyikével sem, e jogok és kötelezettségek akkortól kezdődnek, amikor a gyermek szokásos tartózkodási helyet létesít a Szlovák Köztársaságban. A szülői jogok és kötelezettségek gyakorlására a gyermek szokásos lakóhelye szerinti ország joga vonatkozik.

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény rendelkezéseit csak nemzetközi megállapodás hiányában vagy akkor lehet alkalmazni, ha a fennálló nemzetközi megállapodás nem tartalmaz kollíziós jogi kritériumokat az alkalmazandó jog meghatározására.

Az 1996. évi hágai egyezmény mellett a Szlovák Köztársaságot kötelezi számos olyan kétoldalú megállapodás is, amelyek az alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, és a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó eljárásokban ezek a rendelkezések elsőbbséget élveznek a nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény rendelkezéseivel szemben. A szóban forgó megállapodások a következők:

Bulgária: Szerződés a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Bolgár Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Szófia, 1976. november 25., 3/1978. sz. rendelet).

Horvátország, Szlovénia: Szerződés a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Belgrád, 1964. január 20., 207/1964. sz. rendelet).

Magyarország: Szerződés a Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Pozsony, 1989. március 28., 63/1990. sz. rendelet).

Lengyelország: Szerződés a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Lengyel Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi, munkajogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Varsó, 1987. december 21., 42/1989. sz. rendelet).

Románia: Szerződés a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Román Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Prága, 1958. október 25., 31/1959. sz. rendelet).

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 10/02/2020

Szülői felelősség - Finnország

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
 - 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
 - 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
 - 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
 - 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
 - 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
 - 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
 - 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
 - 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
 - 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
 - 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
 - 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
 - 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
 - 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
 - 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
 - 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
 - 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?
-

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség gyakorlója köteles biztosítani a gyermek szükségleteinek és kívánságainak megfelelő kiegyensúlyozott fejlődését és jóllétét. Ennek megfelelően a szülői felelősség célja a szoros és szeretetteljes kapcsolatok kialakítása, különösen a gyermekek és szülei között.

A gyermek számára biztosítani kell a megfelelő gondoskodást és nevelést, valamint a korának és fejlődési szakaszának megfelelő felügyeletet és védelmet. A gyermek számára biztonságos és ingergazdag környezetet, valamint a hajlamainak és kívánságainak megfelelő iskoláztatást kell biztosítani.

A gyermeket megértéssel, biztonságban és szeretetteljes módon kell nevelni. A gyermekkel szemben nem alkalmazható testi fenyegetés vagy bármilyen más bántalmazó bánásmód. A gyermeket támogatni és bátorítani kell abban, hogy független és felelős felnőtté váljon (a gyermek feletti felügyeletről és a kapcsolattartási jogról szóló 361/1983. törvény 1. szakasza).

A szülői felelősség gyakorlója köteles a gyermek – fentiekben leírtak szerinti – jóllétét és fejlődését biztosítani. Ennek érdekében jogosult a gyermek gondozásával, nevelésével, lakóhelyével és más személyes jellegű ügyeivel kapcsolatban döntést hozni. A döntések meghozatala során a gyermek véleményét is figyelembe kell venni.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Amennyiben a szülők a gyermek születésének időpontjában házasságban élnek, mindkettőjüket szülői felelősség terheli. Ha a gyermek születésének időpontjában nem élnek házasságban, a szülői felelősséget az anya viseli. A szülők az apaság megállapításával összefüggésben megállapodhatnak abban, hogy ki gyakorolja a felügyeleti jogot. Ha a gyermek felett az egyik szülő egyedüli felügyeleti jogot gyakorol és a szülők később összeházasodnak, mindkét szülőt terheli a szülői felelősség.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A bíróság határozhat úgy, hogy a gyermek feletti felügyelettel a szülők hozzájárulásával mellettük vagy helyettük más személyt vagy személyeket bíz meg. A döntésnek a gyermek érdekein kell alapulnia, és csak abban az esetben hozható meg, ha a gyermek szempontjából nyomós ok indokolja, hogy a felügyeleti jogot a szülőktől eltérő más személyre ruházzák át. A szülők elhalálása esetén a szociális jóléti tanács intézkedik arról, hogy valakit felruházzon a gyermek feletti felügyeleti joggal.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A felügyeleti jogot és a kapcsolattartási jogot a gyermek érdekeinek megfelelően, olyan módon kell rendezni, amely biztosítja a jogok jövőbeli gyakorlásának lehető legmegfelelőbb módját. A szülők a szülői felelősségre vonatkozó megállapodást köthetnek. Ha a szülők nem tudnak megállapodni, az ügyet bíróság elé kell vinni.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A felügyeleti jog tárgyában kötött megállapodást írásban kell rögzíteni, a szülők felkérhetik a helyi szociális jóléti hatóságot, hogy hagyja azt jóvá. A szociális jóléti hatóságnak biztosítani kell, hogy a megállapodás megfelel a gyermek érdekeinek. A szociális jóléti hatóság által jóváhagyott megállapodás ugyanúgy érvényes és végrehajtható, mint a bíróság által hozott jogerős határozat.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni, helyi gyermekjóléti tisztségviselő vagy családjogi közvetítő segítségét vehetik igénybe. A gyermekjóléti tisztségviselők iránymutatást nyújtanak a szülők számára és jogosultak a szülők közti megállapodás jóváhagyására. A jóváhagyott megállapodás a bírósági határozattal egyenértékű. A családjogi közvetítők segítséget nyújtanak a szülőknek abban, hogy a jogvitáikat egyeztetés útján rendezzék, és emellett segítséget nyújthatnak a megállapodások

elkészítésében is. A családjogi közvetítőknek kiemelt figyelmet kell fordítaniuk a család kiskorú gyermekei érdekeinek biztosítására.

A bíróság döntéshozatali hatásköre kiterjed a gyermek feletti felügyeletre, a gyermek életkörülményeire, a kapcsolattartási jogokra, valamint a tartás megfizetésére. (A polgári ügyekben történő közvetítésről és a megállapodások általános hatáskörű bíróságok általi jóváhagyásáról szóló 394/2011. **törvény** 10. szakasza) A bírósági közvetítés a bírósági eljárástól független eljárás. A közvetítés úgy indulhat, ha egy bíróság előtt folyamatban lévő ügyet bírósági közvetítésre utalnak, illetve a jogvitában részes felek közvetlen kérelmére. A mediátor egy bíró, akit szakértő – általában pszichológus vagy szociális munkás – segít. A jóváhagyott megállapodás a bírósági határozattal egyenértékű. Ha nem sikerül megállapodást elérni, folytatni kell a bírósági eljárást vagy a bíróságnak le kell zárnia az ügyet.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság döntéshozatali hatásköre kiterjed a gyermek feletti felügyeletre, a gyermek életkörülményeire, valamint a kapcsolattartási jogokra. Szükség esetén a bíróság a felügyeleti joggal rendelkező személy jogairól és kötelességeiről, valamint a kötelességeknek a felügyeleti joggal rendelkező személyek közötti megosztásáról is határozhat. A kapcsolattartási jogról hozott határozatok esetében a bíróság köteles a látogatás feltételeiről és a gyermek lakhatásáról részletesen rendelkezni. A felügyeleti jog meghatározásával együtt a gyermektartás összege is meghatározható.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Ha az egyik szülő kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik, egymaga hoz döntést a gyermek gondozásával kapcsolatos kérdésekben. A bírósági határozat azonban tartalmazhat kikötéseket a kizárólagos felügyeleti joggal rendelkező személy tekintetében, például a gyermek lakóhelyének megváltoztatásához való jogot illetően.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A közös felügyeleti joggal rendelkező szülőket közösen terheli a felelősség a gyermekkel kapcsolatos minden kérdésben. Különválásuk esetén a gyermekkel kapcsolatos mindennapi döntéseket a gyermekkel együtt élő szülő hozza meg. A fontosabb döntésekhez azonban mindkét szülő hozzájárulása szükséges. Ide tartozik például a gyermek vallásának vagy tartózkodási helyének megváltoztatása, külföldi útlevele és az iskoláztatásával kapcsolatos döntések, illetve az egészségügyi ellátással vagy kórházi ápolással kapcsolatos kérdések.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alakú szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felügyeleti jogra vagy kapcsolattartási jogra vonatkozó kérelmet írásban, a gyermek lakóhelye szerint illetékes körzeti bíróságnál (käräjäoikeus) kell benyújtani. A kérelmet az egyik vagy mindkét szülő, a felügyeleti joggal rendelkező személy vagy a szociális jóléti tanács nyújthatja be. A kérelemben meg kell határozni a követelést és annak indokait. A kérelemhez csatolni kell a bizonyítékként szolgáló dokumentumokat. A kérelmet személyesen a kérelmezőnek vagy egy általa felhatalmazott személynek alá kell írnia és a körzeti bírósághoz kell benyújtani. A kérelem postai úton vagy faxon is elküldhető. Az ügy a körzeti bírósághoz való beérkezéstől minősül folyamatban levő ügynek.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Felügyeleti joggal kapcsolatos ügyekre a gyermek feletti felügyeletről és a kapcsolattartási jogról szóló törvényt kell alkalmazni. E törvény értelmében a felügyeleti vagy kapcsolattartási jogokkal kapcsolatos ügyek tárgyalása esetén a bíróság köteles a szülőket és a felügyeleti joggal rendelkező személyt meghallgatni. A bíróság előtt a gyermeket is meg lehet hallgatni, amennyiben ez nyomós okok alapján az ügy elbírálásához szükséges. A bíróság általában a gyermek körülményeiről szóló jelentést is kér a szociális jóléti tanácstól.

Amikor az ügy folyamatban van, a bíróság ideiglenes határozatot hozhat a gyermek lakhatásáról, a kapcsolattartási jogokról és azok feltételeiről. Különleges körülmények esetén a bíróság a végleges határozat meghozataláig ideiglenes felügyeleti jogot állapíthat meg. Az ideiglenes határozat ellen fellebbezésnek nincs helye. Az a bíróság végleges határozatának meghozataláig hatályban marad.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A felügyeleti joggal kapcsolatos ügyek esetében költségmentesség igényelhető. A költségmentesség igénybevétele a személyes jövedelemtől függ. További tájékoztatás a finnországi költségmentességről itt található: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A körzeti bíróság által hozott határozattal szemben a fellebbviteli bíróságnál (hovioikeus) lehet fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A felügyeleti joggal kapcsolatos határozatok végrehajtása a 619/1996. sz., a gyermek feletti felügyeletről és kapcsolattartási jogról szóló törvényben foglaltak szerint történik. A végrehajtást írásban kell kérelmezni a gyermek vagy az ellenérdekű fél lakóhelye szerint illetékes körzeti bíróságnál. A szülői felelősségre vonatkozó határozat végrehajtása azonban kérelmezhető a bírósági végrehajtónál is, ha a határozatot három hónapnál nem régebben hozták. A kérelemhez csatolni kell a határozatot.

A kérelem és a másik fél nyilatkozatának kézhezvételekor a bíróság általában a szociális jólléti tanács egy mediátorát jelöli ki, hogy foglalkozzon az ügygel. A mediátor felveszi a kapcsolatot a szülőkkel, és megbeszéli velük – és lehetőség szerint a gyermekkel is – az ügyet. A mediátor emellett megkísérel közös találkozást szervezni mindkét szülővel. A mediátor ezt követően jelentést tesz a bíróságnak, majd a bíróság határozatot hoz az ügyben. A bíróság elrendelheti a gyermek orvosi vizsgálatát is.

Amennyiben a bíróság úgy határoz, hogy a felügyeleti jogra vonatkozó határozatot végre kell hajtani, a másik fél köteles a gyermeket átadni. A határozatot feltételes pénzbírság segítségével is végre lehet hajtani. Végső esetben a gyermek kényszerrel is elvehető a határozat teljesítését megtagadó féltől.

Ha a körzeti bíróság elrendeli a gyermek kényszerrel történő elvitelét, a bírósági végrehajtó kérelmére a közvetítés továbbra is folytatható.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A szülői felügyeleti jogról szóló, másik tagállamban hozott határozat elismerésére a [2201/2003/EK tanácsi rendeletet](#) kell alkalmazni, amennyiben a határozat e rendelet hatálya alá tartozik. E rendelet Dániában nem alkalmazandó.

A rendelet értelmében a házasság felbontása tárgyában hozott ítéletet más tagállamok minden külön eljárás nélkül elismerik. Bármely érdekelt fél kérelmezheti azonban az ítélet elismeréséről vagy el nem ismeréséről szóló határozat meghozatalát. Az ítélet elismerése iránti kérelmet Finnországban a gyermek lakóhelye szerinti körzeti bírósághoz kell benyújtani.

A szülői felelősség tárgyában Dániában hozott határozatok és a Svédországban – a fent említett rendelet értelmében hozott határozatok kivételével – hozott határozatok végrehajtására az északi országokban polgári jogi követelések tárgyában hozott ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1977. évi törvény (laki yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 588/1977) alapján kerül sor. A határozat elismeréséről nem kérhető külön megerősítés. A végrehajtás iránti kérelmet a körzeti bírósághoz kell benyújtani.

A szülői felelősségre vonatkozó, külföldön hozott határozatokat Finnország minden külön megerősítés nélkül elismeri. A Helsinki Fellebbviteli Bíróság (Helsingin hovioikeus) azonban kérelemre megerősítheti a határozat Finnországban történő elismerését vagy el nem ismerését.

A felügyeleti joggal kapcsolatban hozott végrehajtható határozat végrehajtása iránti kérelem a gyermek vagy az ellenérdekű fél lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye szerinti kerületi bíróságon nyújtható be. (A végrehajtási eljárásokkal kapcsolatos további információkról lásd a fenti 14. szakaszt.)

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A 15. szakaszban bemutatott eljárás.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A Finnországban tárgyalt, szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a finn jogot kell alkalmazni.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 29/01/2020

Szülői felelősség - Svédország

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?
- 2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?
- 3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?
- 4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?
- 5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?
- 6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?
- 7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?
- 8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?
- 9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?
- 10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?
- 11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?
- 12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?
- 13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?
- 14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?
- 15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?
- 16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?
- 17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A „szülői felelősség” többek között a gyermek személyéről és vagyonáról való gondoskodással összefüggő jogokat és kötelezettségeket jelenti, és a gyermek feletti felügyeleti joggal, a gyermek lakhatásával, a gyermekkel való kapcsolattartással és a gyámsággal kapcsolatos kérdéseket foglalja magában.

A felügyeleti jog a gyermek személyére vonatkozó jogi felelősség. A gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személynek joga és kötelessége a gyermekkel kapcsolatos személyes kérdésekben dönteni, például arról, hogy a gyermek hol lakjon, illetve melyik iskolába járjon. A gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személy felelős annak biztosításáért, hogy a gyermek gondoskodásra, biztonságra és megfelelő nevelésre irányuló szükségleteit kielégítsék. A gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személynek továbbá a gyermek a korának, fejlődésének és egyéb körülményeinek megfelelő felügyeletet kell biztosítani, valamint figyelemmel kell kísérnie, hogy a gyermek megfelelő támogatásban és iskoláztatásban részesül-e. A gyermek növekedésével és fejlődésével párhuzamosan a gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személynek egyre inkább figyelembe kell vennie a gyermek véleményét és kívánságait.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A gyermek fölötti felügyeleti jog általában a szülőket vagy az egyik szülőt illeti meg. Ha a szülők a gyermek születésekor házasságban élnek, automatikusan közös felügyeleti joggal rendelkeznek. Ha a szülők csak később házasodnak össze, a házasságkötés következtében automatikusan közös felügyeleti jogot szereznek. Ha a szülők a gyermek születésekor nem élnek házasságban, a gyermek felett az anya gyakorolja a felügyeleti jogot. A szülők azonban regisztráció útján egyszerűen szerezhetnek közös felügyeleti jogot. Az apa bírósághoz is fordulhat a gyermek fölötti közös vagy kizárólagos felügyeleti jog megszerzéséért.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Bizonyos esetekben a gyermek feletti felügyeleti jog a szülőkről vagy az egyik szülőről e célra kijelölt gyámra ruházható át. Erre többek között akkor kerülhet sor, ha a szülő a gyermeket bántalmazza, elhanyagolja vagy a gyermekről valamely más szempontból nem gondoskodik megfelelő módon, s ezzel tartósan veszélyezteti a gyermek egészségét vagy fejlődését. A felügyeleti jog átruházása akkor is szükséges lehet, ha a szülők vagy az egyik szülő tartósan akadályoztatva van a gyermek feletti felügyeleti jog gyakorlásában.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha a szülők felbontják házasságukat, a közös felügyelet továbbra is fennmarad anélkül, hogy a bíróságnak a házasság felbontása kapcsán ebben a kérdésben hozott külön határozatot kellene hoznia. Amennyiben az egyik szülő változtatni kíván a felügyeleti jog gyakorlásán, kérelmeznie kell a közös felügyelet megszüntetését.

Amennyiben az egyik szülő változtatni kíván a felügyeleti jog gyakorlásán, a kérdésben a bírósághoz lehet fordulni. Ha a szülők egyetértenek a változtatásban, megállapodás formájában, a bírósághoz fordulás nélkül rendezhetik a kérdést. A megállapodás csak a szociális jóléti bizottság (*socialnämnd*) jóváhagyásával érvényes. Ugyanez vonatkozik annak eldöntésére is, hogy a gyermek melyik szülővel éljen és hogyan tartson kapcsolatot a másik szülővel.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A megállapodást írásba kell foglalni, és mindkét szülőnek alá kell írnia. Emellett a megállapodást jóvá kell hagynia azon önkormányzat szociális jóléti bizottságának, ahol a gyermeket bejelentett lakcímmel rendelkezik.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Az önkormányzat köteles a szülők számára a szociális jóléti bizottságon keresztül hivatásos közvetítést biztosítani, amelynek célja a felügyeleti jogra, lakhatásra és kapcsolattartásra vonatkozó kérdésekben való megállapodás elősegítése. A közvetítésben való részvétel önkéntes. Éppen ezért a közvetítést a szülőknek együttesen kell kérniük. Ha a szülők megegyeznek a felügyeleti jogra, lakhatásra és kapcsolattartásra vonatkozó kérdésekben, megállapodást köthetnek, amely a szociális jóléti bizottság általi jóváhagyást követően a bírósági ítélettel egyenértékű.

Ha a szülők a bírósághoz fordulnak, a bíróság az ügyet közvetítés céljából a szociális jóléti bizottság elé utalhatja, ha közvetítésre korábban nem került sor és a bíróság véleménye szerint fennállnak a megállapodás eléréséhez szükséges feltételek. Ha a szülők részt vettek közvetítésen, de nem sikerült megállapodniuk, a bíróság kijelölhet egy személyt a szülők közti közvetítés levezetésére. A bíróság a felügyeleti jogra, lakhatásra és kapcsolattartásra vonatkozó ügyekben általában köteles megkísérlni az ügy közös megegyezéssel történő rendezését.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság dönthet

- a felügyeleti jogról (kizárólagos vagy közös felügyeleti jog),
- a gyermek lakhatásáról (melyik szülővel éljen a gyermek, vagy felváltva éljen-e a két szülővel), illetve
- a gyermekkel való kapcsolattartásról (a gyermektől külön élő szülő számára).

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Ha az egyik szülő kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik, jogosult egyedül dönteni a gyermek személyére vonatkozó kérdésekben. A felügyeleti joggal rendelkező személy ilyen kérdésekben nem köteles a másik szülővel egyeztetni és a döntéshez nincs szüksége a másik szülő jóváhagyására. A gyermek azonban jogosult kapcsolatot tartani a másik szülővel, e jog gyakorlásának lehetőségét a felügyeleti jogot gyakorló szülő köteles biztosítani. A felügyeleti joggal rendelkező szülő ezen túl köteles a másik szülőnek tájékoztatást nyújtani a gyermekkel való kapcsolattartás elősegítése érdekében.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A közös felügyeleti jog azt jelenti, hogy a szülőknek együtt kell dönteniük a gyermekkel kapcsolatos ügyekben. Főszabály szerint a szülőknek a gyermekkel kapcsolatos minden kérdésben meg kell egyezniük. A kapcsolattartással, illetve a gyermek lakhatásával kapcsolatos nézeteltérésekben azonban a bíróság dönthet (lásd fent).

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felügyeleti joggal, lakhatással és láthatással kapcsolatos kérdésben a szülők a gyermek lakóhelye szerinti körzeti bíróság (*tingsrätt*) előtt indíthatnak keresetet. Ha nincs ilyen illetékes kerületi bíróság, az ügyben a stockholmi körzeti bíróság (*Stockholms tingsrätt*) illetékes. A felügyeleti joggal, lakhatással és kapcsolattartással kapcsolatos kérdések a házasság felbontására irányuló eljárás keretében is rendezhetők.

Az idézésre irányuló kérelmet írásban kell benyújtani és azt a személyesen a kérelmezőnek vagy képviselőjének alá kell írnia. A kérelemben meg kell határozni a feleket, a konkrét követelést (vagyis, hogy a bíróságnak milyen kérdésben kell döntenie), a követelés hátterét, a hivatkozott bizonyítékokra vonatkozó információkat és azt, hogy az egyes bizonyítékok mit hivatottak alátámasztani, valamint a bíróság illetékességét megalapozó körülményekre vonatkozó információkat. A hivatkozott írásbeli bizonyítékokat a kérelemmel együtt be kell nyújtani.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A felügyelettel, lakhatással és láthatással kapcsolatos ügyek esetében nincs mérlegelési lehetőség.

A felügyelettel, lakhatással és láthatással kapcsolatos ügyeket általában haladéktalanul tárgyalni kell. A bíróság a felügyelettel, lakhatással, láthatással és gyermektartással kapcsolatban ideiglenes határozatot hozhat. Az ideiglenes határozat vonatkozhat például arra, hogy a gyermek hol lakjon a folyamatban lévő eljárás tartama alatt, és addig alkalmazandó, amíg a kérdésben nem születik jogerős határozat.

Bár nincs külön hivatalos eljárás a felügyelettel, lakhatással és láthatással kapcsolatos ügyek gyorsított tárgyalására, az adott ügy sürgősségét minden esetben fel kell mérni.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A felügyelettel, lakhatással és láthatással kapcsolatos ügyek esetében főszabály szerint mindkét fél maga viseli a saját jogi költségeit.

A szükséges feltételek teljesülése esetén igényelhető költségmentesség.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A körzeti bíróság felügyeleti jogra, lakhatásra vagy láthatásra vonatkozó ítéletével vagy határozatával szemben a fellebbviteli bírósághoz (*hovrätt*) lehet fellebbezni. Ahhoz azonban, hogy a fellebbviteli bíróság vizsgálja a fellebbezést, először engedélyezni kell a fellebbezést.

A fellebbviteli bíróság ítéletével vagy határozatával szemben a Legfelsőbb Bírósághoz (*Högsta domstolen*) lehet fellebbezni. Ahhoz, hogy a Legfelsőbb Bíróság vizsgálja a fellebbezést, a fellebbezés engedélyezésére van szükség.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A felügyeleti jogra, lakhatásra vagy láthatásra vonatkozó ítéletek, határozatok és megállapodások végrehajthatók. A végrehajtást a gyermek lakóhelye szerint körzeti bíróságnál kell kérni. Ha nincs ilyen illetékes bíróság, a végrehajtás ügyében a stockholmi körzeti bíróság jár el.

A körzeti bíróság többféle intézkedést is hozhat. A bíróság elsősorban a gyermek önkéntes átadásának elérésére fog törekedni. Amennyiben ez nem lehetséges, a bíróság feltételes pénzbírságot szabhat ki vagy elrendelheti a gyermek visszavételét. A feltételes pénzbírság kiszabása azt jelenti, hogy a gyermek gondját viselő személyt az fenyegeti, hogy jelentős összeget kell fizetnie, ha nem adja át a gyermeket. A gyermek visszavitele olyan kivételes intézkedés, amelyet csak abban az esetben rendelnek el, ha az ügyet más módon nem lehet rendezni és azzal a gyermekkel azzal súlyos sérelemtől lehet megóvni. A visszavétel során a rendőrség hozza el a gyermeket és adja át a felügyeleti joggal rendelkező személynek.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Bizonyos esetekre a Brüsszel II. rendeletet kell alkalmazni. A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet Svédországban a Svea Fellebbviteli Bírósághoz (*Svea hovrätt*) kell benyújtani.

Más esetekben, így az 1980. évi európai egyezményhez és az 1996. évi hágai egyezményhez csatlakozott országok esetében ezen egyezményeket kell alkalmazni. Az 1980. évi európai egyezmény értelmében a végrehajtás iránti kérelmet ilyen esetekben a gyermek lakóhelye szerinti körzeti bírósághoz kell benyújtani. Az 1996. évi hágai egyezmény szerint a végrehajtás iránti kérelmet a Svea Fellebbviteli Bírósághoz kell benyújtani.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

E kérdést a Brüsszel II. rendelet szabályozza.

A határozat alkalmazhatóságával vagy végrehajthatóságával szemben kifogással is lehet élni azokban az esetekben, ahol ez felmerül.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Főszabály szerint annak az országnak a jogát kell alkalmazni, ahol a gyermek lakóhelye található.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.

Utolsó frissítés: 24/07/2019